

Guntars un Jana Baikovi

**BĒRNI –
SVĒTĪBA un PIENĀKUMS**

Guntars un Jana Baikovi

**BĒRNI –
SVĒTĪBA un PIENĀKUMS**

Luterisma mantojuma fonds
Rīga, 2011

UDK 268
Ba 201

© Guntars un Jana Baikovi
© Luterisma mantojuma fonds, 2011

Literārā redaktore un korektore – Inga Lievīte
Maketētājs – Juris Uļģis
Vāka autore – Sandra Grunde

Izdevējs: Luterisma mantojuma fonds
Reģ. Nr. 50003360631
A. Degļava iela 10–1, Rīga, LV1009
www.lmf.lv; fonds@lmf.lv

*Guntars and Jana Baikovi, Parenting: Blessing and Responsibility
2500 copies printed February 2011*

*The publishing of this book has been made
by the Lutheran Heritage Foundation
51474 Romeo Plank Road
Macomb, MI 48042, USA
www.LHFmissions.org
and
Village Lutheran Church (pastor Kevin Golden)
Ladue, Missouri
USA*

Iespiests SIA “Jelgavas tipogrāfija”

ISBN 978-9984-753-71-3

Gunāram un Mārai, Jānim un Ērikai –
vecākiem, kuri mums tik daudz devuši no sevis,

un

Annai, Agnesei, Betijai, Dāvidam un Danielam –
bērniem, kuriem mēs tik daudz vēlētos dot

“Neviens ar naudu nevar savu brāli izpirkt, nedz Dievam dot par viņu atpirkšanas maksu no nāves – visai augsta būtu viņu dvēseles cena, tā ka viņam no tā jāatsakās uz mūžiem”
(Ps. 49:8–9)

Mīļie Kristū, ar Jūsu palīdzību šī grāmata ir radusi ceļu pie lasītājiem:

Biķeru evaņģēliski luteriskā draudze
(mācītājs Aleksandrs Bite)

Jaunpils evaņģēliski luteriskā draudze
(mācītājs Jānis Smilgainis)

Mežaparka evaņģēliski luteriskā draudze
(mācītāji Ilmārs Rubenis, Rolands Eimanis)

Ogres evaņģēliski luteriskā draudze
(mācītājs Modris Īvāns)

Village Lutheran Church, Ladue, Missouri, USA
(*pastor Kevin Golden, PhD*)

Mācītājs Māris Ziemelis

Mācītājs Juris Morics

Ja caur šīs grāmatas kalpošanu kaut tikai viens bērns tiks iemantots Dieva valstībai, tad Jūsu devums ir bijis Tā Kunga svētīts!

Soli Deo Gloria!

“Palūko, kad vien šī gudrā netikle, mūsu dabīgais prāts, kuram pagāni seko, mēģinādami būt paši gudrākie, uzlūko laulības dzīvi, tā sarauc degunu un saka: “Ak, nē! Vai man tiešām jāauklē bērns, jāmazgā viņa autiņi, jāklāj viņa gulta, jāosta viņa smakas, jāpaliek naktis nomodā, jā rūpējas par viņu, kad viņš raud, jādziedina viņa pušumi un pumpas... Kāpēc man jāpadara sevi par cietumnieku?! Nē, nē! šādām mocībām un ciešanām! Labāk palikt brīvam un vadīt mierīgu, bezrūpīgu dzīvi; es labāk kļūšu par priesteri vai mūķeni un spiediņu arī savus bērnus rīkoties tāpat.”

Bet ko kristieša ticība saka par to? Tā atver acis, paskatās uz visiem šiem nenozīmīgajiem, nepatīkamajiem un nicinātajiem pienākumiem ar Gara acīm un redz, ka tie visi ir izdaiļoti ar Dieva labvēlību kā visdārgāko zelta un dimantu rotu. Tā saka: “Ak, Dievs, tā kā es skaidri zinu, ka Tu esi mani radījis, ka Tu esi caur manu ķermeni dzemdinājis šo bērnu, es arī zinu droši, ka tas ir Tavš labais prāts. Es atzīstos Tev, ka es neesmu cienīgs auklēt šo mazo bērniņu, nedz mazgāt viņa autiņus, nedz arī uzņemties rūpes par viņu... Bet ar kādu prieku es to visu darišu, pat ja pienākumi būtu vēl nenozīmīgāki un nicināmāki. Nedz aukstums, nedz karstums, nedz smags darbs mani nenogurdinās, nedz novērsīs no tā, jo es esmu pārlicināts, ka šis darbs labpatīk Tavai sirdij.”¹

Dr. Mārtiņš Luters, 1522 AD

¹ Luther M. *The Estate of Marriage* (1522), Pelikan J.J. (Hrsg.); Oswald H.C. (Hrsg.); Lehmann H.T. (Hrsg.): *Luther's Works, Vol. 45: The Christian in Society II*. Philadelphia: Fortress Press, 1999, c1962 (Luther's Works 45), S. 45:39.

SATURA RĀDĪTĀJS

IEVADS: KUR PROBLĒMA?	1
I DAĻA. PIRMS ĶERAMIES PIE LIETAS	9
“Augļojieties un vairojieties!” (1. Moz. 1:28)	11
“Godini savu tēvu un savu māti” (2. Moz. 20:12)	27
II DAĻA. KO TAD AUDZINĀSIM?	43
“Dievs ir mīlestība” (1. Jņ. 4:8)	45
“Atšķirt labu no ļauna” (Ebr. 5:14)	65
“Un tie kļūs par vienu miesu” (1. Moz. 2:24)	81
“Dzīvosim labajos darbos” (Ef. 2:10)	99
“Mēs esam Dieva bērni” (1. Jņ. 3:2)	115
NOVĒLĒJUMS VECĀKIEM	135
SVĒTO RAKSTU RĀDĪTĀJS	137

IEVADS: KUR PROBLĒMA?

Mans bērns piedzima pavisam nesen; viņš ieradās šajā pasaulē tāpat kā visi. Taču man tolaik bija jāpaspēj uz lidmašīnām un jāapmaksā rēķini. Viņš iemācījās staigāt, kamēr es biju prom. Pirms es to uzzināju, viņš jau bija sācis runāt.

Kad viņš paaugās, viņš sacīja: “Es vēlos būt tāds kā tu, tēt. Zini, es būšu kā tu.”

Tikai nesen manam dēlam apritēja 10 gadu. Viņš teica: “Paldies par bumbu, tēt! Nāc, lūdzu, uzspēlēsim! Vai vari man iemācīt, kā to mest?”

Es atbildēju: “Ne šodien, dēliņ, man vēl daudz kas jāpadara.”

Viņš teica: “Tas nekas, tēt, tas nekas.”

Viņš devās prom, bet viņa smaids neapdzisa. Tas it kā sacīja: “Es gribu būt tāds kā tētis. Jā, es būšu tāds kā viņš.”

Pavisam nesen viņš pārnāca no studijām – tik vīrišķīgs, ka man bija jāteic: “Dēls, esmu lepns par tevi. Vai vari piesēst uz brīdi?”

Viņš pakratīja galvu un smaidot sacīja: “Tēt, tas, ko es tiešām vēlētos, ir aizņemties mašīnas atslēgas. Bet pasēdēsim vēlāk! Vai es, lūdzu, varu tās dabūt?”

Jau labu laiku esmu pensijā, mans dēls ir pārcēlies uz dzīvi citur. Nesen es zvanīju viņam.

Es teicu: “Es labrāt tevi redzētu, ja vien iespējams!”

Viņš atbildēja: “Es ļoti to gribētu, tēt, ja vien varētu! Redzi, man jaunajā darbā ir tāds saspringts brīdis un turklāt bērniem ir

gripa, bet patiesi ir jauki parunāties ar tevi, tēt! Patiesi, bija jauki ar tevi parunāties.”

“Bet, dēliņ, kad es tevi redzēšu?”

“Es īsti nezinu, tēt, bet tad mēs noteikti labi pavadīsim laiku, noteikti.”

Es noliku klausuli un sapratu – mans bērns bija izaudzis tāds kā es. Mans bērns bija izaudzis tieši tāds pats kā es..¹

Cenšoties iepazīt šajā grāmatā aplūkoto tēmu, uzdūrāmieš šim dziesmas tekstam. Varētu jau lomas šajā dziesmas tekstā nomainīt no tēva un dēla uz māti un meitu, jā, patiesi, uz jebkurām vecāka un bērna attiecībām, tas nemainītu šī stāsta domu. Svarīgs jautājums ir, vai šī dziesma ir arī par mani? Kāds aug mans bērns? Vai arī es kādreiz atsaku savam bērnam, kad viņš vēlas neko vairāk kā vien pabūt ar mani kopā? Atsaku, jo sācies iemīļotais TV raidījums vai varbūt vēlos uzspēlēt jauno datorspēli, parunāties internetā, vai arī kādu citu tikpat būtisku un neatliekamu iemeslu dēļ. “Ne šobrīd, bērniņ, man pašlaik tik daudz darāmā!”

Bērni var negribēt mācīties, kad mums ir laiks viņus mācīt, taču viņi ir nepārspējami, mūs atdarinot. Tajā viņi mūs nepievils. Uzvedības modeli, kādu viņi ikdienā redzēs mūsu privātajā, reliģiskajā, profesionālajā un sabiedriskajā dzīvē, viņi, visticamāk, pārmentos un nodos tālāk saviem bērniem. Protams, katrā nākamā paaudzē, dzīvojot savā laikmetā, nāk ar kaut ko jaunu, ko iepriekšējā nav piedzīvojusi un tā īsti nespēj izprast. Izmaiņas sabiedrībā var radīt izmaiņas arī ģimenes dzīvē, savukārt izmaiņas ģimenē ienes izmaiņas atpakaļ sabiedrībā. Pašas par sevi izmaiņas nebūtu nekas slikts, jautājums ir par to, vai un kā šīs izmaiņas ietekmē Dieva iedibināto kārtību, kura ir veselās sabiedrības pastāvēšanas garants.

¹ Šis daiļdarbs ir *Harry Chapin* 1974. gadā sarakstītās dziesmas “*Cat’s in the Cradle*” teksta brīvs tulkojums no angļu valodas. Šī dziesma 1974. gada decembrī ieņēma pirmo vietu *Billboard Hot 100* topā.

Viena no kļūdām, kuru it viegli pieļaujam, ir noteiktā laikā un kultūrā pieņemto normu sajaukšana ar Dieva radīšanas kārtībā iedibinātajiem principiem. Pirmās mainās līdzīgi laikiem, otrie – ir bijuši un paliks nemainīgi līdz laika beigām. Kā piemēru varam izmantot vecāku un bērnu attiecības: vai vecāki ir autoritāte un paraugs saviem bērniem, Dieva vietnieki zemes virsū, vai arī vien draugi un izklaides biedri? Vai varbūt tikai finansiālā atbalsta sniedzēji un primāro vajadzību apmierinātāji, dzīves ceļa izvēli atstājot paša mazā cilvēka ziņā jau kopš bērnības? Kurš no šiem uzskatiem būtu pareizais? Katram no tiem ir savi aizstāvji. Turklāt visai dedzīgi.

No mazā stāstiņa iesākumā varam gūt vismaz vienu mācību. Ja kāds patiešām piedzīvo grūtības bērnu audzināšanas jomā, tad bieži vien savā dziļākajā būtībā tās nav problēmas ar bērniem, bet gan problēmas ar vecākiem. Tieši tā, ar mums, ar vecākiem! Ja mēs nezinām un neizprotam, ko darām, tad būtu lieki cerēt, ka mūsu bērni augs un kaut kā laimīgas nejaušības rezultātā izveidosies par tādām personībām, kādas mēs viņus labprāt redzētu.

Ja mēs domājam, ka esam ticīgi un krietni vecāki ar labu gribu, bet tajā pašā laikā uzskatām, ka kopt mūsu bērnu ticību, mācīt patiesās vērtības, cieņu pret tuvākajiem, labus darbus un veselīgus ieradumus ir kāda cita uzdevums, tad mēs visdrīzāk esam nevis daļa no risinājuma, bet gan daļa no problēmas. Kā to viegli var saprast, risinājums ir jāmeklē problēmai, nevis sekām, – jāaudzina vispirms ir vecāki, nevis bērni.

Bērnu un pusaudžu audzināšanas jautājumus parasti aplūko pedagoģija un psiholoģija. Šis darbs nav mēģinājums aizstāt noderīgās pamācības, kuras varam gūt no daudzām vērtīgām šo sabiedrisko zinātņu grāmatām. Šīs grāmatas mērķis ir lūkoties pēc padoma Svētajos Rakstos, Radītāja atklāsmē. Varētu jautāt, vai tad Svētie Raksti ir grāmata par bērnu audzināšanu? Gan nē, gan jā. Kā Raksti paši liecina par sevi, tie vispirms “spēj padarīt tevi gudru pestīšanai caur ticību Kristū Jēzū” (2. Tim. 3:15). Turklāt

“visi šie raksti ir Dieva iedvesti un ir noderīgi mācībai, vainas pierādīšanai, labošanai, audzināšanai taisnībā, lai Dieva cilvēks būtu pilnīgs, sagatavots katram labam darbam” (2. Tim. 3:16–17). Vai bērnu audzināšana ir ietverta šajā skaidrojumā? Pilnīgi noteikti! Šos apustuļa Pāvila vārdus pat varētu pieņemt par šīs grāmatas moto.

Bērnu audzināšana nav centrālā tēma Svētajos Rakstos, taču Rakstos ietvertas absolūti centrālas atziņas, kuras mums jāzina, audzinot bērnus. Arī šī grāmata (un ar to jāreķinās no paša sākuma) neieliks rokās gatavas receptes, ko un kā darīt, tomēr tā centīsies iespēju robežās aprakstīt vadlīnijas, kurām mums būtu jāseko, gatavojot mūsu bērnus patstāvīgai dzīvei. Nepietiek tikai ar dedzīgu vēlēšanos dot bērniem pašu labāko, audzināt viņus pēc labākās sirdsapziņas un vēlēties pašaizliedzīgi atdot sevi visu. Tā ir brīnišķīga un cildināma motivācija un rīcība, taču, pirms ķerties pie lietas, nepieciešams skaidri izprast, kāds ir mūsu kā vecāku uzdevums. Nevienam nevar uzbūvēt namu tikai ar dedzību vien, nezinot, kā šim namam gala rezultātā jāizskatās. Dr. Mārta Luterā vārdiem to izsakot: “Labiem nodomiem nav nekādas vērtības; vispirms mums vajadzīgs Dieva Vārds, lai mēs būtu droši, ka tas, ko darām, ir labs, lai to darītu.”² Citādi, ja mūsu pūles būs virzītas nepareiza mērķa sasniegšanai, visdedzīgākie centieni var palikt neauglīgi.

Tieši tādēļ tik svarīgi ir meklēt pēc padoma Dieva atklāsmē. Viņš radījis Visumu un arī mūsu pasauli un noteicis tajā kārtību, Viņš ir dzīvības devējs, Viņš dāvā un uztic mums bērnus, Viņš arī vislabāk zina, kādam jābūt bērnu audzināšanas mērķim, Viņa vārdos tad arī meklēsim pēc padoma.

Nekādā ziņā neesam pirmie, kas izvēlas iet šādu ceļu. Dažādi autori ir izcēlušī dažādus aspektus Dieva Vārdā balstītai audzi-

² Plass E.M. *What Luther Says*. – Saint Louis: CPH, 1959. – p. 1502. Turpmāk – *What Luther Says*.

nāšanai.³ Kāda tad būs šīs grāmatas pieeja? Trīs pamatnostādnes noteiks šīs grāmatas saturu. Pirmo vislabāk var raksturot ar Jēzus izmantoto līdzību par koku. “Tā katrs labs koks nes labus augļus, bet nelabs koks nevar nest labus augļus. Labs koks nevar nest nelabus augļus, un nelāga koks nevar nest labus augļus” (Mt. 7:17–18). Mūsu kā vecāku uzdevums nav audzināt augļus, mūsu uzdevums ir audzināt kokus, turklāt – labus kokus. Tas nozīmē, ka šī grāmata nebūs par to, kā panākt, lai bērni labi uzvestos, bet par to, kādi mums viņi jāaudzina, lai izauguši viņi līdz pat vecumam nenovērstos no ceļa, kuru viņiem mācījām (Sal. pam. 22:6). Atcerēsimies, ka mēs neaudzinām bērnus, mēs audzinām nākamos pieaugušos. Ja būsīm veiksmīgi šajā uzdevumā, tad arī labie augļi neizpaliks.

Otrkārt, Dieva vārds nav instrukciju grāmata, kas visos sīkumos apraksta, kas kurā gadījumā jādara. To labi varam saprast ar piemēru: Dievs nosaka, ka laulātajiem jā rūpējas vienam par otru, taču kā tieši jā rūpējas, kas tieši jādara katrā konkrētā situācijā, to Dievs nenosaka. Noteikumu vietā Viņš mums dāvā saprātu, lai mēs izvēlētos to, kas mūsu konkrētajam laulātajam draugam ir vislabākais. Tieši tāpat ir ar bērnu audzināšanu. Raksti mums rāda, kādi ir mūsu galvenie dzīves uzdevumi, varam tos saukt arī par amatiem jeb aicinājumiem. Tie ir – būt par laulāto draugu, būt par vecāku, būt par pilnvērtīgu sabiedrības locekli, būt par Dieva bērnu. Sagatavot bērnus šo Dieva iedibināto aicinājumu veikšanai ir vecāku pienākums, bet kā tieši notiks šī sagatavo-

³ Saskaņā ar *Chartier (Christian Parenting: A Stewardship Responsibility // Journal of Family Ministry, Vol. 10, No 2, Fall 1996, 19.–20. lpp.)*, kā nozīmīgākās varētu izcelt audzināšanas pieejas, kas izriet no: a) Rakstu izpratnes par cilvēka dabu, tas ir, tāda, ka prasa autoritātes un mīlestības pielietojumu (*Narramore, 1978*); b) cilvēka likteņa jeb pamatzuņdevuma kļūt par personību (*Anderson, 1985*); c) Kristus iemiesošanās fakta, tas ir, ko tas nozīmē būt vecākiem, ņemot vērā, ko Dievs Savā vecāku mīlestībā ir darījis mūsu labā (*Chartier, 1984*); d) Jaunās Derības mācekļības izpratnes, tas ir, vecāki māca tādēļ, lai bērni to pašu mācītu tālāk citiem (*Balswick & Balswick, 1989*); e) mūsu kā Dieva namturu atbildības pret visu radību (*Chartier, 1996*). Protams, varētu būt arī citi Svētajos Rakstos pamatoti skatījumi.

šana, tas lai paliek katru konkrēto vecāku ziņā. Šī grāmata nav par to, kas tieši kurā situācijā jādara, bet gan par to, kam mums bērni jāsaģatavo. Viena nodaļa gan tiks veltīta, lai aplūkotu, kā ar Saviem bērniem darbojas pasaulē vislabākais pedagogs, Dievs Radītājs.

Treškārt, kā jau iepriekš rakstījām, bieži vislielākās grūtības audzināšanas procesā rada nevis bērni, bet gan paši vecāki. Tādēļ lielā mērā šajā grāmatā tiks runāts par to, kādiem būt mums – vecākiem. Varētu pat sacīt, ka mēģināsim izprast un pārrunāt, ko Raksti mums māca par katru no minētajiem amatiem jeb aicinājumiem (laulātais, vecāks, sabiedrības loceklis, Dieva bērns), lai, tos skaidri saprazdami, pirmkārt, censtos paši tā dzīvot un, otrkārt, ar savu piemēru un skaidrojumu mācītu to saviem bērniem.

Kamēr strādājām pie šīs grāmatas, daudz nācās pārvērtēt mūsu personīgo veikumu un attieksmi šajā jomā. Brīžiem tas, ko ieraudzījām savās dzīvēs, pārdomājot bērnu audzināšanu Rakstu gaismā, bija vien kā pārmetums un apsūdzība. Turklāt, kas šķita pats sāpīgākais, daudz kas jau bija izdarīts pavisam nepareizi. Iespējams, ka arī daži no jums, lasot šo grāmatu, jaunā gaismā ieraudzīs savas kļūdas un neizdarību. Ko gan ar to iesākt?

Mēdz sacīt, kas bijis, bijis, neko jau vairs nevar mainīt. Neticiet, ja jums tā saka, tas tā nav! Padarīt bijušo par nebijušu ir tieši tas, ar ko Kristus nodarbojas diendienā. Kad apjaušam mūsu kļūdas, atzīstam un nožēlojam mūsu pārkāpumus, Viņš dāvā mums piedošanu. Kristus bijušo dara par nebijušu un sniedz mums jaunu iespēju. Vai mums ir un vai mums būs spēks šo iespēju izmantot? Pašiem jau drīzāk nē, nekā jā (Jņ. 15:5). Taču, par laimi, mēs šajā uzdevumā neesam vieni. Mēs nevarētu dot citiem, pat ne saviem bērniem, to, ko paši neesam saņēmuši. Paldies Dievam, mēs esam saņēmuši tik daudz! Jēzus Kristus, Dieva Dēls, mūs pirmais ir mīlējis (1. Jņ. 4:10). Mīlējis, dāvādams mums dievišķu mīlestību, pat atdodams Savu dzīvību mūsu labā (Jņ. 10:15). Ko

no Viņa esam saņēmuši, to ar Viņa palīdzību arī dosim tālāk (1. Jņ. 4:11).

Mēs lūdzam, lai atziņas no šīs grāmatas jums palīdzētu tā, kā darbs pie tās tapšanas palīdzēja mums. Un vēl – nepalieciet pie atziņām! Dzīvojiet pēc tām!

Literatūra

Chartier M.R. *Christian Parenting: A Stewardship Responsibility* // Journal of Family Ministry, Vol. 10, No 2, Fall 1996, Pp. 19–32.

Plass E.M. *What Luther Says*. – Saint Louis: CPH, 1959.

I DAĻA

PIRMS ĶERAMIES PIE LIETAS

I daļa Pirms ķeramiem pie lietas

“Augļojieties un vairojieties!”

(1. Moz. 1:28)

“Bērns – cik nepārspējams Dieva meistardarbs! Ja vien kāds spētu radīt kaut rozi, viņam vajadzētu uzticēt impēriju. Bet, tā kā Dieva dāvanas mums šķiet tik parastas, mēs tās nenovērtējam.”⁴

(Dr. Mārtiņš Luters)

Tā bija liela Dieva svētība, ka, pārdomājot šajā grāmatā aplūkotos jautājumus, mēs daudz laika varējām pavadīt sarunās. Tādēļ arī šī grāmata nonāk pie tevis kā mūsu dialoga atspoguļojums. Pateicība Dievam, ja arī tev rūp tavu bērnu nākotne un šķiet svarīga Rakstos atklātā Dieva gudrība. Esi laipni lūgts piedalīties mūsu sarunā! Ne tikai klausīties, bet arī jautāt un meklēt Rakstos, pārbaudīt visu, un to, kas labs, paturēt (Ap. d. 17:11; 1. Tes. 5:21).

Jana: Mamma, tētis, bērniņš... mēs lietojam šos vārdus ik dienu neskaitāmas reizes. Kurš gan tos nezina? Tie šķiet tik parasti, ka ir viegli piemirst, cik nozīmīgi tie ir, cik svarīgas attiecības un pienākumus tie apraksta. Mamma un tētis – droši vien tie bija pirmie vārdi, kurus arī tu kā bērns iemācījies. Mamma un tētis – viņi ir arī pirmie cilvēki, kurus mēs savā dzīvē iepazīstam.

Guntars: Savukārt no vecāku puses lūkojoties, tieši bērni ir pirmais uzdevums, kuru Dievs cilvēkiem uzticēja (1. Moz. 1:28). Tā šie vārdi, māte un tēvs, apraksta gan mūsu attiecības un pienākumus, gan arī tos pilnā mērā var uzskatīt par mums uzticētā augstā amata apzīmējumu. Līdzdarboties radišanā, kad vīra un sievas tuvībā rodas jauna dzīvība, ir ne vien brīnums un Dieva

⁴ *What Luther Says* – p. 137.

dāvana, bet arī liela atbildība. Tas ir vecāku amata uzdevums, kas atbilstoši jāuztver un kura izpildei jāpievēršas visā nopietnībā.

Dieva pavēles “augļoties un vairoties” jeb tēva un mātes amata pienākumu izpilde nekādā ziņā nebeidzas nedz ar bērna ieņemšanu, nedz ar dzimšanu. Tie turpinās ik dienas, līdz varam sacīt, ka mums uzticētais bērns ir nobriedis kā personība, saprot savu vietu un atbildību sabiedrībā un attiecībās ar Dievu un ir gatavs patstāvīgai dzīvei. Tas ir ilgstošs process, kas no mums prasa sevis aizliegšanu un mums uzticētā mazā cilvēka vajadzību nolikšanu pirmajā vietā. Tomēr tas sniedz arī atbilstošu balvu – bērna mīlestību, kurai nav līdzīgas zemes virsū, un gandarījumu, kad redzi savas miesas augli, savu bērnu, pieaugam “gudrībā, augumā un piemīlībā pie Dieva un cilvēkiem” (Lk. 2:52). Jo īpaši, ja, viņam uzsākot patstāvīgu dzīves ceļu, vari nolūkoties mierīgā pašlāvībā, jo esi pārliecināts – mans bērns zina, kā to pareizi iet!

Jana: Tas nu jāatzīst, ka katru dienu par bērna audzināšanas mērķiem nedomājam, tomēr ir labi laiku pa laikam domās pakavēties pie šiem pamatjautājumiem. Patiesībā, pie mūsu pamatuzdevuma. Izvērtēt sevi un palūkoties, ko varam darīt labāk.

Guntars: Ne visus jautājumus, kas saistīti ar bērna audzināšanu, Dievs Rakstos mums atbild tieši, tomēr Viņš ļauj skaidri izprast, kādi, Viņaprāt, ir audzināšanas mērķi. Turklāt ne tikai mērķi, bet arī bērna audzināšanas priekšnosacījumi un metodes, kuras balstītas Dieva paša pedagoģijā, un arī vēl daudz kas cits. 1. Mozus grāmatas 1. nodaļā lasām, ka uzreiz pēc radišanas Dievs svētīja cilvēkus un sacīja: “Augļojieties un vairojieties! Piepildiet zemi un pakļaujiet sev to, un valdiet pār zivīm jūrā un putniem gaisā, un katru dzīvu radījumu, kas rāpo pa zemi” (1. Moz. 1:28). Kas divtik zīmīgi, šie paši vārdi, kā svētības apsolījums, tiek atkārtoti arī Noasam un viņa dēliem uzreiz pēc plūdiem (1. Moz. 9:1); tas ir, šie vārdi nebija spēkā tikai Ēdenes dārzā, tie ir spēkā arvien.

Jana: Šie vārdi mūsdienu cilvēkam skan mazliet neparasti. Ikdienā, runājot par pēcnācēju radišanu, mēs parasti nelietojam vārdu “augļoties”. Kristiešu vidē tas drīzāk varētu būt sastopams kā humora pilns izteiksmes veids.

Guntars: Tā gan, šāda valoda var šķist novecojusi, tomēr tieši šo vārdu pavēles izteiksmē Dievs izmanto, lai dotu jaunajai ģimenei viņu pirmo uzdevumu.⁵ Ko gan šī pavēle nozīmē? Kā jau zinām, darbības vārds “augļoties” ir atvasināts no lietvārda “auglis”. “Augļoties”, citiem vārdiem sakot, nozīmētu “nest augļus”.⁶ Vienkārši, vai ne! Bet kāda tad ir augļu nešanas būtība? To labi varam saprast, uzlūkojot dabu, piemēram, augļu kokus. Ja uzbūram acu priekšā ābeli, kura ābolu pārpilnībā ir smagnēji nokārusi zarus, daži no tiem atbalstīti uz stutēm, daži mazāki ir vēja vai augļu svara aizlauzti. Kam ābelei tas vajadzīgs? Vai ābelei vajadzīgi āboli? Vai tā pārtiek no tiem? Vai tai vispār ir kāds labums no šīs bagātīgās ražas? Vai varbūt vien piepūle un grūtums? Vai varbūt, visas Dieva radības kontekstā lietas ieraugot, tās ir Dieva rūpes par citiem?

Te mēs nonākam pie svarīgas atziņas. “Nest augļus” ir nevis uz sevi, bet gan uz citiem vērst process. Ābele nebauda savus ābolus, mēs tos baudām. Tāpat tas ir arī ar visu citu Dieva radību. Pēc Dieva iedibinātās kārtības tā nes augļus citu, nevis savām vajadzībām. Tādā veidā, caur radību, Dievs rūpējas par mums visiem. Visa radība, kā Dr. Mārtiņš Luters to formulēja, ir Dieva

⁵ Valodnieki izcēlušī interesantu niansi. Pavēles izteiksme ebreju valodā tiek izmantota arī tādēļ, lai izteiktu stingru pārliecību, savā ziņā pat apsolījumu, gadījumos, kad pats pavēles devējs un nevis adresāts ir atbildīgs par pavēles izpildi. Tiek uzskatīts, ka tieši šāds pavēles izteiksmes lietojums sastopams arī 1. Moz. 1:28, kad Dievs liek cilvēkiem “augļoties un vairoties”. Tātad Dievs pats ir atbildīgais par mūsu “augļošanos un vairošanos” (Kautzsch E., Gesenius' *Hebrew Grammar*, Clarendon Press, Oxford, 1909, §110.c. Turpmāk – GESENIUS).

⁶ Tieši tāda pamatnozīme – “nest augļus” un “būt auglīgam” – ir senebreju valodas vārdam PĀRA (Holladay, William L. *A Concise Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, Brill, Leiden, Netherlands, 1988. Turpmāk – HOLLADAY; Brown, S. F. Driver, R. and Briggs C. A. (eds.), *Hebrew and English Lexicon of the Old Testament*, Oxford/New York, Clarendon/OUP, 1962. Turpmāk – BDB).

maskas, ar kurām aizsedzies Dievs nodrošina visu mums nepieciešamo. Lietojot šādu valodu, pavēlot cilvēkiem radīt pēcnācējus, Dievs vienlaikus norāda, ka augļošanās nav mūsu pašu dēļ.

Jana: Visai bieži var dzirdēt sakām, ka Dievs ir mīlestība. Mīlestība ir darbība, kas pauž noteiktu attieksmi. Ja runājam par Dievu, mēs esam Viņa mīlestības objekti. Viņš mīl mūs un tādēļ vēlas, lai tiktu radīti jauni un jauni cilvēki.

Guntars: Tieši tā. To varētu noformulēt arī šādi – Dieva pavēlētā augļošanās ir mūsu līdzdalība Dieva radišanas darbā. Viņš caur mums jeb kopā ar mums dod dzīvību jauniem un jauniem cilvēkiem, kuri pēc Dieva nodoma kopš iesākuma ir izredzēti (Ps. 139:13–16), lai mājotu kopā ar Viņu mūžīgā priekā un svētlaimē. Mums ir uzticēts gods būt Dieva darbabiedriem šajā uzdevumā. Gods un, protams, arī liela atbildība.

Jana: Kam īsti Dievs dod pavēli “augļojieties un vairojieties”? Vai tas attiecas uz katru no mums?

Guntars: Šis uzdevums tiek dots pirmajiem cilvēkiem, Ādamam un Ievai, kad viņi ir stājušies laulībā. Mēs varam lūkoties uz Ādamu un Ievu kā uz jebkura vīra un sievas jeb kā uz ikvienas laulības pirmtēlu. Tas nozīmē, ka katras laulības uzdevums ir pildīt šo Dieva doto uzdevumu augļoties un vairoties. Tādējādi šī pavēle tiešām tiek dota un attiecas uz katru no mums, kad stājamies laulībā.

Jana: Vai šāds skaidrojums nepārvērš Dieva dāvanu par mūsu pienākumu? Jums katram tas jādara! Bet Dievs taču ir dzīvības devējs, Viņš pats darbojas, radot Savus bērnus, savukārt mēs, ja tas nav Viņa nodoms, varam izstiepties vai sarauties un nekas nesanāks.

Guntars: Līdzdarbošanās radišanā ir Dieva dāvana, gan cilvēcei kopumā, gan katram no mums. Kā jau iepriekš minējām, runājot par pavēles “augļojieties” nozīmi, šis pavēles izteiksmē formulētais izteikums var ietvert ne tik daudz pavēli, cik ar stingru pārlicību paustu apsoliājumu, ka tas tā tiešām notiks. Stingrā

pārliecība nāk nevis no mūsu spējas šai pavēlei paklausīt, nevis no mūsu labās gribas būt uzticamiem Dieva darbabiedriem, bet gan no pavēles devēja personas. Dievs Radītājs ir dzīvības avots (Ps. 36:10). Viņš ir tas, kurš ļauj jaunai dzīvībai rasties mūsu miesās (Ps. 139:13). Viņš arī zināja, jau šo pavēli izsakot, ka pats līdzdarbosies, lai to izpildītu.

Protams, mēs varam lūkoties uz Ādamu un Ievu arī kā uz visas cilvēces pārstāvjiem, arī tas būs pareizi. Šajā gadījumā uzdevums augļoties un vairoties ir dots visai cilvēcei. Arī Jēzus, runādams par laulību, Mateja evaņģēlija 19. nodaļā norāda, ka daži cilvēki jau piedzimst ar spēju dzīvot bezlaulībā (Mt. 19:12). Tāpat Rakstos redzam, kā uzticīgi Dieva kalpi vadījuši savu dzīvi bezlaulībā, būdami par lielu svētību citiem, piemēram, apustulis Pāvils. Pavēle augļoties un vairoties ir dota tiem cilvēces pārstāvjiem, kuri stājas laulībā, lai mēs apzinātos savu līdzatbildību radīšanā, lai nestātos ceļā Dieva darbam. Dievs ir dzīvības devējs, bet Viņš darbojas caur mums. Pakļaušanās šai pavēlei ir mūsu atbildības jomā, savukārt dzīvības rašanās – tā paliek Dieva ziņā.

Jana: Šis dzīvības radīšanas aspekts, manuprāt, ved pie kāda būtiska jautājuma. Šodien, kad tik ļoti tiek veicināta *es-man-mans* domāšana, nepieciešams skaidri ieraudzīt – kā bērns ir ikviens cilvēks, kurš nāk šajā pasaulē, un galu galā, kā bērni mēs visi esam?

Guntars: Precīzi! Tā ir viena no pamatpatiesībām, kura mums būtu jāzina. Ja tā padomājam, cik gan liela ir mūsu līdzdalība un pienesums jaunas dzīvības tapšanā?! Cik liela tā bija mūsu pašu radīšanā? Mēs esam pieraduši savus ķermeņus uzskatīt par saviem un visu, ko ar tiem darām, par saviem darbiem. Realitāte gan ir pavisam cita – arī savus ķermeņus mēs saņēmām kā dāvanu. Turklāt – jocīgi, vai ne! – mēs pat īsti nezinām, kā tie darbojas! Jā, mēs varam tos kustināt, likt lietā, zināmās robežās attīstīt un pilnveidot, un darīt daudz un dažādu noderīgu un patīkamu lietu, taču cik lielā mērā mēs spējam tos ietekmēt? Cik daudz (vai

maz!) patiesībā nosaka mūsu vēlmes, mūsu griba! Jēzus līdzībā par bagāto muļķi (Lk. 12:20) skaidri parāda, ka mūsu dzīvība mums ir dāvāta un tā nav mūsu rokās. Tāpat arī mūsu ķermeņi un mūsu spēja būt par radīšanas līdzdalībniekiem. Mūsu ķermeņi ir nodoti mūsu rīcībā, lai mēs ar tiem rīkotos atbilstoši Radītāja nodomam, tajā skaitā – lai būtu par Dieva instrumentiem radīšanā, bet rezultāts – tas ir atkarīgs no Viņa.

Tā mēs pavisam raiti nonākam pie atbildes uz jautājumu – kuram patiesībā pieder ikviens bērns, kurš nāk pasaulē? Tam, kurš vienīgais ir dzīvības devējs (Ps. 36:10), Dievam Radītājam, kuram ir zināms gan mūsu matu skaits (Mt. 10:30), gan visas mūsu mūža dienas (Ps. 139:16).

Jana: Ja šo apzināties, tas ietekmē arī mūsu attieksmi pret bērniem. Viena lieta, ja domā, ka *es-pats* esmu visu gan iecerējis, gan paveicis, gan spēju visu kontrolēt. Tad gan laulātais draugs, gan bērni var tikt uzskatīti par kaut ko man piederošu un arī saņemt atbilstošu attieksmi, ne jau uzreiz vienmēr sliktu. Pavisam cita lieta, ja saproti, ka viss, kas tev ir, ir Dieva dāvāts, vēl precīzāk – uzticēts. Kā apustulis Pāvils raksta: “Kas tad tev ir, ko tu nebūtu saņēmis? Bet, ja tu esi saņēmis, kāpēc lepojies, it kā nebūtu saņēmis?” (1. Kor. 4:7).

Guntars: Protams, ja šo apzināties, tad arī uz mūsu bērniem raugāties citādi. Ne kā uz kaut ko, kas būtu tikai mūsu, bet vispirms kā uz Dieva īpašumu, kuru Viņš Savā lielajā un, pilnīgi noteikti, nepelnītajā laipnībā mums uzticējis aprūpēt un, jā, dzīves nogalē sūtījis mums kā palīgus. Ja šādi uzlūkojam mazos un ne tik mazos, kuri nodoti mūsu aprūpē, tad arī pēc padoma viņu audzināšanā jāvērsas pie Viņa, kurš pēc Sava nodoma ļāvis šim dzīvībiņām nākt pasaulē.

Jana: Pārrunājot dzīvības rašanos un Radītāja līdzdalību šajā procesā, būtu svarīgi kaut nedaudz pārrunāt arī jautājumu, kurā šodien sabiedrība šķiet mazliet sapinusies. Proti, kurš tad ir tas brīdis, kuru varam uzskatīt par jaunās dzīvības, par mazā cilvē-

ka radišanas brīdi? Latvijā gadu desmitiem ilga neatbilstoša un, iespējams, apzināti maldinoša valodas lietojuma dēļ ir izveidojusies bēdīga situācija, kad atbilde uz šo jautājumu vairs nešķiet vienkārša un skaidra. Un ko gan lai cilvēki domātu par grūtniecību, ja tās pārtraukšana bieži vien tiek saukta par “tīrīšanu”? Kas gan tas tur vēderā ir, kas būtu jāiztīra?

Guntars: Pilnīgi pretēji mūsdienu sabiedrības apjukumam Svētie Raksti šajā jautājumā ir ļoti skaidri. Dievs atklāj Sevi kā visas dzīvības cēloni: “Pie Tevis ir dzīvības avots” (Ps. 36:10) un “Viņš pats dod visiem dzīvību, elpu un visu” (Ap. d. 17:25). Ikviena dzīva būtne, kas mīt virs zemes, ūdenī vai debesīs, savu dzīvību kā dāvanu ir saņēmusi no Radītāja.

Radišanas stāstā lasām, ka Dievs pats personīgi darbojās kā pirmo cilvēku Radītājs. Pirmo cilvēku Dievs radīja no “zemes pišļiem un iedvesa viņa nāsīs dzīvības dvasi; tā cilvēks tapa par dzīvu dvēseli” (1. Moz. 2:7). Pēc tam “Dievs Tas Kungs lika ciešam miegam nākt pār cilvēku; un tas aizmiga, un Viņš izņēma vienu no viņa ribām, aizpildīdams vietu ar miesu. Šo ribu, ko Viņš no cilvēka bija ņēmis, Dievs Tas Kungs izveidoja par sievu un pieveda to pie cilvēka” (1. Moz. 2:21–22). Šeit, kā lasām, Dievs radīja cilvēkus, darבודamies nepastarpināti.

Kad mūsu pirmie vecāki bija radīti, Dievs deva viņiem kā vīram un sievai pirmo uzdevumu – “augļojieties un vairojieties”. Turklāt, šo uzdevumu dodams, Dievs pats uzņēmās rūpēties par tā izpildi un to uzticīgi arī dara; bez Viņa līdzdalības nebūtu dzīvības, neviens cilvēkbērns nenāk pasaulē bez Dzīvības devēja piedalīšanās. To nepārprotami apliecina Rakstu vietas, kurās runāts par Dieva līdzdalību radišanā.

Brīnišķīgi vārdi izteikti 139. psalmā: “Jo Tu radīji manas īkstis, Tu mani veidoji un piešķīri man ķermeni manas mātes miesās. Es Tev pateicos, ka es esmu tik brīnišķīgi radīts, brīnišķīgi ir Tavi darbi, mana dvēsele to labi zina. Manas būtnes veidojums Tev nebija apslēpts, kad es slepenībā tapu radīts, zemes dziļumos veidots.

Tavas acis mani redzēja kā bezmiesas iedīgli, un Tavā grāmatā bija rakstītas visas manas dienas, jau noteiktas, kad to vēl nebija it nevienas”⁷ (Ps. 139:13–16). Pravieša Jeremijas grāmatas pašā sākumā Dievs paskaidro: “Pirms Es tevi radīju mātes miesās, Es tevi jau pazīnu, un, pirms tu piedzimi no mātes miesām, Es tevi svētīju un tevi izredzēju par pravieti tautām” (Jer. 1:5).

Jana: Pārdomājot šos Dieva vārdus, vismaz vienu var droši secināt. Ik dienu, arī šodien, Dievs pats darbojas pie ikviena cilvēka radīšanas. Neviena dzīva būtne nenāk šajā pasaulē bez Dieva ziņas, arī tu un tavs bērns savu dzīvību saņēma no Viņa. Neviena būtne šajā pasaulē nedzīvo bez Dieva ziņas, par katru tiek gādāts, un katram Viņa acīs ir īpaša vērtība.

Turklāt teikums “Tavas acis mani redzēja kā bezmiesas iedīgli” apliecina, ka jau no pašā ieņemšanas brīža līdz pat nāves stundai runa ir par vienu un to pašu personu. Jo nav taču rakstīts, ka Dievs redzēja kaut kādu embriju vai augli, kas vēlāk pārtapa par cilvēku. Nē, stāv rakstīts, ka Dievs redzēja *mani* kā bezmiesas iedīgli, to pašu cilvēku, kurš ir 139. psalma autors.

Guntars: Nākamajā solī jātiek skaidrībā, kādiem būtu jābūt priekšnosacījumiem, domājot par bērnu radīšanu? Kā redzam no notikumu secības Radīšanas stāstā, pavēle “augļojieties un vairojieties” tiek dota tikai tad, kad jau ir iedibināta pirmā laulība. To ir svarīgi pamanīt uz izcelt – līdzdarbošanās radīšanā notiek laulības jeb vīra un sievas stabilitātes attiecību kontekstā. Tam noteikti ir vairāk nekā viens iemesls. Aplūkosim vismaz dažus no tiem.

Pēc Dieva iedibinātās kārtības bērnu radīšana nav kāds stihisks gadījuma rakstura pasākums, bet gan noteiktiem cilvēkiem, vīram un sievietei, uzticēts augsts un godpilns uzdevums. Kad vīrietis un sieviete ir pieauguši un gatavi atstāt savus vecākus, lai dibinātu jaunu ģimeni, viņiem tiek dāvāta iespēja būt par Dieva darbības biedriem cilvēka radīšanā. Tas ir brīnums, ka intīmās tu-

⁷ BDB un HOLLADAY vārdnīcas vārdu *GOLEM* tulko kā “embrijs”.

vības rezultātā, vienam ķermenim tiecoties pretī otram un tiem savienojoties, šajā savienošanās brīdī rodas jauna dzīvība. Neliela daļa no tēva un neliela daļa no mātes kļūst par *vienu miesu* pavisam taustāmā veidā.

Cik liela gan ir mūsu kontrole pār šajā brīdī notiekošo? Cik daudz mēs nosakām, kāds būs mūsu bērns, kam līdzīgs pēc izskata un pēc rakstura? Varētu teikt, ka šis ir brīdis, kurā labi varam ieraudzīt, ko nozīmē izteikums, ka Dievam ir simtprocentu atbildība par notiekošo un arī mūsu atbildība ir tieši tikpat liela. Mēs esam tie, kas darbojas, Dievs ir tas, kurš darbojas caur mums.

Jana: Taču ieņemšanas brīdis ir tikai pats iesākums, pēc tam seko visi pārējie bērna radišanas posmi – bērna gaidīšana, iznēsāšana, laišana pasaulē, kopšana un rūpes pirmajā dzīves gadā un bērna audzināšana, kamēr viņš ir spējīgs uzsākt patstāvīgu dzīvi.

Guntars: Jā, tieši šajos daudzajos etapos parādās laulības konteksta būtiskā nepieciešamība. Tikai mazliet parunāsim par katru no tiem, jo rūpīgāk šīs lietas aplūkosim nākamajās nodaļās. Protams, ka bērni var tikt ieņemti, cilvēkiem neatrodoties laulības attiecībās. Ne vien var, bet šodien ļoti bieži tas tā arī notiek. Vienmēr tas tā ir noticis. Ne tikai tiek ieņemti, bet arī laisti pasaulē un audzināti. Taču kā tas notiek? Vai viņi tiešām tiek laisti pasaulē, vai viņi tiešām tiek audzināti, un ja tiek, tad kā...

Ja bērns tiek ieņemts laulībā, tad abi vecāki jau kopš pirmajām dienām dzīvo ar apziņu, ka viņu kopība ir bagātināta ar vēl vienu cilvēku, mazītiņu “zirnīti” sievietes klēpī, kurš jau kopš ieņemšanas brīža ir viņu mazais milulis, bērniņš, kurš pēc pāris gadiem, izstiepis mazās rociņas, skries pretī un sauks: “Mammu, tēti, es jūs mīlu!”

Jana: Bērna ieņemšana laulībā – tas nozīmē, ka bērniņš ir un būs gaidīts. Apzinoties realitāti, diemžēl jāsaka – parasti, nevis vienmēr. Tas nozīmē, ka bērniņš nav nelaime, kas pēkšņi

atgadījusies, ejot citādi tik jautro un bezrūpīgo dzīves ceļu, redzi, gadījās “iekrist”, nedz arī nevēlams traucēklis mērķtiecīgi sakārtotajā ikdienā, bet gan patiesi Dieva dāvana, brīnums, kurš mums uzticēts, pat ja mēs tā arī īsti nespējam to novērtēt. Ka varbūt viņš mums uzticēts tieši tādēļ, lai, sastopoties ar šo jauno realitāti, arī mums būtu iespēja kļūt dziļākiem, pieaugt mīlestībā un piedzīvot Dieva darbu mūsu dzīvē.

Guntars: Tas varbūt neskan tik cildeni, tomēr arī praktiskie ikdienas jautājumi ir pavisam citādi risināmi, ja vīrs ir kopā ar sievu kā viņas atbalsts un labākais palīgs. Jo īpaši pēdējos grūtniecības mēnešos, kad mazais ir pieņēmis augumā un katra kustība sievietei prasa daudz lielāku piepūli nekā parasti. Tieši tāpat arī pirmajās dienās, nedēļās un mēnešos pēc mazā piedzimšanas. Kad mazajam jāpalīdz, apgūstot dzīvi šajā pasaulē, ir liela atšķirība, vai to dara viens vai abi vecāki kopā, dienās un bieži vien arī naktīs, dzīvojot pastāvīgā miega trūkumā nedēļām un bieži vien mēnešiem. Šim uzdevumam nevar būt piemērotāka vide kā laulība, kurā abi vecāki rūpējas gan viens par otru, gan jaundzimušo bērniņu.

Jana: Šis ir posms, kurā ģimenes modelis ļoti labi parāda Dieva rūpes par cilvēkiem. Cik ļoti nepieciešami bērnam šajā laikā ir vecāki, tikpat ļoti vecākiem nepieciešams savstarpējais atbalsts. Tikai tā, viens otru atbalstot, vecāki spēj veiksmīgi tikt galā ar viņiem abiem uzticēto lielo atbildību – mazās dzīvības pirmajiem dzīves mēnešiem. Kā sieviete varu sacīt, ka, iespējams, nevienā citā dzīves posmā man vīra atbalsts nav bijis tik nepieciešams un dārgs kā šajos bērna dzīves pirmajos mēnešos. Tādējādi bērna nākšana pasaulē ne vien dod jaunas iespējas izpausties mūsu mīlestībai, bet rūpes vienam par otru vienlaikus atdara jaunus dziļumus vīra un sievas savstarpējām attiecībām.

Guntars: Ko te vēl lai piebilst, ja vien to, ka arī vīrietim bērna piedzimšana ļauj dziļāk izprast, ko tas nozīmē – būt ģimenes galvai. Ko nozīmē būt atbildīgam ne vien par sievu, bet arī par

bērnu. Šis laika posms ir laba skola, lai mācītos, ka vīra atbildība par ģimeni nekādā ziņā neaprobežojas ar materiālā nodrošinājuma sagādāšanu. Vīrs, kurš sevi mēģina pozicionēt tikai kā pelnītāju, aplaupa ne vien savu sievu un bērnu, bet vispirms jau pats sevi. Rūpes par tiem, kuri mums uzticēti, dod patiesu laimes sajūtu, jo arī tā mēs nesam Dieva tēlu un līdzību. Kā Dievs ir devējs Dievs, kurš nerimstoši rūpējas par tiem, kuriem Viņa palīdzība vajadzīga, tāpat arī mums rūpes par mums uzticētajiem spēj sniegt patiesu piepildījuma un laimes sajūtu.

Jana: Turpinot par laulības nozīmi kā kontekstu bērnu audzināšanā, nosacīti nākamais posms ir laiks, kurā bērns sāk vairāk vai mazāk apzināti apgūt dzīvi pasaulē, uzvedības un atbildības modeļus, attiecības un vērtības. Šajā posmā, kurš savā ziņā nekad tā arī nebeidzas, pilnvērtīgai ģimenei kā bērna augšanas videi ir nenovērtējama nozīme. Kā jau to minējām iepriekš, bērni var negribēt mācīties, bet viņi būs nepārspējami, mūs atdarinot. Jā, un visvairāk jau tieši mūsu kļūdās.

Guntars: Svarīga lieta, kas jāņem vērā, runājot par bērnu audzināšanu, ir cilvēka stāvoklis pēc grēkā krišanas. Tie nav mūsu pašapziņai glaimojoši vārdi, kurus lasām Dieva liecībā par mums: “Cilvēka sirds tieksmes ir ļaunas no mazām dienām” (1. Moz. 8:21) un “nav neviena, kas dara labu, it neviena” (Ps. 14:3 un 53:4; Rom. 3:12). Taču tā ir objektīvā realitāte, un mēs nekādi nevaram no tās izvairīties. Godīga attieksme pret šo realitāti ir pamatu pamats bērnu audzināšanai un arī mūsu pašu uzdevuma veiksmīgai izpildei. Tieši šī realitāte nosaka vienu no pirmajiem vecāku uzdevumiem – iemācīt bērnam atšķirt labu no ļauna. Tas tiek darīts gan ar vārdiem, gan vēl efektīvāk – ar mūsu pašu piemēru.

Taču paralēli ir svarīgi bērnu audzināt arī viņa paša svarīgākajām dzīves lomām, proti, laulātā drauga, vecāka, sabiedrības locekļa un Dieva bērna lomai. Tās visas ir lietas, kuras lielākoties tiek pamestas novārtā. Tieši ģimenes piemēram ir izšķirošā no-

zīme šo lomu mācīšanā. Ko bērns pieredz savā ģimenē, to viņš parasti uztver kā normālo uzvedības modeli.

Ja bērns uzaug ģimenē, kurā tēvs reizēm parādās, lai uz mirkli pabūtu divatā ar māti vai tikai uz svētkiem atnestu kādu mantiņu un atkal pazustu līdz nākamajai reizei, vai varbūt vīriešu kārtas pieaugušie kopā ar viņa māti bērna dzīvē mēdz būt vairāki – ko no tā mēs gribētu, lai bērns paņem savā ceļā? Vai arī, ja vecāki ir tik ļoti nodarbināti ar ģimenes nodrošināšanu, ka bērnus sastop tikai brīvdienu pēcpusdienās un varbūt bērns uzaug savu vecvecāku vai pat svešu cilvēku aprūpēts. Kādas tam ir sekas? Mēs visi labi zinām, ka šo sarakstu varētu turpināt vēl ilgi.

Jana: Protams, bērniņš jau izaugs jebkurā gadījumā. Mazs jau nepalikis... Izaugs un uzsāks savu dzīvi, tikai kādu dzīvi? Kādu ģimeni viņš veidos? Un kā mēs, vecāki, jutīsimies, kad redzēsim mūsu pašus mīļākos cilvēkus, mūsu bērnus, piedzīvojam sāpes un vilšanās, jo tieši tādu dzīves ceļu viņi būs mācījušies no mums?

Guntars: Vai otrs scenārijs – bērns nāk pasaulē ģimenē, kurā abi vecāki viņu sagaida, kurā viņš ik dienas redz vecāku rūpes vienam par otru un piedzīvo vecāku mīlestību pret sevi. Ģimenē, kurā viņš redz, kā tēvs uzņemas atbildību par savu ģimeni, un mamma ir tēva lielākais balsts un palīgs, kurā bērni ir Dieva dāvana un ar atbildību Dieva priekšā tiek audzināti. Attiecības un lomas, kuras bērns apgūs katrā no šīm ģimenēm, būs radikāli atšķirīgas. Turklāt nav jau runa par viena bērna audzināšanu un dzīves gaitām. Katru dienu šis viens bērns savu uzvedības modeli nesīs pasaulē, pēc kāda laika viņam būs sava ģimene, savi bērni utt. Vecāku atbildība – tas nav jautājums tikai par mūsu bērniem, bet arī par visiem cilvēkiem, ar kuriem krustosies viņu dzīves ceļi.

Pat bīskapu jeb mācītāju amata aprakstā apustulis Pavils uzsver, ka “bīskapam pienākas būt nepelnamam vienas sievas vīram;.. tādām, kas labi valda savu namu, kas bērnus tur paklausībā un pilnā godbijībā” (1. Tim. 3:2–5). Citiem vārdiem sakot, paraugam

gan laulības dzīvē, gan bērnu audzināšanā. Acīmredzot apustulis Pāvils skaidri saprata, cik liela ir parauga nozīme. Ja cilvēks, kura uzdevums ir sludināt un izskaidrot citiem Dieva gribu, pats nespēj ar savu dzīvi apliecināt sava pasludinājuma patiesumu, kā gan viņš var vēlēties, lai citi ieklausās viņa vārdos?

Jana: Tu minēji, ka ģimenes piemēram ir liela nozīme ne tikai laicīgo, bet arī mūžīgo attiecību, tas ir, cilvēka attiecību ar Dievu, kopšanā.

Guntars: Jā, ģimenes piemērs darbojas vairākos veidos. Liela nozīme ir tam, kā bērns redz savus vecākus izdzīvojam viņu attiecības ar Dievu. Vai lūgšanām, ticības apliecībai, savstarpējai piedošanai, aktīvai draudzes dzīvei ir kāda nozīme viņu dzīvēs, vai ne. Vai tā ir teorija, kas jāiemācās, vai tas ir dzīves ceļš, kādu mēs ejam.

Ļoti nozīmīgs ir tēva piemērs. Tieši tēva. Esam paraduši uzskatīt, ka vīram būtu jādara tās “lielās” lietas (jāpelna iztika), sievietes tās “mazās” (jāuztur un jāaprūpē nams, jāgādā par bērniem). Taču mums, vīriešiem, bieži gribas aizmirst, ka tieši mums Dievs ir uzticējis atbildību par visu, kas notiek ar mūsu ģimeni. Kā viena no svarīgākajām lietām būtu jāmin tieši bērnu audzināšana. Tas gan nenozīmē, ka vīrietim šis uzdevums būtu jāuzņemas vienam, bet gan to, ka viņam uzticētā atbildība prasa arī viņa kā tēva aktīvu līdzdalību bērna audzināšanā.

Padomāsim šādi – mēs lūdzam Dievu Viņa paša mācītajā lūgšanā, sākot ar vārdiem “Mūsu Tēvs debesīs”. Mēs neuzrunājam Dievu par Tēvu tāpēc, ka šī lūgšana būtu tapusi patriarhālā sabiedrībā, kā daži to mēdz apgalvot. Nē, ne tādēļ! Dievs, atklājot Sevi kā Tēvu, nosaka, kādam jābūt tēvam ģimenē. Ja tēvi ir Dieva vietnieki, tad viņiem būtu jādzīvo tā, lai arī uz viņiem varētu attiecināt vārdus no 1. baušļa skaidrojuma Dr. Mārtiņa Lutera “Mazajā katehismā”, proti, ka mums būs tēvu “par visu vairāk būties, milēt un uz viņu paļauties”.

Šie vārdi rāda, kādam būtu jābūt tēvam, – personai, pie kuras bērns var vērsties visās savās vajadzībās, rūpēs un bēdās. Personai, kuru bērns mīl un kura mīlestību alkst un sargā. Tādam tēvam, par kuru bērns droši var teikt: es vienmēr uz viņu varu paļauties! Jo caur saviem tēviem bērni mācās saprast, kāds ir mūsu visu Debesu Tēvs. Tā nu tēviem bērnu audzināšanā ir divkārsa atbildība – būt cienīgiem nest tēva vārdu ģimenē un caur savu kalpošanu mācīt bērniem, kāds ir Dievs.

Jana: Kad tik cēli vārdi sacīti par tēviem, kaut kas vajadzīgs arī mammām. Lasīju kādas sievietes (*Edwina Gateley*) pārdomas. Viņa vairāk nekā 30 gadu pavadījusi, kalpojot tuvākajiem, tajā skaitā 10 gadus Āfrikā, 15 gadus strādājot ar sievietēm, kuras bijušas iesaistītas prostitūcijā, uzrakstījusi 11 grāmatu, vadījusi daudz starptautisku konferenču par misiju un garīgumu utt. Cilvēki bieži vien (viegli arī iedomāties, kādēļ) izturējās pret viņu ar bijību un apbrīnu.

Četrdesmit deviņu gadu vecumā viņa adoptēja zēnu. Pēc dažiem gadiem viņa rakstīja šādus vārdus: “Kad vien cilvēki apbrīvoja manus sasniegumus, manu ilgo mājošānu tuksnešos un mežos, es zināju dziļāku patiesību. Es zināju, ka neviena no manām pašām drosmīgākajām pieredzēm nebija tik prasīga, izaicinoša un nekas nav mani vairāk mainījis kā ikdienas rutīna, audzinot bērnu.”⁸

⁸ Gateley E. *The Gifts and Challenges of Parenting* // The Living Pulpit, October-December 2003. – p. 38.

Literatūra

Baikovs G., Baikova J. *Laulība: starp radīšanu un mūžību*. – Rīga: Luterisma Mantojuma Fonds, 2009. – 39.–49. lpp.

Bryant M.D. *Parenting, Nurture, and Mission* // The Journal of Religious Thought, No 2, 1986–87, Pp. 83–93.

Capek A.D. *The Responsibilities of Christian Parenthood*, Delivered at Southern Pastoral Conference S.E. Wisconsin District November 10, 1970. – Pp. 1–5.

Chartier M.R. *Christian Parenting: A Stewardship Responsibility* // Journal of Family Ministry, Vol. 10, No 2, Fall 1996, Pp. 19–32.

Gardner F.A. *Marriage, Parenting, and the Church* // Theology Today, No 42, 1 April 1985, Pp. 72–77.

Gateley E. *The Gifts and Challenges of Parenting* // The Living Pulpit, October–December 2003. – Pp. 38–39.

Kastens G.F. *A Changing World,... An Unchanging Challenge: God's Plan for Rearing Children*, Delivered at the Joint Metro-North Pastoral Conference and Dodge-Washington Pastoral Conference, Inn on Maritime Bay, Manitowoc, Wisconsin, January 20–21, 1992. – Pp. 1–8.

Plass E.M. *What Luther Says*. – Saint Louis: CPH, 1959.

Wright W.M. *The Charism of Parenting* // Journal of Family Ministry, 13 no 1 Spring 1999. – Pp. 6–21.

I daļa Pirms ķeramies pie lietās

“Godini savu tēvu un savu māti”

(2. Moz. 20:12)

“Mums jāapietas ar bērniem tādējādi, lai viņi nevis baidītos no mums kā viņu vecākiem, bet gan, lai viņi zinātu, ja viņi negodā savus vecākus, viņi aizvaino Dievu.”⁹

(Dr. Mārtiņš Luters)

Guntars: Iepriekšējā nodaļā, runājot par uzdevumu “augļojieties un vairojieties”, mēs to dēvējām par Dieva pavēli. Taču ir svarīgi saprast vienu – pat ja kaut kas ir formulēts pavēles izteiksmē, tas vēl nenozīmē, ka pavēlētā lieta ir tik vien kā mums uzliktais darbs. Ja palūkojamies, tad arī Kristības un Svētā Vakarēdiena lietošana mums uzticēta pavēles izteiksmē – “darait par mācekļiem visas tautas, tās kristīdami” (Mt. 28:19), “ņemiet, ēdiet,.. dzeriet visi no tā” (Mt. 26:26–27). Vai tad Kristības un Vakarēdiena spēks ir atkarīgs no mūsu darbošanās? No vienas puses, jā, mums pavēlēts to darīt un mēs to arī darām. Tomēr būtībā tas ir Dieva darbs, caur kuru mēs saņemam Viņa dāvanas, Svēto Garu, grēku piedošanu un Kristus klātbūtni. Tāpēc svarīgi saprast, ka reizēm Dieva dotais uzdevums, kas izskan kā pavēle, faktiski dāvā mums Dieva svētību. Tieši tā tas ir ar Kristību un Vakarēdienu, tāpat ar uzdevumu augļoties un vairoties un arī ar citām Dieva pavēlētām lietām. Šo uzdevumu vērtība ir tajā, ka Dievs pats pie un caur šīm lietām darbojas; mēs gan esam Viņa darbabiedri un vēl vairāk – Viņa darba augļu saņēmēji un svētības baudītāji.

Jana: Kad esam pārrunājuši Dieva pirmo pavēli cilvēkiem un secinājuši, ka tās veikšana ir Dieva paša darbs, un aplūkojuši, ka laulība pēc Dieva iedibinātās kārtības ir priekšnosacījums, lai

⁹ *What Luther Says* – p. 142.

mēs dāvātu dzīvību jauniem cilvēkiem, varam pāriet pie nākamā sarunu temata – vecāku autoritātes pamatojuma. Proti, pie 4. baušļa: “Godini savu tēvu un savu māti, lai tu ilgi dzīvotu tanī zemē, ko Tas Kungs, tavš Dievs, tev dod” (2. Moz. 20:12; 5. Moz. 5:16).

Kad tiek izrunāti vārdi “bauslis” vai “bauslība”, bieži rodas iespaids, ka tūlīt, tūlīt sāksies runas par kaut kā aizliegšanu, kaut kā neļaušanu, vispār par kaut ko tādu, kas nevienam nepatīk. Tikko secinājām, ka uzdevums “augļojieties un vairojieties” patiesībā ir Dieva darbs un dāvana mums, bet audzināšanā tomēr ātri vien nonākam pie baušļa. It kā kāds dusmīgi kratītu pirkstu: “Nu-nu-nu!”

Guntars: Ir vārdi, kuri laika gaitā kādu iemeslu dēļ ir ieguvuši negatīvu nokrāsu; par tādiem, vismaz lielai sabiedrības daļai, ir kļuvuši vārdi “bauslis” un “bauslība”. Vārdi gan paši pie tā nav vainīgi. Pat vēl vairāk, tas, ko tie apzīmē, tikpat kā nemaz nav saistīts ar kaut ko aizliedzošu. Senebreju vārds “*TORĀH*”, kas latviešu valodā tulkots kā “bauslība”,¹⁰ tiek lietots vairākās nozīmēs – ar to var gan apzīmēt instrukciju kopumu, gan apzīmēt Mozus grāmatas kā vienotu veselumu, gan reizēm pat attiecināt uz visu Vecās Derības grāmatu kopumu. Tomēr pamata nozīme šim vārdam ir “instrukcija” jeb “pamācība”. Tā nu vārds “bauslība”, kas mūsu valodas lietojumā ir iemantojis šo negatīvo pieskaņu, patiesībā ir nekas cits kā Dieva dota instrukcija laimīgai dzīvei.

Jana: Tomēr ar bauslību parasti apzīmē to Svēto Rakstu mācības daļu, kura mums uzliek noteiktus aizliegumus, pienākumus, pat apsūdz. Kā lai aizliegumus uzlūko kā kaut ko jauku?

Guntars: Runājot par bauslību, neskaidrības var rasties, ja nenoskaidrojam pašu bauslības jeb Dieva instrukcijas būtību no tās

¹⁰ Liela daļa vainas šajā situācijā jāuzņemas Vecās Derības tulkotājiem, kuri, tulkojot no senebreju valodas uz sengrieķu valodu, vārdu “*TORĀH*” izvēlējās tulkot kā “*NOMOS*” jeb “likums”. Tā nu “instrukcija/pamācība” kļūva par “likumu” un tad latviešu valodā par “bauslību”.

lietojuma. Vispirms ir svarīgi atcerēties, ka Dieva instrukcija netika izgudrota pirms 3500 gadiem kā likumu komplekts, ko dot Mozum Sinaja kalnā. Tā ir pastāvējusi kopš pasaules radīšanas. Citiem vārdiem sakot, tā ir Radītāja iedibinātā pasaules kārtība, likumu kopums, pēc kura darbojās Dieva radītā pasaule. Un tā ir tikai un vienīgi “ļoti laba” (1. Moz. 1:31). Protams, būvēji, kas doti 2. un atkārtoti 5. Mozus grāmatā (2. Moz. 20:2–17; 5. Moz. 5:6–21) neietver visu šīs kārtības aprakstu, bet gan tikai pašas nepieciešamākās lietas laimīgai un pilnvērtīgai dzīvei.

Uzreiz gan jāpiebilst, ka pēc grēkā krišanas šī pati radīšanas kārtība iedarbojas uz mums noteiktā veidā. Pirmkārt, Dieva noteiktie likumi gan ierobežo grēku, gan nodrošina kārtību pasaulē. Šie paši likumi jau kopš seniem laikiem ir kļuvuši par mugurkaulu visai laicīgās pasaules likumdošanai. Tādā ziņā Rakstos sastopamā bauslība nav kaut kas unikāls, kas nebūtu zināms citās kultūrās un reliģijās. Tieši otrādi, tā sastopama it visur, kur vien kopš seniem laikiem cilvēki mēģinājuši izprast pasaules kārtību. Otrkārt, katram grēcīgam cilvēkam, kurš nespēj un nevēlas dzīvot saskaņā ar Radītāja iedibināto kārtību, šī pati Dieva instrukcija kļūst par apsūdzību – tā rāda, cik ļoti tālu mēs esam no tā brīnišķā sākotnējā stāvokļa, kad Dievs varēja, mūs uzlūkodams, sacīt: “Ļoti labs!” (1. Moz. 1:31).

Piemēram, ja pēc Dieva vēlmes cilvēkiem bija jādzīvo laulībā un jābauda laulības dzīves prieki un svētība (1. Moz. 2:24), tad, pārkāpjot šo kārtību, mēs iedzīvojamies sirdēstos, tiekam ievainoti un sāpināti, turklāt ne tikai mēs, bet vienlaikus daudzi mums tuvi cilvēki. Tādēļ visos laikos laulība ir sargāta ar likumu. Laulība ir “ļoti laba” (1. Moz. 1:31) pēc Dieva ieceres, un 6. bauslis mūs mudina to lietot pareizi. Bet, ja mēs nevēlamies dzīvot, kā Dievs to iekārtojis, šis pats bauslis nostājas pret mums, dara mūs nemierīgus, apsūdz mūsu sirdsapziņas un rāda, ka esam gājuši pret Dieva gribu.

Jana: Šī tad arī ir tā bauslības netīkamākā daļa, es domāju, mums, grēciniekiem, netīkamākā daļa. Nevienam jau nepatīk, ja tiekam izvērtēti un Dieva bauslībā kā spoguļi ieraugām savu neatbilstību Dieva iecerētajai kārtībai. Runājot kaut vai vecāku pienākumu kontekstā, – cik bieži mēs zinām, kā būtu vajadzējis rīkoties, bet tā neesam darījuši. Cik bieži saprotam, kādi ir mūsu kā vecāku pienākumi, bet tik ļoti gribas darīt ko citu. Un tad bauslība apsūdzoši ierunājas mūsu sirdīs: “Tu esi vainīgs, tu esi rīkojies nepareizi, tev jānes par to atbildība!”

Guntars: Īpaši nelāgi varam justies, ja apzināmies, ka šo apsūdzošo vērtējumu izsaka Viņš, kuram pieder visa vara. Radītājs aplūko Savu nomaldījušos radību un redz, ka “nav neviena taisna, it neviena” un “nav neviena, kas dara labu, it neviena” (Rom. 3:10–12; Ps. 14:1–3; 53:2–4). Te nu ir atbilde, kāpēc mums bīties no Dieva. Mēs taču neesam dzīvojuši tādu dzīvi, kādai Viņš mūs radījis, un atbildīgi par to esam tieši Viņa priekšā. Savās sirdīs mēs visi to zinām.

Un tomēr – pat šī bauslības iedarbība ir tikai un vienīgi mums par labu. Jā, tā mūs apsūdz mūsu sirdīs (Rom. 2:15), un pat, ja spējam sirdis nocietināt, tad bauslība vēl aizvien mūs apsūdz Dieva Radītāja priekšā. Bet tajā pašā laikā tā arī ved mūs atpakaļ pie Dieva. Ja redzam, ka mūsu dzīve Debesu Tēva priekšā pelna nosodījumu, tad mums nepieciešams kāds, kas šo situāciju varētu mums vērst par labu. Citādi kā gan mēs varēsīm stāties Viņa priekšā? Viņa, kuram nav apslēptas nedz mūsu domas, nedz darbi! Tā nu šī apsūdzība mūs ved pie Jēzus Kristus, pie Dieva paša gādātā risinājuma. Viņš, Dieva Dēls, ir nostājies mūsu vietā, bez vainas būdams, un aicina mūs, kas esam vainīgi Dieva priekšā, stāties Viņa vietā. Viņš uzņemas Dieva dusmas par mūsu pārkāpumiem, mums tiek Dieva labvēlība, nu jau kā Viņa mīļajiem bērniem.

Jana: Tātad, ja šo brīnišķo apmaiņu kā Kristus dāvanu pieņemam, bauslība mums atkal kļūst par kaut ko tikamu.

Jaunajam cilvēkam, kurš bauda Dieva labvēlību Kristus dēļ, vairs nav jābaidās no bauslības kā no apsūdzības, viņam tā atkal kļūst par ceļvedi, par Dieva instrukciju šajā dzīvē.

Guntars: Jā. Savā ziņā tad bauslība beidzot atkal darbojas pēc būtības – kā Dieva pamācība Viņa mīļajiem bērniem. Jau Vecā Derība mums rāda, ka cilvēki ticībā Dieva žēlastības apsolījumam ir priecājušies, lasot, pārdomājot un cenšoties dzīvot saskaņā ar radīšanas kārtību. Tā 1. psalmā par svētīgu tiek saukts tas, “kam prāts saistās pie Tā Kunga baušļiem [senebreju tekstā – “*TORAT YHWH*”, tas ir, Jahves instrukcija/pamācība] un kas dienām un naktīm domā par Viņa bauslību [arī šeit senebreju tekstā – “*TORAT YHWH*”, tas ir, Jahves instrukcija/pamācība]. Tāds ir līdzīgs kokam, kas stādīts pie ūdens upēm, kas savus augļus nes pareizā laikā un kam lapas nesavīst. Viss, ko viņš dara, tam labi izdodas” (Ps. 1:2–3).

Jana: Ja izprotam Dieva bauslību kā Radītāja paša dotu instrukciju, lai mēs vadītu dzīves, “nesot augļus pareizā laikā” un “visam izdodoties”, tad kļūst skaidrs, kādēļ tieši bauslībā būtu jāmeklē pamācība, kā pareizi audzināt bērnus. Vai gan ir kāds vecāks, kurš negribētu, lai audzināšanas rezultātā “viss izdotos labi” (Ps. 1:3)?¹¹

Guntars: Es gribētu! Arī ceturtajā bauslī mēs ieraugām šo Radītāja iedibināto kārtību, konkrētāk, vecāku autoritāti, kura tad arī ved uz labu izdošanos. Kā Pāvils raksta Vēstulē efeziešiem: “Godā savu tēvu un māti, – tas ir pirmais bauslis ar apsolījumu, proti: lai tev labi klājas un tu ilgi dzīvo virs zemes” (Ef. 6:2–3). Vai šie nav jauki vārdi?!

Jana: Jauki, īpaši, ja esi vecāks un šie vārdi, “godāt tēvu un māti”, nosaka attieksmi pret tevi. Pret tuvāko tiek prasīta mī-

¹¹ Plašāks skaidrojums par bauslības lietojumu atrodams Konkordijas formulā, Vienprātības grāmatā (Rīga: Augsburgas Institūts, 2001), nodaļā “Par Dieva bauslības trešo lietojumu”, 571.–576. lpp.

lestība (3. Moz. 19:18; Mt. 22:37), bet pret vecākiem papildus arī godāšana. Kāpēc tā?

Guntars: Vispirms jau tas norāda, ka, runājot par vecākiem, bauslis mums māca kaut ko vairāk nekā tikai tuvākā mīlestību. Te runa ir par kārtību, kādu Dievs iedibina pasaulē mūsu dēļ. Vecāki šajā bauslī tiek saprasti plašākā nozīmē, ietverot visus, kuri var būt vecāku amatā, kā Dr. Mārtiņš Luters to labi paskaidro “Lielajā katehismā” (arī skolotājus, valdību, priekšniecību un garīgos tēvus, tas ir, mācītājus).¹² Vecāku amatā ir visi, kuri atrodas zināmā hierarhijā un kuru uzdevums ir gādāt par viņiem uzticētajiem. Vistiešāk to, protams, redzam ģimenēs vecāku un bērnu attiecībās. Bet arī sabiedrībā, kur valsts vadītājiem ir uzticēta atbildība par valsts iedzīvotāju labklājību vai kur organizāciju vadītāji rūpējas par saviem padotajiem. Izsakot to citiem vārdiem, vecāku amats ir veids, kādā Dievs par mums var rūpēties. Godināšana vecāku amata veicējiem pienākas tāpēc, ka viņi šajā amatā ir ne tikai kā Dieva maskas, bet kā Dieva vietnieki. Godinādami vecākus, mēs patiesībā pagodinām Dievu, kurš šādu kārtību iedibinājis un uztur.

Jana: Iepriekšējā nodaļā runājām par laulības nepieciešamību kā priekšnosacījumu bērnu radīšanai. Arī šajā bauslī vīrs un sieva tiek minēti abi kopā kā vecāku amata nesēji.

Guntars: Jā, arī ceturtajā bauslī vēlreiz netieši tiek apstiprināta laulības nepieciešamība. Uzdevums “godini tēvu un māti” pieņem laulību par pašsaprotamu. Šī vide ir pamats bērnu radīšanai un vienlaikus arī vieta, kurā bērns mācās godāt tēvu un māti. Tas gan nav tieši izteikts baušļa tekstā, taču, zinot, ka Dieva iedibinātajā kārtībā laulība ir priekšnosacījums Dieva pavēles “augļojieties un vairojieties” pildīšanai (1. Moz. 2:24 un 1:28), to izspriest nav grūti.

¹² Luters M. *Lielais katehisms* // Vienprātības grāmata. – Rīga: Augsburgas Institūts, 2001. – 379.–388. lpp. Turpmāk – LK.

Jana: Turklāt, pavisam konkrēti uz šīm lietām raugoties, tas nu ir skaidrs, ka grūti būtu mācīties un praktizēt tēva un mātes godāšanu situācijā, kad viņi abi nemaz nebūtu pieejami, kad vecāki nedzīvotu laulībā un bērns kādu no viņiem (vai reizēm pat abus divus) nemaz tik bieži neredzētu.

Guntars: Bauslība nav teorija, tā ir radīšanas kārtībā sakņota prakse. Visi baušļi ir doti tikai un vienīgi mūsu dēļ, lai palīdzētu mums sakārtot mūsu dzīvi un dotu iespēju jau tagad kaut mazliet nobaudīt no tā prieka, kādu pilnībā iemantosim, kad visa radība atkal tiks atjaunota, Kristum atnākot.

Jana: Ja ceturtais bauslis tieši runā par bērnu attieksmi pret vecākiem, ko tas māca mums kā vecākiem?

Guntars: Vispirms jau tas mums māca, ko nozīmē būt vecākam saskaņā ar Dieva radīšanas kārtību. Iepriekšējā nodaļā mēs pārrunājām, ka Dievs ir katras dzīvības iesākums, ka Viņš pats darbojas caur mums, lai radītu arvien jaunus cilvēkus, kurus mīlēt un par kuriem rūpēties. Tas nozīmē, ka ikviens no mums ir Viņa radība un Viņš uzņemas atbildību un gādā par ikvienu cilvēkbērnu. Tas mūs kā vecākus noliek mazliet neparastā situācijā. Bieži vien uz bērniem lūkojamies kā uz kaut ko, kas mums pieder, – mans dēls, mana meita, mani bērni. No pirmā acu uzmetiena tas tā arī ir, mēs esam savu bērnu vecāki, viņi ir mūsu bērni. Taču ir arī dziļāks skatījums, kā mums to rāda Raksti – viss pieder Dievam, arī mūsu bērni ir mums tikai uz laiku uzticēti (Ps. 24:1; Ps. 50:10–12; 1. Moz. 1:26–28, 2:15–20).

Jana: Tātad mēs uz laiku esam likti saviem bērniem Dieva vietā; Viņš nedod mums Savas dāvanas “pa tiešo”, Viņš dod tās caur vecākiem.

Guntars: Ļoti palīdz tas, ja saprotam, kāda ir cilvēka vieta radībā. Mēs vienlaikus atrodamies divējādās attiecībās – vertikālajās jeb attiecībās ar Dievu un horizontālajās jeb attiecībās ar radību. Vertikālajās attiecībās mēs esam tikai un vienīgi pasīvi saņēmēji. Dievs dod mums visu mūsu dienišķo maizi. Savukārt

horizontālajās attiecībās mums ir jābūt aktīviem, tas ir, devējiem. Ko mēs paši saņemam no Dieva, ar to mums jākalpo mūsu tuvākajiem. Šāds skatījums palīdz arī skaidrāk ieraudzīt tēva un mātes amata vietu un nozīmi, kā arī izskaidro, kādēļ šis amats tiek izcelts pāri pār visiem citiem.

Jau no ieņemšanas brīža mēs visu saņemam no Dieva. Tas ir Viņa lēmums – dāvāt mums dzīvību, caur diviem cilvēkiem, vīru un sievu, radīt jaunu cilvēku. Dievs darbojas caur radību, caur mūsu tuvākajiem, lai dotu mums visu nepieciešamo. Caur mūsu vecākiem Viņš dāvā mums ķermeni, uztur un sargā to mātes klēpī. Ar pirmo vīram un sievai kopīgi doto pavēli “augļojieties un vairojieties” Viņš vienlaikus arī iedibina vecāku amatu, tas ir, Viņš dod mums vecākus, kuri mūs sagaida šajā pasaulē un gādā par mums, kamēr pieaugam un esam gatavi uzsākt patstāvīgu dzīvi. Dr. Mārtiņš Luters “Lielajā katehismā” mudina ikvienu padomāt par to, ka “miesa un dzīvība viņam ir vecāku dota, ka tie viņu bērnībā ir uzturējuši un audzinājuši, citādi viņš simtkārt būtu nosmacis savos netīrumos”.¹³

Ja mēs mēģinātu iztēloties telpiski, kur varētu atrasties vecāki šajā vertikālā un horizontālā attiecību modelī, tad no iepriekš sacītā saprotams, ka attiecībā pret bērniem viņi atrodas vertikālajās attiecībās. Dievs kā visa iesākums ir pašā augšā, zem Viņa – vecāki kā Dieva vietnieki, iecelti par atbildīgajiem pār dzīvību, kas caur viņiem radīta.

Jana: Tātad tas nozīmē, ka tēvs un māte attiecībā pret bērnu stāv Dieva vietā, kamēr bērni pieaug un veido patstāvīgas attiecības ar Dievu. Tas arī ir vecāku autoritātes pamatojums.

Guntars: Jā, un zinot, ka bērnam vecāki jāuzlūko kā Dieva vietnieki, tas ļauj saprast, kāpēc attiecībā uz vecākiem tiek pieprasīta ne tikai mīlestība, bet arī godināšana. Vecāki taču ir Dieva darbabiedri bērna dzīvības došanā un arī Dieva pilnvarotie rūpēs par bērnu. Godu, kas pienāktos Radītājam par visām Viņa

¹³ LK – 382.–383. lpp.

dāvanām, bērni var dot vecākiem. Ja tā padomā, tā ir lieliska iespēja ar savu attieksmi pret vecākiem pateikties Viņam, kurš mums vecākus devis. Varētu teikt, ka, darbodamies caur vecākiem, Dievs pats ik dienas ir mums klāt.

Jana: Laimīgi tie bērni un vecāki, kuri šādi saprot Dieva iedibinātās vecāku un bērnu attiecības! Viņiem patiešām tad “labi klājas un viņi ilgi dzīvo virs zemes, kuru Dievs viņiem devis”.

Guntars: Varam vien vēlēties, kaut vairāk būtu šādu ģimeņu! Biežāk ir tā, ka nedz vecāki grib uzņemties atbildību būt par Dieva vietniekiem, drīzāk paši grib būt par lieliem kungiem, nedz arī bērni vēlas atbilstoši izturēties pret vecākiem; katrs pats sevi liek pirmajā vietā. Bet kādas gan varētu būt vecāku un bērnu attiecības, ja grēks tās nebūtu sabojājis, ja vecāki uzlūkotu bērnus kā lielāko Dieva dāvanu un bērni ar bijību un mīlestību lūkotos uz vecākiem kā uz Dieva vietniekiem! Tieši tādēļ mums Bībelē ir darīta zināma kārtība, kādai Dievs mūs radījis, lai ar Kristus palīdzību mēs varētu uzsākt tajā dzīvot.

Jana: Mēs gan aplūkojām, kāpēc bērniem piederas godāt savus vecākus, bet man šķiet, ka šim bauslim ir vēl viens aspekts. Būt par Dieva vietnieku jau nav nekāda joka lieta, tas tomēr uzliek zināmus pienākumus. Nav taču tā, ja vien esi līdzdarbojies bērna radīšanā, tad par to tev pēc Dieva ieceres līdz mūža beigām pienākas saņemt godu no saviem bērniem.

Guntars: Tā gan, un šis ir ļoti svarīgs aspekts. Viens ir saņemt godu, kāds pienākas Dievam Radītājam, būt Dieva dotā amata nesējam un baudīt tam pienākošos autoritāti, tas patiesi ir labi un pareizi. Taču šim Dieva dāvātajām privilēģijām ir arī otra puse, kura mums kā vecākiem ir pati svarīgākā, jo tā mums paskaidro, ko tad tas nozīmē – būt Dieva vietniekiem. Tas nav tikai gods un autoritāte, tie, protams, pieder pie vecāku amata, bet vēl pirms tam mums atbilstoši jāsaprot mūsu atbildība un pienākumi.

Ceturtais bauslis nav lēta dāvana, kas mūs kā vecākus ieceļ saulītē un bērniem uzliek par pienākumu mūs godāt kā pašu

Dievu Radītāju. Nebūt nē! Ja mazliet padomājam – ko gan nozīmē būt par kāda vietnieku jeb, citiem vārdiem sakot, stāties kāda vietā? Tas nozīmē, ka mēs, stāvot cita vietā, esam saistīti un atbildīgi rīkoties tā, kā būtu rīkojies šis cits, šajā gadījumā – Dievs pats. Katram amatam ir savs apraksts: kas tieši jādara tam, kurš šo amatu ieņem. Vai gan kādam būtu vajadzīgi vietnieki, kas “salaiz visu dēli”, tā vietā, lai paveiktu darbu tādā veidā, kā iecerēts?

Jana: Šī otra puse Dieva vietnieku būšanai tomēr ir mazliet biedējoša lielās atbildības dēļ, kuru tā uzliek. Nevaram gan pilnībā iztēloties, kā tas ir – kļūt par Dieva vietniekiem, taču pietiek, ja aptveram, ka Dievs pats rada dzīvību un uztic to mums, vecākiem, lai mēs gādātu par to, kas ir Viņa. Ja pārdomājam, ka Dievs pats nosaka, kādu Viņš gribētu redzēt audzināšanas gala rezultātu (un tieši tas ir mums saistoši), cik gan rūpīgi mums jāattiecas pret šo uzdevumu!

Guntars: Jā gan, arī Dr. Mārtiņš Luters “Lielajā katehismā” ceturtā baušļa komentārā raksta šādus biedējošus vārdus: “Tad apdomā nu pats, kādu šausmīgu postu tu dari, ja tu izturies nolaidīgi un necenties pēc tā, lai tavs bērns tiktu derīgi un svētīgi audzināts, – ar to tu sakrāj sev grēkus un dusmību un nopelnielli savu paša bērnu dēļ, kaut arī citādi tu būtu dievbijīgs un svēts.”¹⁴ Ja mēs nepildām kaut ko, ko paši esam apņēmušies, tad metam ēnu paši uz sevi. Savukārt, ja nepildām to, ko mums Dievs uzticējis darīt Viņa autoritātē, tad apkaunojam vairs ne vien sevi, bet arī Viņu, kura neveiksmīgi vietnieki esam bijuši.

Jana: Tā nu rodas jautājums – ja reiz tik liela ir mums uzticētā atbildība, audzināt bērnus, kā Dievs to iecerējis, ko tieši šī audzināšana ietvertu?

Guntars: Dievs ir radījis pasauli un licis tajā noteiktu kārtību. Caur vecākiem tiek dāvāta dzīvība, laulība kā vīra un sievas vienība ir vieta, kurā bērniem augt, sabiedrībā katram no mums ir uzticētas savas dāvanas, lai mēs ar tām kalpotu citiem, tādējādi

¹⁴ LK – 388. lpp.

būtu Dieva maskas rūpēs par visu radību, un beigu beigās Dievs vēlas pavadīt mūžību kopā ar mums. Šie četri pasaules kārtības aspekti arī parāda, kādas lomas mums un arī mūsu bērniem ir jādzīvo. Tās ir laulātais draugs, vecāks, pilnvērtīgs sabiedrības loceklis un, beigu beigās, Dieva bērns. Ja runājam par to, kas tad mums būtu jāaudzina, atbilde ir – cilvēki, kuri būtu gatavi šim lomām.

Mums kā vecākiem ir uzticēta ļoti liela atbildība, un attiecībā uz bērniem varētu arī sacīt, ka mums ir dota ļoti liela vara pār viņiem. Te nu mums ir vislabākais paraugs, kā rīkoties ar lielu varu: Kristum “ir dota visa vara debesīs un virs zemes” (Mt. 28:18). To visu Viņš izmanto mūsu labā. Dievs ir ne tikai gatavs stāvēt blakus mums, Viņa bērniem, bet pat būt atstumts, nicināts un pazemoties līdz krusta nāvei; tas viss tiek darīts mūsu dēļ.

Vecāki reizēm mēdz sevi lepmi iztēloties kā savu bērnu draugus. Protams, bērniem ir vajadzīgi draugi, taču vispirms viņiem vajadzīgi vecāki. Vecāks – tas nenozīmē cilvēku, kurš vienmēr dara to, ko bērns sagaida un kas bērnam patiek vislabāk. Vecāks ir cilvēks, kurš nedzīvo tikai šodienas smaidam, bet gan lūkojas uz audzināšanas mērķi un zina, kādu Dievs viņam uzticēto bērnu vēlas redzēt, kad tas būs pieaudzis, un mērķtiecīgi formē savus bērnus.

Jana: Un tas diemžēl nozīmē izdarīt izvēles un pieņemt lēmumus, kurus bērns nebūt neuztver ar prieku. Tas nozīmē gatavību pārkāpt pāri savām paša emocionālajām interesēm, vēlmei būt bērna labākajam draugam, vēlmei darīt tikai to, kas bērnu iepriecina, lai darītu to, kas ilgtermiņā dos labos augļus. Reizēm tik ļoti gribas darīt to, kas ir vieglāk, nevis to, kas pareizāk.

Guntars: Varētu sacīt, ka vecāks dzīvo, visu laiku lūkodamies uz Dieva nosprausto uzdevumu un uzmanīdams, lai bērns tiešām pieaug pareizā izpratnē par pasaules kārtību un savu vietu un lomu tajā. Grūtā lieta vecākiem ir fakts, ka bērns mācās ne

tik daudz no tā, ko mēs viņam mācām vārdos, bet gan no tā, kā viņš redz vecākus dzīvojam. Mācās nevis no teksta, bet gan no personas, kas to saka. Ja vārdi atbilst darbiem, tad pamācība nav velti dota, tā paskaidro, ko bērns jau tāpat redz. Tā kā tieši ģimenē mēs viņus gatavojam viņu pašu nozīmīgākajām lomām nākotnē, tad vecāku dzīve ir viņu nozīmīgākā skola un mēs – viņu nozīmīgākie skolotāji.

Jana: Atcerēsieties, bērni var negribēt mācīties, bet viņi gandrīz vienmēr atdarinās, ko būs redzējuši darām savas lielākās autoritātes, vecākus. Te nu ir vieta mūsu apzinātajai izvēlei – ko mēs vēlamies, lai mūsu bērni no mums iemācītos?

Guntars: Turklāt arī attiecības ar Dievu mēs mācāmies tieši savā ģimenē. Ja mēs esam Dieva vietnieki, tad par Dievu var spriest pēc tā, kā mēs izturamies pret saviem uzdevumiem. Ģimene var kalpot par brīnišķu atklāsmi, rādot, kāda ir Dieva attieksme pret mums, bet var arī kļūt par grūti pārvaramu šķērslī mūsu bērnu patstāvīgajām attiecībām ar Dievu. Ja mēs esam Dieva vietnieki bērnu acīs, tad no mūsu rīcības un attieksmes viņi mācīsies, kāds ir Dievs: vai uzticams un mīlošs, tāds, uz kuru var paļauties un visu labu sagaidīt, vai citāds. Katrs no mums ir Dieva radība, katrs no mums ir radīts, lai dzīvotu saskaņā ar Dieva iedibināto pasaules kārtību, un tāpēc katram no mums ir nepieciešams uz kādu paļauties, no kāda sagaidīt visu labo, kā Dr. Mārtiņš Luters to labi izskaidro pirmā baušļa komentārā.¹⁵

Jana: Tie, kas jau esam vecāki, labi varam iztēloties, ko dara bērniņš, kad tumšā naktī izbīstas no nelāga sapniņa. Viņš sauc savu tēti un mammu, meklē kādu, uz kuru paļauties un no kura sagaidīt visu labo.¹⁶ Ja vecāki spēj kopš mazotnes bērnam dot šo drošības sajūtu, bērns iepazīst pasauli, kurā kāds vienmēr rūpējas un gādā par viņu, pasauli, kura ir laba un droša vieta, lai tajā dzīvotu. Turklāt, ja vecāki māca par Dievu kā mūsu visu Debe-

¹⁵ LK – 364. lpp. (lasīt arī 364.–371. lpp.).

¹⁶ LK – 364. lpp.

su Tēvu, kurš tieši tāpat gādā par mums visiem, bērnam ir labs piemērs, lai izprastu mūsu un Dieva attiecības. Ja vecāki nedod bērnam šo drošas palāvības un mīlestības vidi, tad bērns ar aizdomām raudzīsies gan uz pasauli, gan uz Dievu. Mēs nezināmo iepazīstam analogijās un metaforās – ja mēs kā vecāki spējam būt atbilstoši Dieva vietnieki un rādīt Viņa līdzību bērniem, caur mūsu gādību bērni iepazīs Dieva attieksmi. Ja bērns no vecākiem saņem pavisam ko citu un varbūt pat tā īsti nesaņem arī pašus vecākus, mēs esam smagi izgāzušies mums uzticētajā uzdevumā – audzināt Dieva bērnus un vadīt viņus uz Tēva mājām.

Guntars: Ļoti liela atbildība mums uzticēta, tas taisnība. Kad kāds jautā, cik liela ir vecāku atbildība un cik liela ir Dieva atbildība, audzinot bērnu, vispareizākā atbilde ir – visa atbildība ir mūsu un visa atbildība ir arī Dievam. Simts procentu mūsējā un simts procentu Dieva; tikai katram ir tikuši savi simts procenti (Sal. pam. 21:31). Dievs iedibina vecāku amatu, Viņš arī dod un uztur vecāku autoritāti (Ef. 6:1–4; Kol. 3:21), un Viņš arī skaidri dara mums zināmu, kādi ir mūsu pienākumi, bērnus audzinot. Turklāt Viņš pats ir apsolijs nenovērst acu no mums (Mt. 10:30). Katrs vecāks zinās kādu stāstu no savas vai savu draugu pieredzes, kad bērns ir izglābies no nepatīkšanām vai pat lielām briesmām pavisam pārdabiskā veidā. Ir noticis kas tāds, kas īsti nesaderas ar pasaules likumsakarībām, kādas mēs tās pazīstam. Un cik daudz ir tādu reižu, par kurām mēs pat nenojaušam! Kā vecākiem mums jāapzinās, ka mēs paši nespējam pasargāt savus bērnus, mēs varam būt izstieptas rokas attālumā, un tomēr notiks nelaime. Taču tas nenoņem no mums atbildību par uzticēto.

Bet nebēdāsimies, labā ziņa ir tā, ka Dievs nepamet mūs vienus šajā uzdevumā. Viņš vislabāk zina, ko mēs varam un ko nevaram, cik [ne]uzticami un cik [ne]zinoši esam, lai veiktu šo augsto uzdevumu. Visu to zinādams, Viņš tomēr uztic mums to, kas Viņam ir pats dārgākais – Viņa un mūsu bērnus. Uzticēdams mums šīs mazās dzīvībiņas un lielā mērā arī viņu likteņus, Dievs

pats kā mūsu visu Debesu Tēvs uzņemas mums palīdzēt. Mums jācenšas darīt visu, kas mūsu spēkos, un vienlaikus varam būt mierīgi un pārliecināti, ka Viņš dod mums visu, ko Viņš zina mums un mūsu bērniem par labu nākam.

Literatūra

Luters M. *Liels katehisms* // Vienprātības grāmata. – Rīga: Augsburgas Institūts, 2001. – 357.–465. lpp.

Bryant M.D. *Parenting, Nurture, and Mission* // The Journal of Religious Thought, No 2, 1986–1987. – Pp. 83–93.

Callaway P.R. *Deut 21:18–21: Proverbial Wisdom and Law* // Journal of Biblical Literature, 103 no 3 Summer 1984. – Pp. 341–352.

Capek A.D. *The Responsibilities of Christian Parenthood*, Delivered at Southern Pastoral Conference S.E. Wisconsin District November 10, 1970. – Pp. 1–5.

Chartier M.R. *Christian Parenting: A Stewardship Responsibility* // Journal of Family Ministry, Vol. 10, No 2, Fall 1996. – Pp. 19–32.

Ellingsen M. *An Augustinian Approach to Parenting for the New Millennium* // Journal of the Interdenominational Theological Center, 30 no 1–2 Fall-Spring 2002–2003. – Pp. 65–75.

Gardner F.A. *Marriage, Parenting, and the Church* // Theology Today, 42 no 1 April 1985. – Pp. 72–77.

Glende P.A. *In the Light of the Fourth Commandment: What Is the Responsibility of the Parent, the Teacher, the Pastor and the Lay Person in Educating the Child?* Delivered in Pastor, Teacher, Lay Delegate Conference, Jenera, Ohio, January 21, 1986. – Pp. 1–12.

Kelcourse F.B. *Not Bread But a Stone?* // The Living Pulpit, October–December 2003. – Pp. 40–41.

Plass E.M. *What Luther Says*. – Saint Louis: CPH, 1959.

Rogers S.A. *The Parent-Child Relationship as an Archetype for the Relationship Between God and Humanity in Genesis* // Pastoral Psychology, 50 no 5 May 2002. – Pp. 377–385.

“Godini savu tēvu un savu māti” (2. Moz. 20:12)

Staub J.J. *“Bless us, our father”: parenting and our images of God // Reconstructionist*, 64 no 2 Spring 2000. – Pp. 4–11.

II DAĻA

KO TAD AUDZINĀSIM?

II daļa Ko tad audzināsim?

“Dievs ir mīlestība”

(1. Jņ. 4:8)

“Tēvam ir jārikojas ar bērniem tādā pašā veidā, kā mēs varam vērot Dievu rikojamies ar mums. Dievs reizēm piemeklē un šķīsta mūs, bet Viņš mūs nenogalina; un šo piemeklējumu vidū Viņš mierina, stiprina, mudina, uztur mūs un ir pret mums labvēlīgs. Un, kad mēs esam grēkojuši pret Viņu, Viņš nesoda mūs pēc bauslības bardzības, bet apvalda sodu. Vēl vairāk, kad mēs nožēlojam, Viņš uzreiz atlaiž gan grēkus, gan sodu. Tādā pašā veidā vecākiem jārikojas ar viņu bērniem.”¹⁷

(Dr. Mārītiņš Lutērs)

Guntars: Kad esam pārrunājuši kontekstu, kādā Raksti mūs māca domāt par bērnu radīšanu un audzināšanu, proti, laulību, kad saprotam, ka Dievs ir gan dzīvības devējs un mūsu visu Tēvs, gan arī vecāku amata iedibinātājs, kad apzināmies, ka vecāku amats mums ir Dieva uzticēts, un mēs kā vecāki stājamies mūsu bērniem Dieva vietā, tad varam pāriet pie nākamā soļa – noskaidrot, kādai jābūt mūsu pedagoģijai. Šai nodaļai ir dubulta vai pat trīskārša slodze.

Vispirms tā mums rādīs, kāda ir Dieva pielietotā pedagoģija. Otrkārt, tā vienlaikus mācīs mums kā vecākiem arī pašiem dzīvot un darboties pēc šīm vadlīnijām. Treškārt, tā mums uzdos, ar mūsu pašu piemēru rādot un ar vārdiem paskaidrojot, šos pašus principus mācīt mūsu bērniem. Tā nu šī nodaļa ir vienlaikus par to, kā Dievs audzina, kā mums audzināt un kā mums jāamāca mūsu bērni audzināt viņu bērnus.

¹⁷ *What Luther Says* – p. 142.

Jana: Ja vien sapratīsim, kā Dievs darbojas, mūs audzinot, tad ar Viņa palīdzību mums ir cerības to nodot arī tālāk.

Guntars: Mēs esam privileģētā stāvoklī, mums nav jāizdomā no jauna, kā audzināt mūsu atvases. Tā vietā varam lūkoties uz pasaules labāko pedagogu, proti, Dievu Radītāju. Pirms sākt iedziļināties niansēs, pakāpsimies soli atpakaļ un palūkosies, kādas ir Dieva un mūsu attiecības.

Kā Svētie Raksti to atklāj, viss, kas ir, pieder Dievam. “Viņā radītas visas lietas debesīs un virs zemes, redzamās un neredzamās, gan troņi, gan kundzības, gan valdības, gan varas. Viss ir radīts caur Viņu un uz Viņu, bet Viņš pats ir pirms visa, un viss pastāv Viņā” (Kol. 1:16–17). Mēs esam radība, Viņa veidoti, sargāti un uzturēti.

Kad apustulis Jānis saka, ka “Dievs ir mīlestība” (1. Jņ. 4:8), tad uzreiz tiek paskaidrots, ka mīlestība ir tā, kas parādās darbos, – Viņš mums dāvā Savu Dēlu. “Jo tik ļoti Dievs pasauli mīlējis, ka Viņš devis Savu vienpiedzimušo Dēlu, lai neviens, kas Viņam tic, nepazustu, bet dabūtu mūžīgo dzīvību” (Jņ. 3:16). Mīlestība ir vērsta uz āru, nevis uz sevi. Šādi Dievs atklāj Savu attieksmi pret pasauli, pret mums. Mēs esam Viņa radība, un tas jāsaprot vislabākajā nozīmē. Mēs esam radīti, lai Dievam būtu, ko mīlēt, par ko gādāt un rūpēties. Mēs esam radīti, lai uz Viņu paļautos, ticētu, cerētu un visu labu sagaidītu.¹⁸ Tieši šai atziņai par Dieva un mūsu attiecībām jākalpo par sākuma punktu, runājot par Dieva pedagoģiju. Tā ir tāda pedagoģija, kuras mērķis ir darīt mūs tik labus, gudrus, spēcīgus, laimīgus, cik vien tas šeit, virs zemes, iespējams. Un pēc tam – lai pavadītu kopā ar mums mūžību.

Jana: Veselīgas attiecības ģimenē var kalpot par ilustrāciju Dieva un cilvēku attiecībām. Mīloši vecāki vēl saviem bērniem pašu labāko. Turklāt labākais ne vienmēr ir tas, ko bērns ir iedomājies par labāko. Šoreiz gan mēs sākam no otras puses – iepa-

¹⁸ LK – 364. lpp. (pirmā baušļa skaidrojums).

zīstot Dieva attieksmi pret cilvēkiem, mēģināsim saprast, kādai būtu jābūt vecāku attieksmei pret bērniem.

Guntars: Kad runājam par audzināšanu, svarīgi ir noskaidrot, kas ir tas, kuru mēs gatavojamies audzināt? Kas un kāds? Runājot par Dieva pedagoģiju, audzināmais ir cilvēks. Runājot par vecāku un bērnu attiecībām, tas ir cilvēkbērns. Bet kāds ir cilvēks? Tas nosaka visu audzināšanas pieeju. Šī jautājuma nozīmi nav iespējams novērtēt par augstu. Lielos vilcienos runājos, ir tikai divas iespējamās atbildes. Viena, kuru dod Dievs Savā atklāsmē, un otra, kura ir cilvēku pašu izdomāta un formulēta.

Gadu tūkstošiem, arī ārpus kristietības, cilvēki ir lūkojušies visai skeptiski, pareizāk droši vien būtu sacīt – reāli, uz cilvēka dabas labajām kvalitātēm.¹⁹ Apgaismības laika ietekmē tieši pēdējais gadsimts ir atnācis ar radikālām pārmaiņām. Ir izveidojušies veseli psiholoģijas, pedagoģijas un pediatrijas novirzieni, kuri progresīvas izglītības, demokrātijas un ap bērna vēlmēm organizētas audzināšanas vārdā visai pasaulei skaļi sludinājuši, ka cilvēks savā būtībā ir labs. Tas nozīmē, ka bērnus nevajag ierobežot, viņiem tikai jāļauj pieaugt un izpausties. Vadošai, pamācošai, autoritatīvai audzināšanai – “nē”! Audzināšanai, kura tic, ka bērns pats augs un zinās, kā pareizi rīkoties, kura uzskata, ka vārduš “nē” tikai bojā mazo personību, šādai gan noteikti – “jā”.

Jana: Pirmajā brīdī varētu šķist, ka tas skan labi! Ja jau bērnu audzināšana ir tik svarīgs uzdevums Dieva acīs, tad, uzmanot bērnu un šādi ļaujot viņam pieaugt un izpausties, tiek izrādīta pienācīga attieksme pret bērnu.

Guntars: Liela kļūda, kurai arī ir liktenīgas sekas, ir maldīgā izpratne par to, kāds tad cilvēks ir savā būtībā. Tie, kuri aizstāv domu par labo cilvēku, labo bērnu, nereti pamato savu pozīciju, sacīdami, ka bībeliskā uzskata aizstāvjiem ir gauži zems vērtē-

¹⁹ Jau senās Ēģiptes un Mesopotāmijas kultūrā bija sastopama skaidra izpratne, ka cilvēks jau piedzimst kā grēcinieks, kurš, ja vien netiek pareizi audzināts, darīs raizes saviem vecākiem. (Fretheim T.E. *Is Genesis 3 a Fall Story?* // *Word & World*, Volume XIV, Number 2, Spring 1994. – p. 145.)

jums par cilvēku. Ka patiesībā cilvēks ir daudz kas vairāk nekā tikai grēcinieks, kurš pelnījis Dieva sodu.

Taču vai tad tas ir tas, ko Bībele māca par cilvēku! Šādi pārmetumi pašos pamatos ir aplami. To arī pavisam viegli varam ieraudzīt, paskatoties, no kādiem pasaules uzskatiem šādi viedokļi ir cēlušies. Kā ir divi skatījumi uz cilvēku, tāpat, lielos vilcienos runājot, ir tikai divi pasaules uzskati, no kuriem šie skatījumi izriet. Bībeliskais skatījums ar Dievu Radītāju, kurš visu rada no nekā, ar grēkā krišanu, Kristus krusta nāvi un augšāmcelšanos un Viņa otrās atnākšanas gaidīšanu. Un otrs, evolūcijas teorijā balstīts uzskats, kurā cilvēks ir mutācijas un selekcijas procesa gala produkts, hmm, laikam gan ļoti labs. Citu skatījumu nav! Un nu jautājums: kurš tad no šiem diviem cilvēku redz labākā gaismā?

Jana: Ja pieņemtu, ka cilvēks ir nejaušību jeb “dabas kļūdu” un principa “lai izdzīvo stiprākais” mijiedarbības produkts (un pat ne gala produkts, jo evolūcija taču turpinās), tad katram pašam jāizvērtē, vai viņš to vēlas attiecināt uz sevi, vai labāk tomēr ne.

Guntars: Savukārt Bībeles skatījums, kuru pirmā piekritēji dēvē par negatīvu, ir šāds. Dievs rada pasauli ar visu, kas tajā, un ieliek cilvēku par visas pasaules pārvaldnieku (1. Moz. 1:28). Cilvēks, pēc Dieva tēla un līdzības radīts, visai pasaulei stājas Dieva vietā, viņš ir Dieva vietnieks virs zemes. Tāds ir Dieva nodoms. Taču cilvēks, vēlēdamies paaugstināties un tapt līdzīgs Dievam, sagrauj šīs attiecības (1. Moz. 3). Grēks ir šo sarauto attiecību raksturojums. Katra nākamā paaudze piedzimst, nepazīdama Dievu, nedz arī, pati savai “labajai” sirds balsij klausīdama, vēlas Viņu meklēt.

Tomēr Dievs Savā lielajā mīlestībā vēlas atkal atjaunot attiecības ar cilvēku. Lai grēka varā esošais cilvēks atkal varētu nākt svētā Dieva priekšā, viņam vispirms jātiek šķīstītam no grēkiem. Arī to Dievs pats izdara pie krusta. Savu dzīvību Viņš, Radītājs, atdod mūsu dēļ. Mēs saņemam Viņa dzīvību, Viņš – mūsu grē-

kus un nāvi. Protams, pilnībā mēs tiksim atbrīvoti no grēka un iemantosim Viņa sabiedrību tikai pēc Kristus atnākšanas laika beigās. Tomēr Dievs skaidri ir parādījis, cik liela vērtība mums ir Viņa acīs. Jā, mēs esam grēka varā, bet vispirms mēs esam Dieva radība, pēc Viņa paša tēla un līdzības veidoti, lai valdītu pār visu pasauli. Šādā atziņā ir balstīta Dieva pedagogija, tātai būtu jābūt arī mūsējai.

Jana: Bībeles vēsts ir tik daudzpusīga, un pamācības bērnu audzināšanā varam ieraudzīt, gan formulētas tieši, gan netieši izrietošas no Bībeles vēsts. Kuras no tām izmantot?

Guntars: Dažādi autori ir saskatījuši dažādus uzsvarus, kuri viņiem šķituši izšķirošie. Varētu teikt, ka visi šie uzsvari ir savstarpēji papildinoši, tie nekādā ziņā nav pretrunīgi. Kā viens no audzināšanas vadmotīviem ir izvirzīta cilvēka tapšana par personību (*Anderson*); tas fokusējas uz cilvēka paša izaugsmi. Cita pieeja mēģināja izprast, ko nozīmē būt par vecākiem, redzot Dieva mīlestību, kas mums atklāta Kristus iemiesošanās un ciešanu gaismā (*Chartier*); kā mēs savā dzīvē varam tiekties izrādīt saviem bērniem līdzvērtīgu mīlestību. Vēl cits veids, kā lūkoties uz vecāku amatu, izriet no Jaunās Derības mācekļības izpratnes (*Balswick & Balswick*); tas nozīmētu aplūkot vecāku amatu kā Kristus mācekļa aicinājumu, proti, kā mums kā Kristus mācekļiem rūpēties par savu tuvāko. Vēl kāds lūkojas uz cilvēkiem kā Dieva namturiem pār visu radību (*Chartier*); šeit akcents tiek likts uz atbildības audzināšanu gan attiecībā pret ģimeni un sabiedrību, gan pret visu radību.²⁰

Kā redzams, visas šīs audzināšanas pieejas ir Rakstos balstītas, tās visas ir noderīgas, lai audzinātu bērnus, tās visas arī viena otru papildina. Šajā nodaļā mēs neizvēlēsimies kādu no iepriekš minētajām pieejām, jo luteriskās baznīcas ticības aplikācijas mums dod iespēju aplūkot, kādu audzināšanas metodi

²⁰ Chartier M.R. *Christian Parenting: A Stewardship Responsibility* // Journal of Family Ministry, Vol. 10, No 2, Fall 1996. – Pp. 19–20.

izmanto Dievs pats.²¹ Šī metode ir tikpat veca kā pasaule, mēs to sastopam, sauktu dažādos vārdos, piemēram, “sods un piedošanās” (2. Moz. 34:6–7; 4. Moz. 14:18), “burts un gars” (2. Kor. 3:6), “likums un žēlastība” (Augustīns), vai kā to (kā Dieva paša pedagogijas pamatprincipu) noformulēja Dr. Mārtiņš Luters – bauslība un Evaņģēlijs.

Jana: Te mēs atkal nonākam pie termina “bauslība”, kuru jau aplūkojām iepriekšējā nodaļā. Tur to skaidrojām kā Dieva radītās pasaules kārtību, kurā dzīvot mums novēlēts. Diemžēl, tā kā pēc grēkā krišanas mēs vairs nespējam dzīvot saskaņā ar šo kārtību, tad draudzīgā pamācība kļūst par apsūdzētāju.

Guntars: Un ne tikai apsūdzētāju, arī par soģi. Tā rāda, kā jābūt un cik tālu mēs esam atkrituši no šīs Dieva kārtības; tā veic ne tikai informatīvo, bet arī izpildfunkciju. Caur Dieva paša iedibinātām struktūrām – un vecāki ir pirmie no tām – Dievs ne tikai informē mūs, ka esam rīkojušies pretēji radīšanas kārtībai, bet arī pārtrauc mūsu nepareizo rīcību un noteiktos gadījumos disciplinē mūs.

Jana: Tātad, šeit runājot par bauslību, mēs saprotam ne tikai radīšanas kārtības aprakstu, bet arī pašu radīšanas kārtību kā efektīvu mehānismu, kas, ja tas nepieciešams, arī pārmāca tos, kuri darbojas pret to. Bet kā saprast otru Dieva pedagogijas komponentu, tas ir, Evaņģēliju?

Guntars: Jāatzīst, ka Evaņģēlijs ir kas tāds, kas nav ar cilvēka prātu līdz galam satverams. Tā ir Dieva žēlastība, kas tālu pārsniedz cilvēku saprašanu. Visspilgtāk mēs to ieraugām pie Kristus krusta, kur Dievs atklāj, ka tik ļoti Viņš pasauli mīlējis, ka pat “devis Savu vienpiedzimušo Dēlu, lai neviens, kas Viņam tic, nepazustu, bet dabūtu mūžīgo dzīvību” (Jņ. 3:16). Vai arī vienīgajā sprediķī, kurā Dievs māca pats par Sevi un skaidro, kāds Viņš ir: “Tas Kungs, apžēlošanās un žēlastības Dievs, pacietīgs

²¹ *Augsburgas ticības apliecības apoloģija* // Vienprātības grāmata. – Rīga: Augsburgas Institūts, 2001. – 104.–155. lpp. (“Par mīlestību un bauslības piepildījumu”).

un bagāts žēlsirdībā un uzticībā, kas tūkstošiem [paaudžu] saglabā žēlastību, piedod noziegumus, pārkāpumus un grēkus” (2. Moz. 34:6–7; arī 2. Moz. 20:6). Jā, Dievs arī piemeklē grēkus līdz trešajai un ceturtajai paaudzei, bet žēlastību Viņš dāvā līdz tūkstošajai! Vai gan te var runāt par kādu dabisku atbilstību vai proporciju?

Pavisam īsi varētu sacīt, ja bauslība ir Dieva gudrība, kas pārvalda pasauli, uzturot, atalgojot un arī sodot, tad Evaņģēlijs ir Dieva mīlestības pilnā attieksme pret radību. Tā ar bauslību kreisajā un Evaņģēliju labajā rokā Dievs pārvalda pasauli, tie abi kopā veido Dieva pedagogijas pamatu.

Jana: Bet kā tie darbotos bērnu audzināšanā? Kā mēs tos redzam Dieva attieksmē pret mums, un kā mēs tos varam attiecināt uz vecāku attieksmi pret bērniem?

Guntars: Ļoti labi mēs to varam redzēt savā dzīvē. Vispirms Dievs sniedz mums Savu labo roku, tas ir, Viņš vienmēr pirmais nāk pie mums un aizsāk mūsu attiecības ar Evaņģēliju, ar mīlestību. Viņš ir Tas, kurš dāvā mums dzīvību tikai pēc Sava labā prāta. Viņš dāvā mums vecākus un norīko viņus rūpēties un gādāt par mums, kad paši neesam spējīgi kaut nieku darīt savā labā. Varētu pat sacīt, ka arī baušļi, kādus mēs tos pazīstam no Bībeles, ir Evaņģēlija caurstrāvoti. Piemēram, pats pirmais. Dievs nenāk pie mums kaut ko mācīdams, pavēlēdams, aizliegdam, Viņš nāk pie mums un saka: “Es esmu Dievs Tavs Kungs.” Viņš nāk un iepazīstina mūs ar Sevi, nāk pie mums pirmais, jo mēs pie Viņa nevaram aiziet. Nāk, atklājas un saka, ka vēlas būt mūsu Dievs (1. Moz. 17:8; 2. Moz. 29:45–46). Ko tas nozīmē?

Mēs parasti nepadomājam, ko tas īsti nozīmē – būt par kāda Dievu. To varam saprast, kad aplūkojam piemēru ar tēvu. Ko nozīmē – būt par kāda tēvu? Tas nozīmē dot dzīvību, mīlēt, rūpēties, sargāt, apgādāt, mācīt, pārmācīt utt. Tieši tāpat arī ar Dievu: pašā pirmajā bauslī Viņš nāk pie mums un vēlas būt par mūsu Dievu, radīt, mīlēt, gādāt, sargāt, mācīt, svētīt, darīt laimīgus utt.

Nākamie baušļi parāda, kā Viņš to dara. Ja padomājam vēl nedaudz par jau aplūkoto ceturto bausli, tas burtiski izstaro Dieva mīlestību – Viņš ir dāvājis mums dzīvību, Viņš arī iedibina vecāku amatu, kuru uzdevums ir dot mums visu labo. Tā nu Dievs vispirms vienmēr nāk ar Evaņģēliju, dodams pārpārēm no Sevis.

Jana: Šo pašu attieksmi mēs parasti varam ieraudzīt arī vecākos. Kad bērniņš piedzimst, viņš taču neko nedod no sevis. Ne jau pavisam neko, dod jau gan dažādas skaņas un arī vielas, taču pārsvarā tas viss nenes līdzī nekādu lielo iepriecinājumu. Tomēr vecāki viņu mīl. Dr. Mārtiņš Luters ir jauki izteicies, ka “mīlestība ir augš, kas aug no augšas”.²² Vecāki mīl tā, ka dod savu laiku, miegu, uzmanību, visu, kas vien vajadzīgs, lai vien mazais justos labi. Turklāt, jo mazāks un nevarīgāks ir bērniņš, jo vairāk viņš saņem no vecākiem. Tieši tāpat kā Dieva attiecībās ar cilvēkiem – visvairāk tiek dots tam, kurš pats spēj vismazāk.

Guntars: Rezumējot Dieva pedagoģiju, varētu sacīt, ka no sākuma līdz beigām tā ir balstīta evaņģēliskā, mīlestības pilnā attieksmē pret cilvēkiem. Radīšanas kārtība, kas daļēji atspoguļota baušļos, ir dota ne jau Dieva, bet gan mūsu dēļ. Ne tādēļ, lai Viņš mūs kā ierobežotu, bet gan lai palīdzētu dzīvot. Ja mēs nespējam pilnībā dzīvot saskaņā ar šo kārtību, tad cietēji esam mēs paši un mūsu tuvākie. Tomēr, arī pārmācot mūs, pieļaujot dažādus piemeklējumus, Dievs vienmēr ir ar mums, Viņa attieksme pret mums nav mainījusies, Viņa mīlestība nav mazinājusies, vienkārši Viņš ir spiests izmantot citas metodes, lai mūs sargātu un mācītu. Var mainīties pieeja audzināšanā, bet nekad nemainās Dieva attieksme. Mīlestībā mēs esam radīti, mīlestībā tiekam vadīti pa šo dzīvi un mīlestībā aicināti uz dzīvi mūžībā.

Jana: Bet kā lai mēs zinām, kā pareizi sabalansēt vienu ar otru; cik daudz bērnu audzināšanā lietot bauslības regulējošo un disciplinējošo funkciju, cik daudz evaņģēlisko attieksmi?

²² *What Luther Says* – p. 406.

Guntars: Mūsu nelaime ir tajā, ka ne jau bērni vien ir grēcinieki. Tieši tādi paši, tikai vēl rūdītāki, esam arī mēs, pieaugušie. Un te ir risks sastapties ar grūtībām. Grūtības var būt divu veidu. Pirmkārt, mēs varam censties būt evaņģēliskāki par pašu Kristu, tas ir, būt tik “mīloši”, ka ļautu bērnu audzināšanā pilnībā dominēt mīlošajai attieksmei, nemaz neķeroties pie bauslības. Otrkārt, mēs varam censties būt taisnīgāki par pašu Dievu, mēģinādami ar bauslību panākt, lai audzināšanas rezultāts būtu mūsu prātam tīkams. Un tā pavisam aizmirst par evaņģēlisko attieksmi. Abi šie grāvji ir vienlīdz dziļi.

Jana: Varētu jautāt, kas gan tur slikts, ja vecāki ir tik mīloši pret bērnu, ka visa viņu izturēšanās ir tikai Evaņģēlijs? Vai arī, no otras puses, vai tad tas būtu tik nepareizi – ar stingru disciplīnu panākt labu rezultātu?

Guntars: Mazliet palūkosim, kur tad slēpjas bīstamība katrā no šiem “grāvjiem”. Vispirms, kas gan vainas audzināšanai, kurā tiku lietots vienīgi Evaņģēlijs? Ja jau tā ir arī Dieva attieksme jeb galvenā audzināšanas metode, kādēļ gan lai tā nedominētu arī pie mums? Jāatceras, kas ir tas, kuru audzinām. Pareizi, grēcinieks. Tas nozīmē, ka, lai gan radīts pēc Dieva līdzības, ar milzīgu potenciālu būt labam, dzīvot labi un darīt labu, cilvēks tomēr ir grēka varā. Tas nozīmē, ka “cilvēka sirds tieksmes ir ļaunas no mazām dienām” (1. Moz. 8:21). To mēs labi varam novērot pie mazajiem. Ko dara mazs bērniņš? Vai viņš domā par kādu citu, vai viņš rēķinās ar kādu citu? Viss, ko viņš vēlas, viss, kas viņam interesē, ir vērsts tikai uz viņu pašu. Vai viņš kavēsies nodarīt pāri kādam, kurš stājas viņa ceļā? Tikai ar laiku bērniem tiek iemācīts, ka jārēķinās ar citiem cilvēkiem.

Jana: Droši vien tā ir liela Dieva gudrība, ka Viņš neļauj cilvēka bērniem piedzimt fiziski patstāvīgiem, bet gan nodod viņus vecāku gādībā. Lai vecāki ne tikai gādātu par bērnu miesas vajadzībām, bet arī mācītu, kas labs un kas ļauns, kas atļauts, kas

ne. Tieši to vecāki dara, jau no paša sākuma sakot tik ļoti svarīgo vārdiņu “nē!”.

Guntars: Ir ļoti, ļoti svarīgi saprast, kādas ir cilvēka grēka sekas. Grēks nav tikai mūsu rīcība, kas ir pretēja radīšanas kārtībai, grēks ir pati mūsu sirds tieksme darīt to, kas ir pretējs Dieva iedibinātajai pasaules kārtībai. Tieši tādēļ ir tik svarīgi saprast, ka audzināšanai jābūt nevis atļaujošai, bet gan vadošai un arī aizliedzošai. Nevis jāļauj, lai mazie dara, ko vien vēlas, bet gan jāvada viņi, mācot, kas ir labs un pareizs un kas ļauns un nepieņemams. Ja bērnam viss tiek atļauts, ja netiek ierādīts, ka ir lietas, kas nav atļautas, ja bērns netiek mācīts saprast savu vietu sabiedrībā, tad cietējs vispirms jau būs bērns pats. Turklāt, protams, arī viņa vecāki un pēc brīža arī sabiedrība plašākā nozīmē.

Bērns piedzimstot pats nezina, ko nozīmē dzīvot starp cilvēkiem, kāda ir viņa loma, kādi ir viņa amati, vai runa būtu par ģimeni vai par plašāku sabiedrību. Ja bērns tiek audzināts ģimenē, kura tic, ka bērns būtībā ir labs un viņam viss ir atļauts, tad ko viņš iemācās un ko neiemācās? Viņš iemācās, ka var darīt, ko vēlas, ka viss notiekošais tiek pakārtots viņa vajadzībām, ka viss vairāk vai mazāk taču griežas ap viņu. Bērns neapgūst kārtību, kādai Dievs mūs radījis, viņš neiemācās, ka Dievs veidojis sabiedrību ar noteiktu struktūru, ar tēva un mātes amatu ģimenē kā Dieva autoritātes atspulgu, ar vecāku amatu arī sabiedrībā, valsts pārvaldē un citās sabiedrības organizācijās. Tas beidzas ar to, ka agrāk vai vēlāk bērnam nākas pārdzīvot grūtus brīžus, kamēr viņš saprot, ka pasaule tomēr negriežas ap viņu, ka viņš ir tikai viens no sabiedrības locekļiem, ar savu atbildību un pienākumiem.

Jana: Ja padomā, šī pieceja nemaz nav nekāda evaņģēliskā. Ja vecāks mīl savu bērnu un vēl viņam to labāko, ja redz, ka bērnam ir vajadzīga disciplinēšana, aizliegumi un pārmācības, un tomēr izvēlas to nedarīt, tad kaut kas nav kārtībā ar viņa mīlestību pret bērnu. Labākajā gadījumā tā ir nezināšana, kā rīkoties,

sliktākajā – tā ir nevis bērna, bet sevis mīlēšana, vai arī vienaldzība pret bērna likteni un nevēlēšanās uzņemties liekas pūles.

Guntars: Diemžēl pēdējā laikā šāda pieeja dominē arī izglītības sistēmā. Grūti spriest, cik tas ir apzināti, cik ne, taču mēs visi un jo īpaši jau pedagogi varam baudīt šādas pieejas augļus – ne cieņu pret skolotājiem, nedisciplinētību un tā joprojām. Tā rezultāts ir bērni, kuri sagādā galvassāpes un sirdssāpes gan vecākiem, gan pedagogiem, gan, kas sāpīgākais, bojā arī paši savu dzīvi. Salamana pamācībās šāds bēdīgs audzināšanas rezultāts aprakstīts ar šādiem vārdiem: “Rikste un pārmācība piešķir gudrību, bet zēns, ja tas atstāts pats savā vaļā, sagādā savai mātei kaunu” (Sal. pam. 29:15). Tieši šo “atstāšanu savā vaļā” šodien daudzviet piedzīvojam.

Jana: Jā, ja palūkojamies uz šīm bērnu (ne)audzināšanas sekām, gadījumos, kad viņi netiek mācīti, kas labs un kas ļauns, tad katram vecākam, kuram rūp sava bērna nākotne, ir nopietns iemesls rūpīgi pārdomāt, kā tieši audzināt savu bērnu.

Guntars: Ne jau velti Dievs izmanto abas rokas – bauslību un Evaņģēliju, lai audzinātu mūs. Varētu sacīt, ka bauslības jeb bauslības disciplinēšanās funkcijas lietošana nav izvēles jautājums, bet gan vecāku pienākums, ja viņi vēlas, lai viņu bērni izaugtu par cilvēkiem, kas spējīgi laimīgi dzīvot saskaņā ar Dieva iedibināto kārtību. Tas nozīmē, ka ne tikai pamācība un aizliegums, bet, ja tas nedarbojas, arī pārmācība ir nevis alternatīva audzināšanas metode, bet nepieciešamība un vecāku amata atbildība.

Varam šo jautājumu par audzināšanu un pārmācību aplūkot kā mīlestības divus aspektus. Tos aspektus viegli varam iztēloties, ja padomājam par saviem bērniem. Ja mēs viņus no sirds mīlam, tad vēlam viņiem visu to labāko. Tā ir viena puse mūsu mīlestībai. Tajā pašā laikā mēs dusmojamies un esam gatavi bargi vērsties pret katru lietu vai personu, kura mūsu mīļotajam dara ļaunu, novērš no pareizā ceļa un kavē būt tik labam, cik viņš varētu būt. Tā ir mīlestības otra puse; pirmajā mēs mīlam

un dodam no sevis, otrajā mīlot mēs arī sargājam un nostājamies pret to, kas dara ļaunu mūsu bērnam.

Audzināšanā tas izpaužas pavisam tieši – ja bērnu bojā kāds netikums, ja viņš iekāro un dara lietas, kas ir pretējas radišanas kārtībai, kuras viņam pašam nāk par ļaunu, tad, savu bērnu mīlēdami un sargādami, vecāki vērsīsies pret šīm lietām, vai tās būtu kāda ārējā ietekme vai iekšējie niķi. Ja tās ir ārējas, varam bērnu norobežot no tām, ja tās ir iekšējas, tad varam bērnu audzināt, viņu mācot un pārliecinot, taču, ja tas nelīdz, arī ar pārmācību vērsoties pret to, kas bojā bērnu, lai nošķirtu viņu no ļaunā. Tāpat arī Dievs mūs mīl un, lai šķīstītu no ļauna, reizēm pārmāca, un tas viss, lai sargātu mūs un atgūtu mūs Sev. Tāpēc nav pareizi bauslību un Evaņģēliju aplūkot kā divas dažādas izvēles, jālieto ir abi.

Jana: Te mēs esam nonākuši pie otras pieejas, pie otra riska. Ja pirmajā gadījumā bērns tiek atstāts savā vaļā, tad otrajā gadījumā, ja tā var teikt, savā vaļā tiek atstāts vecāks. Ja bauslības lietošana nosaka ne tikai mācīšanu, bet arī disciplinēšanu, vai nepastāv risks, ka vecāki varētu pārlietu aizrauties ar bērnu pārmācīšanu kā audzināšanas metodi? Jo tas ir fakts – ne jau bērni vien ir grēcinieki, tieši tādi paši, pat lielāki, esam arī mēs, vecāki.

Guntars: Pēdējā laikā par to daudz tiek diskutēts, pat rosināts šos jautājumus risināt ar likumdošanu, aizliedzot pēršanu kā pārmācību līdzekli. Droši vien tam ir noteikti iemesli, iespējams, vardarbība pret bērniem, aizbildinoties ar stingru pieeju audzināšanā. Jautājums par pārmācīšanu ir pietiekami svarīgs, lai pie tā pakavētos mazliet ilgāk un saprastu tā būtību.

Varam atšķirt Rakstus un izlasīt: “Ko Tas Kungs mīl, to Viņš pārmāca, turēdams tomēr labu prātu uz viņu kā tēvs pret dēlu” (Sal. pam. 3:12; Ebr. 12:6). “Kas savu rīksti taupa, tas ieņīst savu dēlu, bet, kas savu dēlu mīl, tas to jau agri pārmāca” (Sal. pam. 13:24). “Jo bauslis ir gaismeklis, un likums ir gaisma, un pārmācības sods ir dzīvības ceļš” (Sal. pam. 6:23). “Tu

viņu pērsi gan ar rīksti, bet tu izglābsi no nāves viņa dvēseli²³” (Sal. pam. 23:13–14). Šie un citi Bībeles panti norāda, ka var būt reizes, kad tie, “kas savu dēlu mīl”, var izmantot arī stingru pārmācību, taču vispirms mums jāsaprot, par ko tieši šajos pantos runāts.

Vispirms mēs šajos pantos lasām, ka priekšnosacījums bērnu pārmācīšanai ir vecāku mīlestība – “ko Tas Kungs mīl” un “kas savu dēlu mīl”, savukārt pārmācības mērķis ir “dzīvības ceļš” un izglābta dvēsele/dzīvība. Tātad vecāku mīlestība ir sākuma punkts, runājot par bērnu disciplinēšanu, un arī mērķis ir skaidrs, kā tas tiek labi izklāstīts 5. Mozus grāmatā: “Redzi, es šodien lieku tavā priekšā dzīvību un labumu, nāvi un ļaunumu. Es tev šodien pavēlu To Kungu, savu Dievu, mīlēt un staigāt Viņa ceļus, turēt Viņa baušļus, Viņa likumus un Viņa tiesas, ka tu dzīvotu un vairotos, un Tas Kungs, tavs Dievs, tevi svētītu tanī zemē, uz kuru tu dodies, lai to iemantotu” (5. Moz. 30:15).

Jana: Vēlreiz pārfrāzējot tikko teikto, vispirms visai mūsu pieejai, bērnus audzinot, ir jāizriet no mīlestības, turklāt audzināšanas mērķis ir iemācīt bērnu dzīvot saskaņā ar Dieva iedibināto kārtību, tas ir, staigāt pa dzīvības ceļu. Vai tā?

Guntars: Jā, un te nu mēs nonākam pie tā, kā to darīt. Mēs lasījām izteikumus “kas savu rīksti taupa” un “pārmācības sods”, un nav jau daudz jāpiepūlas, lai no tā secinātu, ka fiziska bērnu sodīšana ir Rakstu ieteikts audzināšanas līdzeklis. Bet palūkosimies, kas tieši ir rakstīts oriģinālajā senebreju tekstā. Vārdu, kas mums tulkoti kā “pārmācības sods”, precīzāks tulkojums būtu “brīdinājums, kas nāk no disciplinēšanas”²⁴ vai “instrukcija, kas pamāca”. Senebreju valodas vārda nozīmi, kas latviešu valodā tulkots kā “pārmācība”, varētu aprakstīt kā “disciplinēšanu, lai

²³ Ebreju valodā vārdam *nefeš* ir divas nozīmes – gan dvēsele, gan dzīvība.

²⁴ Salīdzinājumam skatīties, piemēram, R.E. Murphy un A.E. Steinmann tulkojumus Sal. pam. 6:23 (R.E. Murphy, *Proverbs* // Word Biblical Commentary, Volume 22, 1998, un A. Stainmann, *Proverbs* // Concordia Commentary, CPH, 2009).

labotu nepareizo, pamācītu, vestu uz pareizā ceļa”.²⁵ Tātad, runājot par pārmācīšanu, pamatdoma nav vecāku reakcija, piemērojot sodu par bērna veikto pārkāpumu, bet gan vecāku izmantotie līdzekļi, lai bērnu disciplinētu, lai atgrieztu no nepareiziem uzvedības modeļiem un mācītu pareizos, tas ir, “dzīvības ceļu”.

Jana: Tātad jautājums nav par soda piemērošanu, bet gan par disciplinēšanas metodēm. Pārmācības mērķis ir novērst nepareizu rīcību nākotnē. Bērns rīkojas nepareizi, vecāks šo rīcību pārtrauc, pamāca, kā ir pareizi, un, ja nepieciešams, pārmāca, lai bērns nekristu kārdinājumā to atkal atkārtot. Lai nu kā, bet dažos pantos ir minēta gan rīkste, gan pēršana.

Guntars: Ir gan. Pieminēti ir abi, bet, kas svarīgākais, – konteksts, kādā tas pieminēts. Piemēram, “tu viņu pērsi gan ar rīksti, bet tu izglābsi no nāves viņa dvēseli/dzīvību”. Kā jau tu teici, runa ir par pārmācīšanu, lai novērstu nepareizās rīcības atkārtošānu. Šī panta, kur tieši runāts par iespējamo pēršanu, konteksts ir situācija, kurā pēršana kā disciplinēšanas metode ir nepieciešamā izvēle starp bērna un viņa dvēseles/dzīvības glābšanu vai pazudināšanu. Mēs katrs varam iedomāties situācijas, kurās bērni ir kārdināti atgriezties atkal un atkal, – spēlītes ar uguni, elektrību, vēlēšanās slepus paņemt no veikala to, ko vecāki atteikušies nopirkt, vēlēšanās doties pastaigā prom no mājām, bez vecāku ziņas utt. Viegli varam uzburt iztēlē iespējamās sekas.

Salamana pamācības pieņem par pašsaprotamu, ka tas ir vecāku pienākums – izglītot bērnus mājās, iemācīt viņiem vērtību sistēmu un arī sargāt bērnus no viņiem pašiem. Turklāt, ja vārdis pamācība nelīdz, kā tas bieži arī notiek, tad bērnu disciplinēšana ir vecāku pienākums. Bet jāapzinās, ja bērns uzklausa vecāku pamācības un tām paklausa, tad stingrāki soļi nekādā gadījumā nav obligāta nepieciešamība.

Jana: Tātad bērna disciplinēšana, ja runājam par radikālākām metodēm, ir cena, kuru vecākam jābūt gatavam maksāt, lai

²⁵ Detalizētākai informācijai skatīt BDB, kā arī HOLLADAY.

bērnu, kuru viņš mīl vairāk par sevi, bet kurš diemžēl neklausās vārdos, nevēlas iet pa dzīvības ceļu, bet spītīgi atkal un atkal nogriežas uz nāves ceļa (piemēri iepriekš), pasargātu un audzinātu par cilvēku ar lielo burtu.

Guntars: Dr. Mārtiņš Luters “Lielajā katehismā” raksta šādus vārdus: “Ja tu negribi, ka tevi audzina klausīt tēvam un mātei, tad reiz tev vajadzēs klausīt bendem, un, ja tu neklausīsi viņam, tad vajadzēs klausīt kaulainajam, tas ir – nāvei.”²⁶ Tās pašas funkcijas, kādas Dievs uzņemas, mūs audzinādam, Viņš uztic arī mums kā vecākiem un vēlāk arī valstij (Rom. 13:1–7), lai turpinātu bērībā iesākto audzināšanu arī tad, kad esam uzsākuši patstāvīgu dzīves ceļu.

Bet, bet un vēlreiz BET – bērna pārmācīšana nekad un nekādā gadījumā nedrīkst būt par līdzekli vecāku dusmu izgāšanai par savām vai bērna neveiksmēm. Kā rakstīts: “Dusmas ir nemiera pilna lieta, niknums un bargums ir nesavaldāmi” (Sal. pam. 27:4). Tas diemžēl jo īpaši jāattiecina uz mums, tēviem. Kad mums kādreiz ir grūti savaldīties, vajadzētu uzdot sev tikai vienu jautājumu. Kā bērns tas ir? Atbilde ir: protams, Dieva! Dievs mums viņu uzticējis, lai mēs šo bērnu audzinātu. Ja to atcerēsimies, tas jau palīdzēs.

Tāpēc padomāsim, vai un kā es viņu disciplinētu, ja Dievs šajā brīdī man stāvētu blakus? Ir daudz veidu, kā bērnu pārmācīt, pirms vēl nonākam pie mazo palaidņu iepēršanas. Turklāt citas disciplinēšanas metodes, piemēram, liekot pavadīt kādu laiku noteiktā “soda izciešanas vietā” (“kaktā”), var bērnam iemācīt daudz vairāk, nekā runājot “žagaru vai siksnas valodā”.

Jana: Dievs bauslības atziņu ir licis mūsu sirdīs, kā arī Pāvils raksta Vēstulē romiešiem 2:15. Tāpēc bērni parasti ļoti labi saprot, ja pārmācību saņem taisnīgi. Vēl jo vairāk, ja viņi zina un sajūt, ka vecāki viņus mīl. Un tomēr – katra disciplinēšana uz mirkli pārtrauc vecāku un bērnu attiecības. Vecāks pārtrauc bēr-

²⁶ LK – 383. lpp.

na nepareizo rīcību, bērns jūtas vainīgs un nokaunējies, vecāki paskaidro, kas izdarītajā nepareizs un kā rīkoties pareizi, un tad atkal atjauno attiecības, pieņemot bērnu. Tas, kurš ir vainīgs, nevar atjaunot attiecības, to var izdarīt tikai tas, pret kuru pārkāpums izdarīts, šajā gadījumā tas ir vecāks kā Dieva vietnieks. Kā Dievs nāk pie mums, dāvādams mums grēku piedošanu, tā arī mums jādara tas pats mūsu bērniem.

Varam viņiem paskaidrot, kādēļ bērns ir apsaukts un disciplinēts: “Tētis un mamma tevi ļoti mīl un vēl tev pašu labāko, un mums sāp sirds par to, ko tu esi / neesi izdarījis, un tieši tāpēc šī pārmācība – lai atturētu no ļaunā, mācītu labo un pasargātu tevi no lielākām bēdām nākotnē.” Pēc tam būtu labi kopā ar bērnu aizlūgt par notikušo un par turpmāku Dieva vadību un pasargājumu. Pamācība, pārmācība, bet tas viss ar mīlestību pret bērnu. Ja arī nāktos rīkoties, lai uzturētu kārtību, tad nekas nedrīkst mainīt evaņģēlisko attieksmi pret bērnu pašu.

Guntars: Ir kāda patiesība, kuru mums vajadzētu paturēt prātā uz visiem laikiem. Ar bauslību cenšamies iegūt labus augļus, bet ar Evaņģēliju mēs audzinām labu koku. Bauslība var panākt, ka mūsu bērni dara labus darbus, bet tikai Evaņģēlijs var mainīt sirdis un darīt mūs par labākiem cilvēkiem. Var arī teikt tā – mūs var piespiest darīt to, ko negribam, bet nevar piespiest gribēt to, ko negribam. Kā Dievs nemeklē mūsu darbus, bet gan mūs pašus, tā arī mums pats svarīgākais ir nevis mūsu bērnu labie augļi, bet gan lai mūsu bērni izaugtu par labiem kokiem, lai viņi gribētu to, kas labs.

Turklāt ir vēl divas svarīgas lietas, kuras varam mācīties no Dieva paša pedagoģijas un kuras palīdz šo bauslības un Evaņģēlija audzināšanu darīt vēl pilnīgāku, – tās ir piedošana un būšana kopā bērnu. Pirmā – Kristus pamācība ir piedot nevis “septiņas reizes, bet septiņdesmit reiz septiņas” (Mt. 18:22). Tas ilustrē Dieva attieksmi pret mums; lai cik smagi mēs grēkotu, Viņš vienmēr

aicina mūs atpakaļ un, kad vien mēs nožēlojam, laipni pieņem mūs kā Savus mīļos bērnus. Tas mums kā vecākiem jāatceras.

Mēs esam kā Dieva vietnieki, ja bērns rīkojas nepareizi, tad viņš ir vainīgs vispirms vecāku kā Dieva vietnieku priekšā, jo viņš ir rīkojies pretēji tam, kā mācīts, pat ja bērna rīcība nav vērsta tieši pret vecākiem. Nākamajā solī, kad bērnam viņa vaina izskaidrota un viņš to sapratis, vecākiem ir pirmajiem jāspēr solis un jābūt gataviem piedot nodarīto un mīlestībā pieņemt bērnu. Mēs nevaram atjaunot attiecības ar Dievu, ja mūsu nodarījumi tās sabojājuši, Viņš pirmais nāk mums pretī un pieņem mūs, tā padarot samierināšanos ne tikai iespējamu, bet arī vieglu.

Jana: Tātad tieši tāpat vecākiem jāaudzina savi bērni, sperot pirmo soli, esot gataviem viņus pieņemt un palīdzot viņiem atkal atjaunot attiecības, kuras viņu nepaklausības ir pabojājusi. Kas ir otra lieta?

Guntars: Otrā lieta, ko nepieciešams paturēt prātā, ir klātbūtne. Vislabāk to ilustrē Kristus paša rīcība. Mateja evaņģēlija sākumā tiek apsolīts, ka Dievs pats būs kopā ar mums (Mt. 1:23), un Mateja evaņģēlija beigās Kristus Saviem mācekļiem saka: “Un redzi, Es esmu pie jums ik dienas līdz pasaules galam” (Mt. 28:20). Dievs ir kopā ar mums ik brīdi, ik brīdi Viņš ir nomodā par mums, un tajā pašā laikā ne mirkli Viņa klātbūtne nav mums par slogu. Tā arī vecākiem nevajadzētu pārspilēt ar savu klātbūšanu, tā drīzāk ir kā pretmets prombūtnei. Mēdz sacīt, ja sātans nespēj mūs piespiest grēkot, tad viņš mēģina mūs padarīt aizņemtus, savukārt aizņemtība ved pie prombūtnes. No tā ļoti jāargās.

Tas gan nav ieteikums no Rakstiem, bet ir dažas mazas lietišas, kuras bagātīgi dāvā bērniem mūsu klātbūtni. Pirmā – atzīmējiet, ko vajadzētu ar katru bērnu pārrunāt, un tad centieties atrast laiku, pārrunājot to divatā. Otrā – atcerieties, ka vecākiem viņu īstais darbs sākas, kad viņi darbadienas beigās pārnāk mājās. Un trešā – cik vien iespējams piedalieties bērnu ikrīta un vakara

rituālos. Tās ir kopīgas brokastis un rīta lūgšana pirms dienas gaitām, vakarā – mazgāšanās, pasaciņa un vakara lūgšana. Tas ir par svētību bērniem un par lielu iepriecinājumu mums pašiem.

Jana: Apkopojot pārrunāto, varam sacīt, ka būt vecākam nozīmē būt pieaugušam, izprast savu rīcību, tās motīvus un sekas. Protams, katrs no mums kļūst par vecāku jau ar kādu noteiktu izpratni par bērnu audzināšanu. Pieaugušie bērni, kas nāk no ģimenēm, kurās dominējusi bauslība, parasti slieksies šādu modeli ieviest arī savā ģimenē. Pieaugušie bērni no ģimenēm, kurās ir dominējis Evaņģēlijs, centīsies tāpat izturēties pret savām atvasēm. Papildus liela loma ir tā laika sabiedrības uzskatiem – kas tobrīd tiek atzīts par labo toni, kas atbilst vairākuma nostājai. Tādēļ ir svētīgi šos jautājumus apzināti pārdomāt, izvērtēt savu nostāju, ieraudzīt, cik daudz tā atspoguļo mantojumu no savas ģimenes un cik – sabiedrības ietekmi, kā arī cik lielā mērā mēs ievērojam audzināšanā tos principus, kādus arī Dievs Radītājs ir iedibinājis un mums atklājis kā nemainīgi labus.

Guntars: Pabeidzot šo nodaļu, vēl tikai viens Dr. Mārtiņa Lutera citāts. Kad apzināties mums uzticēto lielo atbildību un mūsu pašu vājumu, tad varam sajusties visai nelāgi. To labi saprazdams, Lutera mācīja:

“Pat labiem vecākiem gadās, ka bērns beigu beigās neizaug labs. Dievs nevēlas dot bērniem brīvu vaļu un viņu vēlmju piepildījumu, bet mums viņi jā māca un jāaudzina ar vislielāko rūpību. Ja mūsu centieni vainagojas ar panākumiem, mums jāsauc paldies Dievam; ja ne, mēs vismaz būsim darījuši savu daļu. Jo tas, vai bērni izaugs labi vai ne, nav mūsu spēkā un varā, bet gan Dieva. Ja Viņš nav kuģī kopā ar mums, mūsu burāšana nekad nebūs viegla.”²⁷

²⁷ *What Luther Says* – p. 422.

Literatūra

Luters M. *Liels katehisms // Vienprātības grāmata*. – Rīga: Augsburgas Institūts, 2001. – 364.–371. lpp.

Bryant M.D. *Parenting, Nurture, and Mission // The Journal of Religious Thought*, No 2, 1986–1987. – Pp. 83–93.

Callaway P.R. *Deut 21:18–21: Proverbial Wisdom and Law // Journal of Biblical Literature*, 103 no 3 Summer 1984. – Pp. 341–352.

Capek A.D. *The Responsibilities of Christian Parenthood*, Delivered at Southern Pastoral Conference S.E. Wisconsin District November 10, 1970. – Pp. 1–5.

Chartier M.R. *Christian Parenting: A Stewardship Responsibility // Journal of Family Ministry*, Vol. 10, No 2, Fall 1996. – Pp. 19–32.

Ellingsen M. *An Augustinian Approach to Parenting for the New Millennium // Journal of the Interdenominational Theological Center*, 30 no 1–2 Fall-Spring 2002–2003. – Pp. 65–75.

Fretheim T.E. *Is Genesis 3 a Fall Story? // Word & World*, Volume XIV, No 2, Spring 1994. – Pp. 144–153.

Gardner F.A. *Marriage, Parenting, and the Church // Theology Today*, 42 no 1 April 1985. – Pp. 72–77.

Glende P.A. *In the Light of the Fourth Commandment: What Is the Responsibility of the Parent, the Teacher, the Pastor and the Lay Person in Educating the Child?* Delivered in Pastor, Teacher, Lay Delegate Conference, Jenera, Ohio, January 21, 1986. – Pp. 1–12.

Hagedorn A.C. *Guarding the Parents' Honour – Deuteronomy 21:18–21 // Journal for the Study of the Old Testament* 88 / 2000. – Pp. 101–121.

Morris L. *The Apostolic Preaching of the Cross*. – Michigan: Eerdmans, Grand Rapids, 1965. – Pp. 144–213.

Narramore B. *Parent leadership styles and biblical anthropology // Bibliotheca sacra*, 135 no 540 O-D 1978. – Pp. 345–357.

Plass E.M. *What Luther Says*. – Saint Louis: CPH, 1959.

Wright W.M. *The Charism of Parenting // Journal of Family Ministry*, 13 no 1 Spring 1999, Pp. 6–21.

II daļa Ko tad audzināsim?

“Atšķirt labu no ļauna”

(Ebr. 5:14)

“Īstā gudrība ir patiesi pazīt sevi un Dievu, tas ir, ka mēs esam nožēlojami un pazuduši grēcinieki un ka Dievs ir žēlsirdīgs. Viņš nevēlas mūs atnest, bet ir dedzīgs mūs žēlīgi izglābt Kristus dēļ.”²⁸

(Dr. Mārtiņš Luters)

Jana: Kad Radītāja paša pedagoģijas pamatprincipi pārrunāti, varam konkrētāk lūkoties, kādi ir audzināšanas mērķi, kuri ar šīs pedagoģijas palīdzību būtu jāsasniedz. Ļoti aptveroši tie noformulēti Salamana pamācībās: “Māci savam bērnam viņa ceļu, no tā viņš neatstājas arī tad, kad viņš jau vecs kļuvis” (Sal. pam. 22:6). Tas varētu būt visu nākamo nodaļu moto – kā tāds ir audzināšanas virsuzdevums, galamērķis, kas jāsasniedz.

Guntars: Šī Salamana pamācība ir gan aptveroša, tomēr, ja to neizdalām konkrētākos uzdevumos, tad visai grūti no tās ko mācīties. Tāpēc šajā un nākamajās četrās nodaļās aplūkosim, kādas ir galvenās lietas, kuras vecākiem būtu jāiemāca saviem bērniem, proti, atšķirt labu no ļauna, izprast laulāto un vecāku amatus, kā arī kalpošanu tuvākajam katram savā aicinājumā, un, visbeidzot, dzīvot kā Dieva bērniem. 5. Mozus grāmatā (1:39), pravieša Jesajas grāmatā (7:16) un arī Vēstulē ebrejiem (5:13–14) cilvēka briedums tiek saistīts ar viņa spēju atšķirt labu no ļauna. Ar to arī sāksim.

Jana: Mācīt laba un ļauna izšķiršanu mūsdienās varētu būt visai sarežģīti, jo ne jau visi būs vienisprātis par to, kas ir labs un kas – ļauns.

²⁸ *What Luther Says* – p. 410.

Guntars: Iepriekšējā nodaļā runājām par dievišķo pedagoģiju, par metodoloģisko pusi, par to, kā audzināt, mācīt, pārmācīt un milēt mūsu bērnus, taču katra audzināšana balstās noteiktā pasaules uzskatā. Kā jau minējām, viens no jautājumiem, kurš bija jānoskaidro, vēl pirms uzsākt audzināšanu, bija – kāds ir cilvēks? Vienkāršoti aplūkojot iespējamās atbildes, nonācām arī pie diviem dažādiem skatījumiem uz cilvēku. Pirmajā cilvēks ir evolūcijas šī brīža augstākais produkts. Otrajā – cilvēks ir pēc Dieva tēla un līdzības radīts kā Dieva iecerēts pasaules pārvaldnieks, labs pēc Dieva atzinuma, šobrīd grēka varā, tomēr joprojām ar visaugstāko vērtību Dieva acīs. Abi šie skatījumi izriet no diviem dažādiem pasaules uzskatiem – evolūcijas teorijas vai Radīšanas stāsta.²⁹ Un tie nav tikai skatījumi uz pasaules izcelsmi, to nozīme caurvij visu mūsu dzīvi.

Jana: Tātad tieši pasaules uzskats ir tas, kurš noteiks, kas konkrētā cilvēka acīs ir labs, kas slikts.

Guntars: Protams! Piemēram, ja aplūkojam iepriekšējā nodaļā diskutēto bērnu pārmācības jautājumu. Pirmais skatījums vairāk tiecās ticēt, ka labi būtu ļaut bērnam pašam iepazīt pasauli un nevajadzētu viņu ierobežot, kur nu vēl pārmācīt. Savukārt otrais uzskats pamatoja, ka tieši tā ir patiesas mīlestības izpausme, kas gatava arī uz nepatīkamākiem soļiem, lai vien pareizi audzinātu bērnu un sargātu viņu no ļauna (Sal. pam. 3:12; 13:24). Jau šajos vienkāršajos piemēros redzam, cik ļoti pasaules uzskats var noteikt, kas labs un kas ne.

Te būtu svarīgi piebilst, ka, runājot par vienu vai otru pasaules uzskatu, nav iespējams to pilnībā saistīt ar kādu personu. Lūk, ja šie ļaudis tic evolūcijai, tad viņi automātiski izmantos šādus audzināšanas principus, vai arī ja kāds tic Dievam Radītājam kā pasaules cēlonim, tad viņš noteikti audzina bērnus tādā un

²⁹ Šāds dalījums, protams, ir mazliet vienkāršots. Lai gan ir arī citi uzskati (piemēram, austrumu reliģijas), šie divi skatījumi faktiski ietver visas iespējamās variācijas, tās sadalot divās daļās – ir Dievs Radītājs vai nav.

tādā veidā. Realitātē tas tā nav. Šeit mēs runājam par to, kas izriet no viena vai otra pasaules uzskata, ja mēs konsekventi pie tā pieturamies, kāda pieeja audzināšanā būtu saderīga ar vienu un kāda – ar otru pasaules uzskatu. Taču atsevišķas cilvēka pārliecības vēl nevar būt par pamatu, lai mēs piedēvētu viņam vienu vai otru pasaules uzskatu. Turklāt visbiežāk mums nemaz nav tāda skaidri noformulēta pasaules uzskata, kas ietver visus dzīves nozīmīgākos jautājumus.

Jana: Vai nu mēs piedzimstam un augam kristīgās ģimenēs, vai arī atsaucamies Kristus aicinājumam savas dzīves laikā, mēs parasti nedomājam par mūsu ticības pamata lietām kā par pasaules uzskatiem vai par ticības ceļa uzsākšanu kā par pasaules uzskata maiņu. Varbūt tieši tādēļ nav viegli uzreiz ieraudzīt pasaules uzskata nozīmību mūsu dzīvēs, tā ietekmi uz visu, ko atzīstam un mācām par labu un ko – par ļaunu.

Guntars: Tā ir, daudzas lietas mēs ikdienā nepārdomājam, bet vajadzētu. Daudzas lietas mums nevajadzētu pārdomāt, ja vecāki tās mums būtu iemācījuši. Bet, kas vissvarīgākais, daudzas lietas mūsu bērniem būs skaidras, ja mēs tās viņiem iemācīsim.

Pasaules uzskats, kāds nu mums katram ir ieaudzināts vai kādu esam ieguvuši dzīves laikā, atspoguļo divas ārkārtīgi nozīmīgas lietas. Pirmkārt, tas parāda, kas ir tavs dievs (ar nolūku rakstīts ar mazo burtu). Lutera “Lielā katehisma” vārdiem runājot, “Dievs ir tas, no kā sagaidām visu labo un pie kā meklējam patvērumu visās grūtībās”.³⁰ Otrkārt, tas nosaka, kas esi tu pats, kāda ir tava identitāte. Ja varam skaidri noformulēt atbildes uz šiem diviem jautājumiem, tad visai viegli varēsim iemācīties gan paši atšķirt labo no ļaunā, gan mācīt to saviem bērniem. Ja varēsim saviem bērniem iemācīt šīs divas lietas – kas viņi ir un kas ir viņu Dievs – viņi patiešām varēs neatstāties no iemācītā ceļa arī tad, kad būs kļuvuši veci.

Jana: Kā tieši mūsu pasaules uzskats nosaka mūsu identitāti?

³⁰ LK – 364. lpp.

Guntars: Mūsu identitāte ir pavisam objektīva lieta. Ir vairāki aspekti, kas to nosaka. Katrs no tiem nosaka mūsu identitāti atšķirīgā līmenī. Vispirms mēs savu identitāti iegūstam no saviem vecākiem. Skatoties nedaudz plašāk, tā ir piederība pie kādas noteiktas nacionalitātes, vēl plašāk – tā ir piederība pie kādas noteiktas valsts, pilsonība. Kas būtu vēl plašāk, kas ir tas, kas noteiktu mūsu identitāti, skatoties pāri šiem aspektiem? Tā būtu mūsu identitāte, kuru nosaka mūsu pasaules uzskats.

Tieši šim, visplašākajam, mūsu identitātes aspektam ir īpaši liela nozīme. Vai tu tici, ka pasaule un viss, kas tajā ir, radies nejaušības rezultātā; arī tu pats, protams, nevarētu būt nekāds izņēmums. Vai varbūt tu tici, ka viss, kas notiek, ir daļa no milzīga laika riteņa, kas iet uz riņķi un uz riņķi, kurā tu piedzimsti, dzīvo, pamaini savu karmu, nomirsti un nākamajā dzīvē vari piedzimt vai nu dižciltīgā ģimenē, vai, ja esi bijis slikts cilvēks, vari pārdzimt par vardi vai peli.³¹ Vai arī tu tici, ka Dievs ir tevi radījis, ka Viņš vēlas būt ar tevi kopā, vēlas būt tavš Dievs, gan šeit, gan mūžībā. Katrs no šiem pasaules uzskatiem ietekmē visu pārējo tavu dzīvi pavisam konkrētā veidā.

Piemēram, ja reiz viss ir tikai nejaušība, tad kāda gan nozīme būtu attieksmei pret vecākiem, kāda nacionālajai un valstiskajai piederībai? Ja esmu šeit tikai posms nejaušību ķēdē un pēc šīs dzīves man nekas nav gaidāms, tad jādzīvo šobrīd, cik vien labi iespējams, kā vien man iegribas, cik vien dažādi ārējie ierobežojumi likumu formā to pieļauj. Kā jau minēju, šeit aplūkojam konsekvences, nevis konkrētu cilvēku uzskatus; par laimi (un citreiz par nelaimi), nedz cilvēku uzskati, nedz rīcība bieži vien nav konsekvanta. Savukārt, ja esi Dieva bērns, Dieva, kurš ir visas pasaules Radītājs un kurš radīšanā noteicis kārtību, kā pasaulei un cilvēkiem pasaulē darboties, kurš tev dāvājis dzīvību

³¹ Gan hinduismā, gan budismā valda uzskats, ka cilvēks pēc nāves atkal piedzimst no jauna. Ja šajā dzīvē viņš uzvedies kā nākas, viņš var piedzimt labā ģimenē, ja slikti, var piedzimt arī par kādu citai sugai piederīgu radījumu.

tieši tavu vecāku ģimenē, tieši tavā nācijā un valstī, tad tava identitāte nosaka pavisam citu skatījumu un attieksmi pret pasauli, kurā dzīvo.

Jana: Tātad sanāk, ka kristietim tieši viņa Dieva bērna identitāte nosaka viņa attieksmi pret savu valsti, pret savu tautu, pret ģimeni šaurākā un plašākā nozīmē, arī pret visu radīto pasauli. Tā šis identitātes aspekts nosaka, kā izprotam un izdzīvojam pārējos identitātes aspektus. Vai tomēr nav tā, ka kristīgā ticība bieži tiek izprasta šaurākā nozīmē? Katrā ziņā, ne jau nu ietverot visu mūsu dzīvi.

Guntars: Bieži vien tas tā tiešām notiek. Cilvēks dzird labo vēsti par Kristu, meklē, kā tas varētu uzlabot viņa paša dzīvi; varbūt Dievs var atrisināt kādas viņa grūtības? Viņš tiek kristīts, iesvētīts, pieder draudzei, arī apmeklē dievkalpojumu, taču tā arī nenonāk līdz izpratnei, ka ticība Kristum, ticība Dievam Radītājam nosaka visu viņa dzīvi.

Ticības lietām mēs bieži atvēlam kādu noteiktu vietu mūsu dzīvē. Noteiktu laiku, parasti svētdienas rītus, ja mums veicas, tad vēl kādu dienu. Noteiktu aktivitāti, Bībeles lasīšanu, varbūt Bībeles stundas apmeklēšanu. Bet tajā pašā laikā novelkam robežu – šis, ar draudzi saistītās, būs ticības lietas, šis, ko daru ārpus draudzes, būs manējās. Manējās varētu būt manas darbošanās metodes, pelnot iztiku, mana laulības dzīve vai, plašākā nozīmē, attieksme pret pretējo dzimumu, attieksme pret tuvākajiem, bērnu audzināšana, manas izklaides utt. Tā nu bieži sanāk, ka kristīgā ticība tiek uztverta nevis kā pasaules uzskats, bet gan tai vienkārši tiek iedalīta sava vietīņa blakus citiem nozīmīgiem mūsu dzīves aspektiem; tā ir kā garastāvokļa uzlabotājs vai sirdsapziņas tīrītājs, vai kas tāds.

Jana: Tā jau cilvēki mēdz sacīt: “Viens iet uz baznīcu, otrs pie psihoterapeita, man patīk izbraukt brīvā dabā.”

Guntars: Nepareizi, pilnīgi nepareizi! Ja izprotam kopsakarību starp mūsu pasaules uzskatu, mūsu identitāti un mūsu Dievu,

tad varam saprast, cik aplama ir šāda ticības nošķiršana no pārējās dzīves. Ja esam Dieva bērni un Dieva valstības mantinieki (Gal. 4:6; Rom. 8:15 u. c.), tad šī ir mūsu pati pamatīgākā, dziļākā un svarīgākā identitāte, jo tā aptver un ietver sevī arī visas pārējās. Atbilstoši arī tās ietekme ir vislielākā. Ja esam Dieva bērni, tad arī cenšamies dzīvot pēc Viņa radītās kārtības. Šī mūsu identitāte nosaka arī mūsu izpratni par visiem pārējiem mūsu identitātes aspektiem. Dievs ir Valdnieks pār visu, ne tikai svētdienu, ne tikai pār kristīgo baznīcu, ne tikai kādu noteiktu ģeogrāfisko teritoriju. “Viss caur Viņu un uz Viņu ir radīts” (Kol. 1:16). Viņa spēkā viss ik dienas pastāv (Mt. 5:45; Ap. d. 17:25). Nekas nav ārpus Viņa valdīšanas. Viņš ir noteicis, kā pasaulei darboties; mūsu privilēģija un pienākums kā Dieva bērniem ir censties dzīvot saskaņā ar šo kārtību.

Jana: Vai nav tā, ka kristīgo ticību bieži vien nemaz nemēģina saistīt ar mūsu dzīvi šeit pasaulē, bet gan vairāk ar cilvēku un Dieva attiecībām? Man šķiet, ka cilvēki ticības lomu un ieguvumu no ticības pamatā saista ar garīgām, nevis ar laicīgām lietām.

Guntars: Tur jau tā bēda, ka materiālā un garīgā pasaule tiek mākslīgi nošķirtas viena no otras. Kad dzird runājam par kristīgo pasaules uzskatu, jo īpaši pēdējos gados, bieži vien ar to tiek saprasts kāds platonisks vai gnostisks, vai viduslaiku,³² vai nezin kāds vēl kristīgais uzskats, kurā gars ir tas labais, miesa tā sliktā. Līdz ar to centieni būt labam, saskaņā ar šādu uzskatu, nozīmētu tiekties būt garīgam, savukārt materiālas jeb miesīgas aktivitātes būtu jāsaprot kā kaut kas necils un zemāks. Nav zināms, no kurienes šodien katrs šos uzskatus ņēmis, taču tas kristīgais pasau-

³² Sengrieķu filozofa Platona (427–347 BC) pasaules uzskatā patiesā realitāte bija garīgā pasaule, šī maņām uztveramā pasaule bija tikai patiesās pasaules atspulgs.

Gnosticism, reliģiska kustība, kas aizsākās 1. gs. AD, uzskatīja, ka miesa ir kā cietums, no kura jācenšas atbrīvoties, lai atgrieztos augstākajā garīgajā realitātē.

Savukārt viduslaikos (un ne tikai viduslaikos) mūki, kuri dzīvoja, nošķirušies no šīs pasaules, tika uzskatīti par augstāku sabiedrības kārtu nekā cilvēki, kuri turpināja dzīvot šīs pasaules dzīvi. Tā visiem šiem uzskatiem raksturīga garīgā atdalīšana un izcelšana pāri pār miesīgo.

les uzskats, kurš atrodams Dieva Svētajos Rakstos, ir atšķirīgs. Lūkojoties Dieva atklāsmē, kristietību pamatoti varētu uzskatīt par pašu materiālāko pasaules uzskatu.

Jana: Jāatzīst, ka tas izklausās, hmm, mazliet neparasti. Kā tā?

Guntars: Pirmais vīrietis taču ir radīts no zemes putekļiem (1. Moz. 2:7). Pirmā sieviete tika radīta no Ādama sāna kaula (1. Moz. 2:21). Fakts, ka gan pirmie cilvēki, gan visi viņu pēcteči, es un arī tu, lasītāj, mēs visi esam pavisam miesīgas būtnes, kurām iepūsta dzīvības dvaša. Turklāt Dievs visu Savu radību atzina par “ļoti labu” (1. Moz. 1:31) un nevis par nepietiekami garīgu. Viss Dieva darbs cilvēces vēsturē ir virzīts uz to, lai Viņš varētu mājot starp mums, miesīgajiem. Tā Jahve pats paskaidro Israēla izvešanu no Ēģiptes – lai “Es dzīvotu viņu vidū” (2. Moz. 29:46). Tādēļ Dievs iedibina Vecās Derības dievkalpošanu, lai pats varētu mājot Savas tautas vidū, lai dāvātu cilvēkiem Savu svētību pavisam miesīgā veidā – kopīgā mielastā.

Jaunajā Derībā vēl jo vairāk – Dievs pat nāk pie mums cilvēka miesā un atkal jau dāvā Savu svētību gaužām miesīgā veidā – kristijot mūs ar ūdeni un tā caur Savu Vārdu dodot mums Svēto Garu, un paša iedibinātā mielastā esot miesīgi klātesošs. Mie-sī-gi! Miesā Viņš uzceļas no mirušajiem, un miesā tiek uzņemts debesis. Turklāt ko gan mēs apliecinām Apustuļu ticības apliecībā? “Mēs ticam uz *miesas* augšāmcelšanos un mūžīgo dzīvību.” *Miesas* augšāmcelšanos! Tā Bībele noslēdzas ar Atklāsmes grāmatas nodaļu, kurā Dievs mājo kopā ar mums. Miesa nav tā ļaunā, un gars nav kā labais pretstats miesai, bet gan cilvēks vienā veselumā, miesas un gara vienotībā ir tas, par ko Dievs saka: “Ļoti labs!” (1. Moz. 1:31).

Jana: Tad jau mums labais jāmeklē nevis ārpus radības, ārpus pasaules, kurā mēs kā Dieva bērni esam likti par pārvaldniekiem, bet gan dzīvojot saskaņā ar Dieva radīto pasaules kārtību?

Guntars: Jā, mums laba dzīve jāmeklē labā ģimenes dzīvē, laulībā, piepildītā mīlestībā un tuvībā vīra un sievas starpā,

dzemdējot bērnus un tos audzinot, kā Dievs to vēlējis, svētīgi darbojoties tuvāko labā savā aicinājumā un laimīgi vadot dzīvi, piecējot sirdi ar dāvanām, kādas Dievs mums bagātīgi sniedz gan ikdienas solī, gan jo īpaši Viņa namā. Tādu, lūk, Svētie Raksti attēlo svētīgu kristieša dzīvi!

Jana: Jā, ja izprotam, ka Dievs ir Valdnieks ne jau tikai tur, mūžībā, bet arī šeit un tagad, tad mūsu Dieva bērnu identitāte kļūst par izšķirošo, kas nosaka mūsu dzīvi. Vēl bez jautājuma par identitāti, otrs, kuru pasaules uzskatam vajadzēja atspoguļot, bija jautājums par mūsu Dievu. Kā tas nosaka bērnu audzināšanu?

Guntars: Abi šie jautājumi, cilvēka identitāte un viņa dievs, ir ļoti cieši saistīti. Cilvēka identitāte izriet no viņa dieva, un cilvēka dievs nosaka viņa identitāti. Var arī sacīt, ka pasaules uzskats nosaka mūsu identitāti un mūsu dievu un mūsu identitāte un mūsu dievs nosaka mūsu pasaules uzskatu. Šie abi kopā, mūsu dievs un mūsu identitāte, nosaka mūsu izpratni par labu un ļaunu, kuru tad arī nepieciešams mācīt mūsu bērniem.

Lutera "Lielajā katehismā" uz jautājumu "kas ir Dievs?" tiek dota atbilde, ka "Dievs ir tas, no kā sagaidām visu labo un pie kā meklējam patvērumu visās grūtībās,.. tikai sirds pašlāvība un ticība nosaka, vai man ir Dievs vai elks".³³ Turpat Luters uzskaita, kādus dievus cilvēki mēdz izvēlēties – visbiežāk naudu un mantu, arī lielu prasmī, gudrību, varu, labvēlību, draudzību un godu.³⁴ Ja mēs uz kādu no šiem pašaujamiem vairāk par visu, no tā sagaidām visu labo un meklējam patvērumu grūtībās, tad tas ir mūsu dievs jeb elks. Tā nu mūsu sirds ticība tiešām nosaka, vai mums ir patiesais Dievs, kā tas ir gadījumā, kad mūsu ticība ir patiesa, vai arī elks, kā tas ir gadījumā, kad mūsu ticība nav patiesa. Ar patiesu un nepatiesu ticību šeit nav domāts ticības stiprums, bet gan ticības objekts. Ja ticam uz patieso Trīsvienīgo

³³ LK – 364.–365. lpp.

³⁴ Turpat, 365. lpp.

Dievu Tēvu, Dēlu un Svēto Garu, ticība ir patiesa. Ja ticam uz iedomātu dievu jeb elku, tad tā nav patiesa, lai cik stipra tā būtu.

Jana: Ja apliecinām savu ticību Bībeles atklāsmes Dievam Tēvam, Dēlam un Svētajam Garam, vai šī ticība nosaka, ka mūsu pasaules uzskats izriet no Dieva atklāsmes Rakstos?

Guntars: Jā, tā nosaka, ka ticam, ka pasaules sākums ir Dieva nodomā, Viņš rada no nekā visu, kas ir, iedibina kārtību, kā viss darbojas, un novērtē visu radību kā labu. Viņš veido cilvēku pēc Sava tēla un līdzības un ieceļ to par visas pasaules pārvaldnieku. Cilvēks sarauj attiecības ar Dievu, pārkāpdams pašu pirmo un galveno Dieva likumu, likdams citu dievu patiesā Dieva priekšā. Šī pārkāpuma sekas ir sarautas attiecības Dieva un cilvēku starpā, cilvēku pašu starpā un cilvēku un pārējās radības starpā (1. Moz. 3:8–13). Cilvēks, rīkodamies pretēji Dieva iedibinātajai pasaules kārtībai, kļūst arvien nešķīstāks svētā Dieva priekšā. Cilvēku grēka netīrība ir tā, kas neļauj viņiem nākt Dieva priekšā un kas neļauj arī Dievam nākt pie cilvēkiem, kamēr šī nešķīstība nav novērsta. Citādi svētā Dieva klātbūtne būtu mums nevis svētību, bet sodu un iznīcību nesoša, kā to arī lasām Bībelē (3. Moz. 10:1–3; 1. Kor. 11:28).

Lai mūs šķīstītu no grēka un mūsu nešķīstības, Dievs pats nāk cilvēka miesā un pats uzņemas visus mūsu grēkus. Viņš pats vēlas būt pie mums un ir pie mums Savā svētajā mielastā. Viņš pats mūs attīra un dara par jaunu radību, Viņš pats dod mums spēku no augšienes, lai mēs kā atjaunota radība varam jau tagad vadīt svētīgu un laimīgu dzīvi saskaņā ar to kārtību, kādu Viņš, pasauli radot, iedibināja. Tā mēs dzīvojam, Viņa atjaunoti, Viņa spēkā un gaidīdami uz to dienu, kad Kristus nāks atkal, lai visus, kuru pasaules uzskatā tieši Viņš ir Dievs, sapulcinātu mūžīgai dzīvei kopā ar Viņu jaunā zemē un jaunās debesīs. Tāds ir mūsu Dievs, un tāds ir pasaules uzskats, kurš izriet no mūsu Dieva atklāsmes Svētajos Rakstos.

Jana: Taču mūsdienās, jo īpaši Rietumu kultūrā, tajā pašā, kura sasniegusi savu uzplaukumu, pateicoties tieši kristīgajam pasaules uzskatam, paļaušanās uz patieso Dievu vietā daudz biežāk sastopama paļaušanās uz citām lietām, tajā skaitā uz cilvēku pašu. Turklāt tieši cilvēka spēja pašam būt noteicējam pār savu dzīvi tiek uzskatīta par brieduma pazīmi.

Guntars: Izsakot to citiem vārdiem, par nobriedušu tiek uzskatīts cilvēks, kurš sevi liek Dieva vietā. Nobriedis ir tas, kurš patiesā Dieva vietā izvēlas elku. Jocīgi gan mēs, grēcinieki, esam! Starp citu, tas tiešām ir interesanti, ka tie cilvēki, kuri iepretī kristīgajam pasaules uzskatam apliecina ticību evolūcijas (jeb nejaušību) teorijai vienā vai citā formā, ir tie, kuriem šķiet, ka viņi var būt noteicēji pār savu dzīvi. Ja reiz visa pasaules attīstība notiek, mijiedarbojoties diviem virzītājspēkiem, mutācijai un selekcijai (kas faktiski nozīmē, ka nejaušība ļoti lielā mērā nosaka nākotni), tad šī pasaules uzskata piekritējiem vajadzētu dzīvot ar domu, ka nekas nav paredzams, drošs un plānojams, un pilnībā izmest no galvas domu, ka paši varētu kontrolēt notiekošo.

Jana: Ja palūkojamies uz bērna attīstību, tad viss viņa dzīves gājums, sākot no agrīnas bērnības, ir viena nerimstoša cīņa ar mērķi darīt to, ko viņš vēlas, nerēķinoties ar citiem. Domāju, nekļūdīšos, sacīdama, ka nereti tā arī neizaugam no šī vecuma.

Guntars: Tā diemžēl notiek. Kristīgajā pasaules skatījumā briedums tiek saistīts ar pavisam ko citu. Cilvēki iemācās, ka Dieva radītā pasaule darbojas pēc noteiktiem principiem. Tas viss mums tiek dots vienotā pasaules uzskatā, kurš ietver gan izpratni par mūsu Dievu, gan izpratni par mūsu pašu identitāti. Tā varam izprast, ka Dievs ir kārtības Dievs, savukārt šī kārtība ir ne jau Viņa, bet mūsu dēļ; ka Viņa pārvaldījumā ir viss, kas notiek pasaulē, un ka Viņš vēlas būt par mūsu Dievu (1. Moz. 17:8; 2. Moz. 29:45), no kura varam sagaidīt visu labu; ka, paklausot vecākiem kā Dieva vietniekiem, bērni var bagātīgi saņemt

vecāku mīlestību un uzmanību un vadīt savas dienas laimē kopā ar cilvēkiem, kuri tajā dzīves posmā viņiem ir vissvarīgākie.

Ja saprotam, ka Dieva likumi iedibināti mūsu labumam un ka svētību, atlīdzību un prieku varam baudīt, ja cenšamies dzīvot saskaņā ar radišanas kārtību, tad pārstājam cīnīties tai pretī, bet ar prieku tai pakļaujamies, darbojoties saskaņā ar Dieva nodomu. Tas arī ir cilvēka briedums kristīgā skatījumā.

Jana: Cik labi, ja šādu izpratni mums ieaudzina un palīdz pieņemt par savējo mūsu vecāki!

Guntars: Jā, jau iepriekš runājām, ka bērns mācās ne tik daudz no tā, ko sakām, cik no tā, kā dzīvojam. Te nu uzreiz kļūst redzama problēma, kāda rodas, ja kristīgā ticība tiek uztverta kā kaut kas, kas attiecas tikai uz svētdienu un baznīcu vai varbūt vēl kādu noteiktu laiku un dzīves jomu, taču nekādā ziņā ne uz visu mūsu dzīvi. Ja mēs nedzīvojam to ticības apliecību, kādu ar savu muti apliecinām katrā dievkalpojumā, tad mūsu bērni ticības dzīvi tieši tā arī uztvers – ne kā vienotu pasaules uzskatu, bet gan kā vienu no mūsu dzīves sastāvdaļām, kas pastāv paralēli citām.

Jana: Savukārt, ja vecāki dzīvo pēc savas ticības apliecības, ja kristīgais pasaules uzskats atspoguļojas visās viņu dzīves jomās, tad arī bērni, ļoti iespējams, to pieņems par savu pasaules uzskatu un par savu dzīves modeli.

Guntars: Tas gan jāatceras – pat ja mūsu pasaules uzskata ietvarā apzināmies mūsu identitāti un mūsu Dievu, tas vēl nesniedz konkrētas instrukcijas, kā atšķirt labu no ļauna. Taču, ja mēs kā vecāki izdzīvojam savu kristīgo pasaules uzskatu savā dzīvē, ja audzinām saviem bērniem Dieva bērna identitāti un mācām un vedam mūsu bērnus pie patiesā Dieva, tad šie jautājumi atrisināsies pavisam viegli.

Kas ir labs, un kas ir ļauns? To Dievs apbrīnojami kodolīgi un tajā pašā laikā visaptveroši ir izklāstījis desmit baušļos, kādus Viņš deva Mozum un kādi tie ietverti un izskaidroti abos Dr. Mārtiņa Lutera katehismos. Baušļos Dievs parāda gan to, kas ir

labs vertikālajā attiecību dimensijā, tas ir, attiecībās ar Dievu, gan to, kas horizontālajā jeb attiecībās ar radību. Pirmie trīs baušļi mūs pamāca, kā Dievs veido attiecības ar mums un kā mums veidot attiecības ar Viņu. Viņš pirmais nāk pie mums, rādot, ka grib būt mūsu Dievs, un arī iedibina īpašu vietu, laiku un veidu, kur apsola dāvēt mums Savu klātbūtni un svētību.

Ceturtais līdz desmitais bauslis māca, kā mums veidot attiecības ar tuvāko, ar mūsu līdzcilvēkiem. Kā jau iepriekšējā nodaļā to nedaudz aplūkojām un kā arī Jēzus uz to norāda Kalna sprediķī (Mt. 5.–7. nod.), tad baušļi runā ne tik daudz par ļaunā nedarišanu, kā par labā darišanu, par dzīvošanu saskaņā ar radišanas kārtību. Kā Dievs ir dodošs Dievs, tā arī mēs esam mudināti mīlēt tuvāko kā sevi pašu, darīt viņam to, ko gribam, lai dara mums (3. Moz. 19:18; Lk. 10:27 u. c.).

Jana: Mēs jau to pieminējām iepriekš, bet ir labi atcerēties vēl un vēl, ka ne jau augļi mums jāaudzina, bet koki. Ne jau bauslība maina cilvēku, bet Evaņģēlijs. Ar bauslību, ar pavēlēm un aizliegumiem varam panākt apbrīnojamu paklausību, taču tikai Evaņģēlijs maina cilvēku sirdis.

Guntars: Tieši tādēļ tik svarīgi ir veidot bērnam kristīgu pasaules uzskatu. Tas, protams, ietver arī izpratni par bauslību, nevis vienkārši jāmokās ar atsevišķu pamācību došanu. Ja mēs spētu ar Dieva palīdzību izaudzināt bērnus, kuri zinātu, ka viņi ir Dieva bērni, kuri pazītu Dievu kā savu Dievu un no Viņa visu labu sagaidītu, mēs būtu izaudzinājuši labus kokus, kuri nestu labus augļus. Viņi spētu atšķirt labu un ļaunu.

Jana: Pat to visu apzinoties, nav viegli dzīvot pēc radišanas kārtības. Vispirms jau mēs paši esam grēcinieki, kuriem baušļos izteiktie aizliegumi nemaz tik viegli nepadodas, kur nu vēl tā bauslības daļa, kas mudina mūs pašus būt aktīviem devējiem. Turklāt mēs dzīvojam pasaulē, kurā, par nelaimi, visi ir grēcinieki, vai nu viņi to atzīst, vai ne. Tā nu mūsu centieni dzīvot, kā pieder, bieži vien sāpīgi saduras ar pavisam citu

pasaules uzskatu paudējiem, kuriem Dieva radīšanas kārtība un dzīve saskaņā ar to nenozīmē ne tik, cik melns aiz naga. Nereti, arī izdzīvojot kristīgo pasaules uzskatu un izšķirot labu un ļaunu, dzīve šajā pasaulē tomēr nav diez cik salda.

Guntars: Tāda ir pasaule, kurā mēs dzīvojam. Vismaz nevajag daudz nopūlēties, lai ieraudzītu, ka grēks ir realitāte, nevis ticīgo izdoma,³⁵ – tāda realitāte, ar ko mums jārēķinās. Pasaule nav draudzīga kristīgajam pasaules uzskatam. Ja, tam pateicoties, mācēsīm atšķirt labu no ļauna, tas vēl nenozīmē, ka mums dzīve ritēs kā pa diedziņu. Mums ir jābūt gataviem, ka mūsu ticība, mūsu pasaules uzskats tiks apšaubīts, apstrīdēts un nicināts. Par laimi, Dievs mums darījis zināmus brīnišķus piemērus, kuriem sekot. Kaut vai Daniēla grāmatā, kur trīs krietnie Dieva vīri, Sadrahs, Mesahs un Abed-Nego, kad ķēniņš Nebukadnēcars, piedraudēdams ar nāvi, spieda viņus pielūgt citus dievus, viņam atbildēja: “Mūsu Dievs, ko mēs godājam, var mūs izglābt no degoša cepla, un Viņš mūs izglābs no tavas rokas, ak, ķēniņ. Bet, ja Viņš to arī nedarītu, tad tev būs zināt, ak, ķēniņ, ka mēs negodāsim tavus dievus!” (Dan. 3:17–18). Jācer, ka mēs nenonāksim šādā situācijā. Lai gan ir tiesa, ka kristieši citviet pasaulē arī šodien bieži vien sastopas ar pavisam reālām dzīvības briesmām savas ticības dēļ. Un reizēm par atbildi “mēs negodāsim tavus dievus” nākas maksāt ar savām asinīm.

Jana: Kristīgais uzskats neiederas šajā pasaulē. Taču tā nav šī uzskata, bet gan grēka sabojātās pasaules vaina. Tomēr tas nenozīmē, ka mums to nevajadzētu nest tālāk. Pasaulei tā nav, bet viņai tas izmisīgi ir vajadzīgs, pat ja viņa to neapzinās.

Guntars: Ja dzīvojam saskaņā ar kristīgo pasaules uzskatu, mēs ne tikai varam būt droši par savu identitāti, bet arī sagaidīt visu labu no mūsu Dieva (Rom. 8:28–39). Turklāt mēs zinām, ka

³⁵ Fretheim T.E. *Is Genesis 3 a Fall Story?* // Word & World; Volume XIV, No 2, Spring 1994, p. 146 (7. pēdas piezīme ar norādi uz W. Beyerlin, ed., *Near Eastern Religious Texts Relating to the Old Testament* (Philadelphia: Westminster, 1978) p. 276).

ne mirkli neesam atstāti vieni (Mt. 28:20). Kristībā, kad Dievs mūs pieņem par Saviem bērniem, Viņš mums dāvā Svēto Garu. Kā Dr. Mārtiņš Luters to brīnišķi izteicis “Mazajā katehismā”: “Es ticu, ka es ar savu paša spēku un prātu nevaru uz Jēzu Kristu, savu Kungu, ticēt, nedz pie Viņa nākt, bet Svētais Gars ar Evaņģēliju mani aicinājis, ar Savām dāvanām apgaismojis, svētdarījis un uzturējis patiesajā ticībā.”

Viņš, proti, Svētais Gars, ir gan mūsu, gan mūsu bērnu lielākais palīgs laba un ļauna izšķiršanā un ne tikai izšķiršanā, bet arī svētīgā dzīvošanā saskaņā ar Dieva radīšanas kārtību. Mums atliek vien būt tajā vietā, kurā Dievs pats nāk pie mums un bagātīgi dāvā Savu Svēto Garu. Šādi dzīvodami, mēs katrs varam nest brīnišķu liecību ne tikai saviem bērniem, bet ikvienam, kuram mūsu jeb patiesā Dieva Radītāja pasaules uzskats vēl ir svešs. Tāpēc uzklausīsim apustuļa Pāvila padomu:

“Beidzot – topiet stipri savā Kungā un Viņa varenajā spēkā. Bruņojieties ar visiem Dieva ieročiem, lai jūs varētu pretī stāties velna viltībām. Jo ne pret miesu un asinīm mums jācīnās, bet pret valdībām un varām, šīs tumsības pasaules valdniekiem un pret ļaunajiem gariem pasaules telpā. Tāpēc satveriet visus Dieva ieročus, lai jūs būtu spēcīgi pretī stāties ļaunajā dienā un, visu uzvarējuši, varētu pastāvēt” (Ef. 6:10–13).

Literatūra

Luters M. *Liela katehisms* // Vienprātības grāmata. – Rīga: Augsburgas Institūts, 2001. – 364.–371. lpp.

Ellingsen M. *An Augustinian Approach to Parenting for the New Millennium* // Journal of the Interdenominational Theological Center, 30 no 1–2 Fall-Spring 2002–2003. – Pp. 65–75.

Fretheim T.E. *Is Genesis 3 a Fall Story?* // Word & World, Volume XIV, No 2, Spring 1994. – Pp. 144–153.

Hagedorn A.C. *Guarding the Parent's Honour – Deuteronomy 21:18–21* // Journal for the Study of the Old Testament 88 / 2000. – Pp. 101–121.

Kleinig J. *Ordered community: order and subordination in the New Testament* // Concordia Theological Quarterly, Volume 66:2, Jan 2002. – Pp. 196–209.

Morris L. *The Apostolic Preaching of the Cross*. – Michigan: Eerdmans, Grand Rapids, 1965. – Pp. 144–213.

Narramore B. *Parent leadership styles and biblical anthropology* // Bibliotheca sacra, 135 no 540 O-D 1978. – Pp. 345–357.

Callaway P.R. *Deut 21:18–21: Proverbial Wisdom and Law* // Journal of Biblical Literature, 103 no 3 Summer 1984. – Pp. 341–352.

Plass E.M. *What Luther Says*. – Saint Louis: CPH, 1959.

Wright W.M. *The Charism of Parenting* // Journal of Family Ministry, 13 no 1 Spring 1999. – Pp. 6–21.

II daļa Ko tad audzināsim?

“Un tie kļūs par vienu miesu”³⁶

(1. Moz. 2:24)

“Būt laulātam un saprast laulības dzīvi ir divas ļoti atšķirīgas lietas. Tas, kurš ir laulājies, bet nesaprot laulības dzīvi, nespēs to dzīvot bez nepatikas, problēmām un bēdām. Viņam jāsūdzas un jāķengājas, kā pagāni un nesaprātīgi, akli cilvēki to dara. Bet tas, kurš saprot, atrod tajā bezgalīgu prieku, mīlestību, un iepriecinājumu, kā Sālamans saka: “Kas atrod sev laulātu draudzeni, tas atrod sev tiešām ko labu” (Sal. pam. 18:22). Tie ir cilvēki, kas saprot un stingri tic, ka Dievs ir iedibinājis laulību un savienojis vīrieti un sievieti.”³⁷

(Dr. Mārtiņš Luters)

Jana: Iepriekšējā nodaļā aplūkojām pirmo no vecākiem uzticētajiem bērnu audzināšanas uzdevumiem – atšķirt labu no ļauna. Gandrīz visi vecāki, varbūt izņemot pavisam bēdīgus gadījumus, tiešām māca saviem bērniem šo dzīves gudrību. Stāsta un skaidro, kāpēc vienu lietu darīt ir labi un kāpēc citu darīt ir slikti, cik vien labi paši to izprot. Tas ir pats pamatzdevums, kā jau to pārrunājām, – izveidot bērnam patiesībai atbilstošu pasaules uzskatu, kurā viņš apzinātos sevi kā Dieva bērnu, kurā pazītu savu Dievu un arī adekvāti un bez ilūzijām saprastu, kāda ir pasaule. Uz šī pamata vai drīzāk kā daļa no šī pasaules uzskata mums jā māca bērniem arī paši svarīgākie viņa dzīves uzdevumi.

Guntars: Precīzāk sakot, tie būtu jāsauc nevis par uzdevumiem, bet gan par amatiem jeb aicinājumiem, varam arī sacīt – lomām. Dievs Radītājs ir arī Visuvaldītājs, kurš ik dienas

³⁶ Vairāk par laulību Svēto Rakstu izpratnē atrodams Guntara un Janas Baikovu grāmatā “*Laulība: starp radīšanu un mūžību*” (Rīga: Luterisma mantojuma fonds, 2009).

³⁷ *What Luther Says* – p. 885.

dod mums visu, kas mums nepieciešams, gan mūsu miesai, gan dvēselei. Lai mums visu nepieciešamo dotu, Dievs izmanto citus cilvēkus un arī mūs pašus citu labā. Lai rūpētos par bērnu, Dievs dod viņam vecākus, lai viņu apmācītu – skolotājus, rūpējoties par veselību – ārstus, rūpējoties par ticību – mācītāju, rūpējoties par dzīvesvietu – celtniekus, rūpējoties par darbu – darba devējus utt. Dievs darbojas caur visiem šiem amatiem, lai mūs aprūpētu. Tā nu mēs, šos amatus veicot, esam Dieva darbabiedri jeb, kā Dr. Mārtiņš Luters sacīja, Dieva maskas. Tā nu katrā amatā mums ir iespējams kalpot tuvākajam, būt par instrumentu Dieva rokās, par kanālu, caur kuru Dievs izrāda cilvēkiem Savas rūpes. Katrs no mums dzīves laikā ieņem daudzus no šiem amatiem, pat daudzus vienlaikus. Tā es esmu gan dēls, gan vīrs, gan tēvs, gan krusttēvs, gan mācītājs, gan darba biedrs un tā joprojām.

Interesanti, bet pat mūsu valoda nes šo izpratni par personas un amata atšķirību. Kā mēs sevi saucam, runājot ar bērnu? Vai nu sakām “klausī mani”, vai arī “klausī tēti / mammu”. Tā mēs iepazīstinām bērnu ar savu amatu. Tāpat arī laulībā, īpaši – laulības sākumposmā, kad vīra un sievas statuss vēl ir tikko kā iegūts, mēs bieži sakām nevis “es tev saku”, bet gan “klausies, ko sieva / vīrs tev saka” – tā mēs identificējam savu amatu.

Jana: Pat darba vietā priekšnieks var sacīt nevis “es tev saku”, bet gan “tavs boss tev saka”. Tā mēs varam atgādināt gan paši sev, gan mācīt citiem par savu amatu. Man šķiet, ka katram, kurš vēlas būt krietns Dieva darbabiedrs, droši vien gribētos līdzdarboties amatā, kurš ir vissvarīgākais.

Guntars: Runājot par amatiem, mums bieži vien ir sagrozīts priekšstats par to, kuri ir tie svarīgākie, ar kuriem varam labāk kalpot Dievam. Iespējams, ka tā vēl arvien ir tāda viduslaiku palieka pavisam sliktā nozīmē, proti, uzskats, ka ir kādi garī-

gie aicinājumi, kas ir pārāki par miesīgajiem.³⁸ Mēs jau mazliet aplūkojām šo sagrozīto uztveri, kas kristīgo ticību mēģina atdalīt no dzīves pasaulē, savā ziņā pretstatīt kā kaut ko pārāku nekā ikdienas dzīve. Tad kalpošana Dievam un tuvošanās Dievam tiek meklēta nevis šajā pasaulē, bet gan virzoties prom no tās. Nevis godprātīga dzīve saskaņā ar radīšanas kārtību, šeit, bet gan pa-staigas domās tiek izcelts kā kas īpašs.

Jana: Ko Dieva vārds mums māca par to, kādi ir cilvēku svarīgākie amati?

Guntars: Jau Radīšanas stāstā mēs atrodam vairākus uzdevumus, kas tiek doti cilvēkiem, no kuriem tiek atvasināti paši svarīgākie mūsu amati. Viens no tiem ir laulātā drauga amats (1. Moz. 2:24). Kā lasām, tad laulība tiek iedibināta kā cilvēku sabiedrības pamats, cilvēku pašas tuvākās savstarpējās attiecības. Tādējādi vīra un sievas amati ar to pienākumu aprakstu ir vieni no pašiem būtiskākajiem. Tāpat kā vīra un sievas amati ir priekšnosacījums Dieva uzdevuma “augļojieties un vairojieties” (1. Moz. 1:28) veikšanai, tā vecāku amats izriet no šī pirmā uzdevuma, kuru Dievs uztic cilvēkiem. Trešais ir radības pārvaldnieka uzdevums, kas vispirms tiek uzticēts Ādamam – “sargāt un kopt” (1. Moz. 2:15) un vēlreiz atkārtots abiem pirmajiem cilvēkiem kopā – “pakļaujiet un valdiet” (1. Moz. 1:28).

Jana: Par vecāku amatu jau runājām nodaļā “Dievišķā pedagoģija”, kur nonācām pie atziņas, ka vecāku pašu piemērs, audzinot bērnus, tā kā Dievs audzina mūs visus, ir pats labākais veids, kā mācīt bērniem būt labiem vecākiem. Šajā nodaļā mēs varētu aplūkot laulāto draugu amatu, kas ir visas sabiedrības pamatā.

Guntars: Ja par labā un ļaunā atšķiršanu bērni tiek mācīti gan ģimenē, gan draudzē, gan skolā, kā nu kurā vietā to māca, tad laulāto draugu un vecāku amats praktiski netiek mācīts ne-

³⁸ Viduslaikos pamazām izveidojās uzskats, ka garīgās kārtas, tas ir, mūki un mūķenes, kuri nošķīrās no pasaules un it kā veltīja sevi Dievam, esot pārākas nekā cilvēki, kuri dzīvoja regulāru dzīvi, tas ir, devās laulībā, dzemdēja bērnus, strādāja, rūpējās par tuvāko.

kur. Tā nu sanāk, ka šīs zinības, kuras patiesībā ir vissvarīgākās, bērniem jāapgūst pašmācībā. Pašmācība jau nebūtu nekas slihts, jautājums ir tikai, kādus avotus bērni šajā pašmācībā izmanto. Jau pieminējām, ka bērni var nevēlēties mācīties, taču viņi nevilcināsies atkārtot to, ko redzēs mūs darām. Tas attiecas ne tikai uz vecāku piemēru, bet gan uz visas sabiedrības plašākā nozīmē piemēru. Te nu uzreiz ir viela pārdomām: ko sabiedrība plašākā nozīmē māca par laulību un ko – par vecāku amatu?

Jana: Iespējams, daudzi vecāki būtu priecīgi, ja bērniem skolā mācītu, ko nozīmē uzņemties atbildību un stāties laulības attiecībās, ko nozīmē dot dzīvību jaunam cilvēkam, laist pasaulē bērniņus un rūpēties par viņiem. Diemžēl te nu mēs nonākam pie jau minētās dažādo pasaules uzskatu problēmas. Ja kristīgais pasaules uzskats, kas balstās Dieva atklāsmē, skaidri definē, ko nozīmē laulība, kad rodas dzīvība, kādas ir vecāku attiecības laulībā, kā audzināt mums uzticēto mazo cilvēku utt., tas nenozīmē, ka visi priecātos par tā mācīšanu skolās.

Jo, kā labi zinām, ir arī citi uzskati. Piemēram, ka seksuālajām attiecībām īsti nav nekāda sakara ar laulību, ka tās vairāk attiecas uz izklaides jomu, ka laulības attiecībām var būt dažādas formas, vecākiem nebūt nevajadzētu veidot ģimeni, varam jau tāpat padzīvot kopā, kamēr saskan. Kad vairs ne, tad jau redzēs, esam taču brīvi cilvēki. Ka dzīvība mātes miesās jau nemaz nav bērns, bet gan kaut kas tāds, no kā viegli var atbrīvoties, veicot nelielu operāciju (“tīrīšanu”). Tāpat bērnu audzināšanai varbūt nemaz nevajag pievērst tik lielu uzmanību, jo, pirmkārt, mums taču jādzīvo arī sava dzīve, otrkārt, neviens jau nav mazs palicis, visi tāpat ir izauguši. Kā lai šos un vēl daudzus citus savstarpēji pretrunīgus uzskatus ietilpinātu vienā mācību priekšmetā!

Guntars: Līdz ar to tā vietā, lai sagaidītu, ka skola visu izdarīs mūsu vietā, vecākiem pašiem jāuzņemas atbildība par savu bērnu izglītošanu šajos jautājumos. Tas nav neiespējami, lai gan tas ir liels izaicinājums, un svarīgi arī apzināties kāpēc. Ne tādēļ, ka

tēma būtu sarežģīta, bet tādēļ, ka, lai kā mēs censtos, mēs nebūsim vienīgie audzinātāji. Vide, kurā augs mūsu bērni, mācīs viņiem savus uzskatus. Piemēram, skolā, tā vietā, lai mācītu, kā atbildīgi attiekties pret laulības un vecāku amata jautājumiem, drīzāk tiek mācīts, kā izsargāties no nevēlamas grūtniecības. Sabiedrībā, plašsaziņas līdzekļos kā varoņi un paraugi tiek aplūkoti cilvēki un dzīvesveids, kas varētu kalpot par piemēru, kā nevajadzētu dzīvot.

Jana: No vienas puses, izklausās diezgan biedējoši, kā gan lai mēs, “parastie ierindas vecāki”, bez speciālas pedagoģiskās izglītības stātos pretī tiem uzskatiem, kas ieņem arvien lielāku vietu sabiedrībā, un pat ja ne sabiedrībā, tad medijos jau nu noteikti. Taču, no otras puses, tas velns jau nav nemaz tik melns un varens, kā viņš pats gribētu sevi mums rādīt. Mūsu rokās ir pat ļoti spēcīgas kārtis.

Guntars: Tieši tā. Varētu pat teikt, ka visspēcīgākās. Galvenais, lai mēs tās neslēptu azotē, bet gan liktu lietā. Pirmais varena resurss ir ģimene. Jo kur gan cilvēki iemācās pašus pamatus savai dzīvei? Protams, ģimenē. Tieši ģimenē bērniem izveidojas attiecība un zināšanas par visiem iepriekšminētajiem amatiem. Bērni, augdami ģimenes lokā, apzināti vai neapzināti mācās, kā laulībā viens pret otru izturas vīrs un sieva un kādas ir viņu savstarpējās attiecības, pienākumi un sadarbība. Tieši ģimenē viņi mācās, ko tas nozīmē – būt par vecākiem. Turklāt ne jau kaut kā abstrakti, bet gan konkrēti: ko nozīmē būt tēvam, ko nozīmē būt mātei. Kā katrs no viņiem izturas pret bērniem, kādās aktivitātēs kopā ar bērniem viņi ir iesaistīti, kādus pienākumus attiecībā pret bērniem katrs no viņiem uzņemas. Ģimenē bērni iemācās arī to, kā lūkoties uz savu amatu sabiedrības labā. Un pilnīgi noteikti arī to, kā veidot attiecības ar Dievu.

Svarīgi ir arī tas, ka bērni mācās saprast, kādas ir mūsu prioritātes. Kurš no iepriekš minētajiem mūsu dzīves aspektiem ir pats svarīgākais, kurš ne tik ļoti. Piemēram, kā vecāki izturas

pret bērniem, kas tiek vērtēts augstāk, bērnu vajadzības vai pieaugušo, tas ir, vai viņi dzīvo sev vai kalpo bērniem? Kā vecāki pieņem lēmumus – pakārtojot tos bērnu vēlmēm vai nosakot to, kas pēc vecāku prāta ir tas labākais? Vai vecāku domas dalās, vai arī viņi vienmēr ieņem vienotu pozīciju (kas nebūt nenozīmē, ka vecākiem, divatā esot, par vienu vai otru jautājumu nevarētu būt karstas diskusijas)?

Kā vecāki izturas viens pret otru kā vīrs un sieva – kā pret darbabiedru ģimenes pienākumu ikdienas jūga nešanā vai kā pret pasaku princesi un princi, kuru ieraugot katra diena ir tik īpaša? Kāda ir attieksme pret sabiedriskajiem pienākumiem – vai tie ir vecāku dzīves galvenā daļa vai galvenā daļa ir laulātais draugs un bērni? Kā redzam, visa mūsu ikdiena ir pati galvenā mūsu bērnu skola.

Jana: Pie tā vēl jāpiebilst, ka šīs skolas skolotāji bauda bērnu acīs visaugstāko autoritāti. Arī ceturtais bauslis kā daļa no radīšanas kārtības ir kopš dzimšanas likts mūsu sirdīs. Dievs vecākus ir licis par Saviem vietniekiem bērnu audzināšanā un devis viņiem šo autoritāti, mums tikai atliek to pareizi lietot – mācīt bērniem gan pareizu izpratni par katru no minētajiem dzīves aspektiem, gan arī pareizas attiecības vai prioritātes to starpā.

Guntars: Vislielāko atbildību mums uzliek fakts, ka bērni mācās no mūsu piemēra, ne tik daudz no mūsu vārdiem. Pat tad, ja mēs būtu labi teorētiķi, perfekti pārzinātu Bībeles skatījumu uz laulāto draugu un vecāku amatu un mācētu to vienkāršā un saprotamā valodā izskaidrot, tam nebūtu nekāda lielā nozīme, ja mēs paši nedzīvotu saskaņā ar šiem principiem. Kad bērni būs izauguši tik lieli, ka drīzumā gatavosies paši doties laulībā, tad jau būs par vēlu ko mācīt, viņos jau būs dziļi ieaugusi izpratne gan par laulāto draugu, gan vecāku amatu, gan prioritātēm, kādas valdīja viņu ģimenē.

Jana: Lai varētu šos amatus mācīt, pati mūsu izpratne par tiem jau atkal izriet no mūsu pasaules uzskata.

Guntars: Jā, tieši mūsu pasaules uzskats nosaka, kāda būs mūsu izpratne par laulību, kāda – par vecāku amatu, kāda – par sabiedrisko amatu un kāda – par šo dzīves aspektu savstarpējām attiecībām. Te kā apstiprinājumu iepriekšējā nodaļā rakstītajam redzam, cik liela nozīme ir mūsu pasaules uzskatam un cik liela atbildība ir patiesi dzīvot saskaņā ar to, nevis tikai apliecināt to vārdos.

Mūsu ticība, mūsu pasaules uzskats nosaka, kā mēs izprotam savus amatus. Ja kristīgo pasaules uzskatu saucu par savējo, tad arī laulības un vecāku amatu izpratne, tāpat kā sabiedriskās kalpošanas amata izpratne tiek ņemta no Bībeles.

Jana: Interesanti, ka Bībele sākas ar laulības iedibināšanu cilvēku starpā (1. Moz. 2) un Bībele beidzas ar laulību Jēra, tas ir, Kristus, un Viņa līgavas, Kristus baznīcas, starpā (Jņ. atkl. 21). Kā jau iepriekš pārrunājām, kristīgais pasaules uzskats ļoti augstu vērtē labo Dieva radību un līdz ar to arī mūsu dzīvi šajā pasaulē.

Guntars: Laulība ir goda vietā, taču nevis kaut kāda laulība, bet laulība tādā izpildījumā, kā Dievs to sākotnēji iedibinājis. 1. Mozus grāmatas 2. nodaļā lasām, ka “Tādēļ vīrs atstās tēvu un māti un pieķersies savai sievai, un tie kļūs par vienu miesu” (1. Moz. 2:24). Šis Rakstu pants ir īpaši zīmīgs, tas ir citēts Jaunajā Derībā veselas četras reizes (Mt. 19:5; Mk. 10:7–8; 1. Kor. 6:16; Ef. 5:31). Un ne velti, jo šis pants apraksta, kā laulībai jādarbojas pēc Dieva ieceres.

Ja mēs izgatavotu krēslu ar vienu kāju, cik stabila būtu sēdēšana? Un cik stabila būtu sēdēšana, ja izgatavotu krēslu ar divām kājām? Bet to zinām, ja izgatavotu krēslu ar trīs kājām, tad mēs varētu uz tā sēdēt, bēdu nezinādami.³⁹ Arī kalnos kāpēji, kuri reizēm pārvar lielas grūtības, zina likumu, ka katrā brīdī ķermeni jābūt trīs atbalsta punktiem. Tieši tāpat mēs varam palūkoties uz laulības iedibināšanas vārdiem. Tie apraksta trīs lietas,

³⁹ *Walter Trobisch* izmanto šo līdzību savās grāmatās “*The Meaning of Sex*” un “*I Married You*”, kur viņš to aplūko daudz izvērstāk.

trīs kājas, trīs atbalsta punktus, uz kuriem jāturas laulībai, proti, “atstāšana”, “pieķeršanās” un “viena miesa”.

Jana: Kādēļ tieši vīram jāatstāj tēvs un māte?

Guntars: Tā ir zīmīga detaļa. Faktiski jau nevis vīri, bet sievas bija tās, kas atstāja savus tēvus un mātes. Tādēļ šie vārdi, īpaši seno Tuvo Austrumu kontekstā, skanēja visai neparasti. Nosaņot, ka vīram jāatstāj tēvs un māte, tie akcentē, cik svarīgs ir šis atstāšanas aspekts. Atstāšana ir publiska lieta. Tradicionālajās jeb cilšu kultūrās (Āfrikā, Papua-Jaungvinejā u. c.) vēl šodien došanās laulībā saistīta ar publisku tēva un mātes nama atstāšanu un došanos uz jauno dzīves vietu. Reizēm viss ciems var gavilēt un pavadīt jaunos, viņiem uzsākot laulības dzīvi. Mūsu kultūrā līdzīga nozīme ir kāzu rituālam, kad publiski tiek apliecināts, ka vīrietis un sieviete ņem viens otru par sievu un vīru, lai atlikušo mūžu aizvadītu laulībā. Tieši šis publiskais akts padara laulību legālu. Atbildība, kādu uzliek būšana par “vienu miesu”, arī pieprasa, lai laulība būtu legāla. Lai abi divi, gan vīrs, gan sieva, pārtrauktu līdz tam vissvarīgākās saites ar tēvu un māti un tā vietā dibinātu jaunu savienību.

Jana: Tātad pieķeršanās ir kā jaunu visciešāko saišu iedibināšana?

Guntars: Tieši tā. Senebreju valodā izmantots darbības vārds “pielīmēties”⁴⁰. Iedomājies, ja salīmētu kopā divas papīra lapas un, kad tās ir salīpušas, mēģinātu tās atraut vienu no otras. Kas notiktu? Tas nebūtu iespējams, raujot tās abas saplīstu. Tā nu šis “pieķerties” vai “pielīmēties” nozīmē būt tik tuviem kā nevienam citam. To nevar izdarīt, ja neesi “atstājis”. Jo tikai tādā drošībā un noteiktībā, kādu dod jauna savienība, var notikt patiesa “pielīmēšanās”.

Ir zināms, ka ir grūti, ja ne neiespējami, paļauties uz cilvēku, kuru nepazīsti, par kuru nezini, ko no viņa sagaidīt. Laulībā, pie-

⁴⁰ 1. Moz. 2:24, lai aprakstītu vīra un sievas attiecības, izmantots senebreju vārds DĀVAQ, kas nozīmē “pielipt, pieķerties, pielīmēties”.

ķeroties otram, tieši tas tiek darīts – pilnīgā pašāvēībā un uzticībā mēs sevi nododam sava laulātā drauga rokās. Tas ir pats pamats, lai laulība būtu laimīga.

Jana: Tātad tas nozīmē dalīties visā – domās, sirdī, ķermenī, priekos, uztraukumos, bailēs, neveiksmēs. To darot pašam un ļaujot to darīt arī otram, pieņemot otru un tiekot pieņemtam arī pašam.

Guntars: Jā, jo laulību neveido daļa no viena cilvēka un daļa no otra cilvēka. Ja ir 50 procentu plus 50 procentu laulība, tā nav nekāda laimīgā laulība. Laulībā mēs dodam 100 procentus sevis un saņemam 100 procentus laulātā drauga. Senebreju valodā seksuālās attiecības reizēm tiek apzīmētas ar vārdu “zināt” (1. Moz. 4:1).⁴¹ Tas norāda nevis uz zināšanu kā intelektuālu aktivitāti, bet kā uz pilnīgu nodošanos un pieņemšanu, kas arī ved pie otra cilvēka pilnīgas iepazīšanas.

Apustulis Pāvils šādu “atstāšanu”, “pieķeršanos” un “kļūšanu par vienu miesu” sauc par noslēpumu (Ef. 5:31–32), līdzīgu kā Kristus un draudzes attiecības. Tas ir kas tāds, ko ar prātu līdz galam nav iespējams aptvert, to var tikai izdzīvot; tā arī ir mīlestība. Tikai tad, kad visas šīs lietas ir klātesošas, mēs varam pilnībā piedzīvot to, ko nozīmē kļūt par vienu miesu.

Protams, ka cilvēki var un arī stājas seksuālās attiecībās pirms un ārpus laulības. Taču tad šajās attiecībās ir tikai neliela daļiņa no tās pilnības, ko Rakstos saprot ar vārdiem “viena miesa”.

Jana: Tātad “atstāšana”, “pieķeršanās/pielīmēšanās” un “kļūšana par vienu miesu” nav atdalāmas viena no otras. Nevar būt tikai kāda no tām?

Guntars: Praktiski jau var būt katra no tām atsevišķi un pārāk bieži tieši tā diemžēl arī ir. Taču tikai tad, kad visas šīs trīs būs kopā, tikai tad varam zināt, ka seksuālās attiecības mums patiešām sniegs augstāko piepildījumu, kādu tās var dot. Ir kāda

⁴¹ Vārds, kas izmantots 1. Moz. 4:1, ir *YĀDA*, kura pamatnozīme senebreju valodā ir “zināt”.

patiesība, kuru grēcīgie cilvēki, tas ir, mēs visi, pamanāmieš aizmirst. Lietas vislabāk ir darīt tā, kā Dievs tās noteicis darīt. Tā ir taisnība, arī runājot par seksuālajām attiecībām.

Ja kāds vaicātu, vai tad tās šodien sabiedrībā netiek pagodinātas jo īpaši, atbilde droši vien būtu – jā, tiek jau gan. Taču tās, protams, netiek pagodinātas tā, kā Dievs tās mums dāvājis. Rezultātā efekts ir tieši pretējs. Lai arī šīm attiecībām tiek pievērsta pastiprināta uzmanība, patiesībā tās tiek nevis pagodinātas, bet gan noniecinātas un sakropļotas. Seksuālās attiecības Dieva noslēpuma vietā tiek padarītas par aktivitāti, kas apmierina mūsu iekāri.

Jana: Šodien pasaule ir apjukusi, jo bieži vien mīlestību atdala no laulības un laulību atdala no seksuālajām attiecībām. It kā tie būtu lielumi katrs pats par sevi. Taču rezultātā iegūst vien laulības šķiršanas un laulības pārkāpšanas. Tad vēl atdalām mīlestību un seksuālās attiecības un iegūstam prostitūciju.

Guntars: Saskaņā ar Dieva nodomu, seksuālajām attiecībām tiešām vajadzētu baudīt vislielāko cieņu, jo tās ir cilvēku kopības augstākā izpausme. Tās ir unikālas, neatgriezeniskas un galīgas. Tā ir pati pārkāpšana sevī došanas un arī sevī atrašanas forma. Tas ir brīdis, kad divi cilvēki kļūst par vienu. Kļūstot par vienu miesu, divi cilvēki piedalās aktā, kuru vairs nevar padarīt par nebijušu. Viņi nekad vairs nebūs tādi kā pirms tam. Viņu vienība pārsniedz bioloģisko jeb fizisko sfēru un atspoguļo viņu dalību visdziļākajā pieredzē. Seksuālās attiecības ir cilvēku attiecību galējais punkts. Taču, pirms nonākt pie seksuālajām attiecībām, tās prasa galīgas attiecības arī cilvēku starpā. Tās prasa laulību kā vietu, kur mēs pilnīgi nododamies otram.

Jana: Kad cilvēks ir piedzīvojis seksuālās attiecības, tās atstāj neizdzēšamas pēdas, neviens jau nevar atdalīt sevi no sava ķermeņa; nedz sievietē, nedz vīrietī pēc akta vairs nav tādi, kādi bija pirms tam.

Guntars: Un tieši šis fakts liek mums jo nopietni apsvērt, kā pareizi attiekties pret laulību. Stāvoklis pirms attiecībām ir īpašs.

To redzam novērtētu arī Rakstos (1. Moz. 24:16). Var jau būt, kā to bieži redzam, seksuālās attiecības arī ārpus laulības, taču ko tās izdara? Tās izposta radišanas kārtību. Kā gan lai kāds varētu baudīt cilvēku kopības augstāko izpausmi, ja tam nav piemērotu apstākļu? Augstākā kopība prasa arī augstāko nodošanos otram.

Ja salīdzinām seksuālās attiecības laulībā un ārpus laulības – kā jūtamies to laikā un kā jūtamies pēc tam? Vienā gadījumā darām to ar tīru sirdsapziņu, pilnīgā pašlīdībā, mierā un drošībā – izbaudām dāvanu, kādu Dievs mums devis, esam mēs paši un par 100 procentiem nododam sevi otram. Vai tas tā ir ārpus laulības? Reti kad mūsu sirdsapziņa ir tik ļoti notrulināta, ka laulības lietās vairs neatšķirtu, kas labs un kas ne. Rīkojoties pretēji radišanas kārtībai, mūsu sirdsapziņa tiek ievainota, mums nākas dzīvot ar dusmu, vilšanās, aizvainojuma, nedrošības un neuzticības brūcēm mūsu dvēselē. Tās nedzīst tik viegli, tās ilgstoši nosaka to, kā mēs lūkojamies uz pasauli un uz cilvēkiem. Reizēm tās tā arī nekad nesadzīst, sagandējot dzīvi gan mums, gan mūsu tuvākajiem.

Pat ja vēlāk mēs vēlētos doties laulībā, viss, kas ar mums noticis, atstātu pēdas. Tā arī kārtībai, kā veidojam šo “trīs kāju / trīs atbalsta punktu” komplektu, ir nozīme. Ja sākam ar seksuālajām attiecībām un tad domājam par pāriešanu pie atstāšanas un pielīmēšanās, bieži vien arī nākamajos soļos netiekam daudz tālāk par legalizētu prostitūciju – mūsu ievainotās dvēseles to vairs nepieļauj.

Jana: Vēl viena bīstamība ārpus seksuālajām attiecībām laulībā, pat ja to mēdz atainot kā nākamā dzīvesdrauga iepazīšanu, ir nepareiza atskaites punkta veidošanās. Ja es dzīvoju ar kādu kopā, lai pārlicinātos, vai viņš man derēs, tad pēc brīža es pati nemanāmi kļūstu par visu lietu mēru. Kamēr der, tikmēr dzīvoju kopā, ja nu vairs neder, dodos prom. Turklāt par to nu varam būt droši – katrā cilvēkā varam atrast ko tādu, kas mums ne līdz galam patiks, īpaši, ja pietiekami ilgi dzīvojam kopā. Tā varam

nonākt situācijā, kad ejam kā pa riņķi – iepazīstam, redzam, ka nav labi, atstājam, iepazīstam, redzam, ka nav labi, atstājam utt.

Guntars: Tā nu redzam, ka Dieva iedibinātā kārtība ar “atstāšanu”, “pielīmēšanos” un “tapšanu par vienu miesu” ir mūsu lielais laimests. Gan mums pašiem, gan mūsu bērniem. Tieši šis komplekts, šis “trīs kājas” ļauj mums izbaudīt maksimumu no tā, ko Dievs mums novēlējis. Sēžot tikai uz vienas vai divām, uz labu var tikai cerēt, bet ne to sagaidīt.

Jana: Kad mēs esam pilnīgā miesas, prāta un gara kopībā un mūsu dzīves ir pilnībā savijušās, tad ir vēl viens aspekts, kurš jāapzinās. Tas ir – seksuālās attiecības ir saistītas ar jaunas dzīvības radīšanu.

Guntars: Laikā, kad tik daudz tiek domāts par izsargāšanos, kad pāri, pirms doties laulībā, pat apzināti plāno savu neauglību, ir labi apzināties, ka pēc radīšanas kārtības laulības intīmās kopības rezultātā rodas jauna dzīvība. Tas ir arī viens no atbildības aspektiem, kas skaidri jāapzinās katram, kas stājas seksuālajās attiecībās – šo attiecību iespējamais un vēlamais rezultāts ir bērniņš. Kā jau to iepriekš aplūkojām, mēs esam radīti, lai būtu Dieva darbabiedri radīšanas procesā. Šīs ir lietas, kuras jo īpaši būtu jāuzsver, audzinot mūsu bērnus. Tā vēl nav īsta mīlestība, ja neesam gatavi kopā radīt bērnus.

Kad palūkojamies uz seksuālajām attiecībām kā uz vīrieša un sievietes augstāko un galīgo kopības izpausmi laulībā, kuras vainagojums ir jaunas dzīvības radīšana, tad vieglāk ieraudzīt, cik lielu ļaunumu mums pašiem nodara patvarīga Dieva iedibinātās kārtības jaukšana. Mēs tiekam pievilti ar solījumiem, kas nepiepildās, un mums tiek atņemts kas tāds, ko vairs nevaram atgūt. Tādēļ ir tik svarīgi mācīt mūsu bērniem skaidru Dieva kārtības izpratni iepretī pasaules maldiem. Protams, katram kristietim vienmēr ir pieejama grēku piedošana, un Kristus ir meistars, lai bijušo slikto padarītu par nebijušu. Tomēr labāk ir būt vese-

lam pirms, nevis pēc sāpīgas operācijas, lai arī tā būtu dvēseles operācija.

Jana: Sakropļota izpratne par laulību valda arī attiecībā uz vīra un sievas pienākumiem laulībā. Centieni pēc dzimumu vienlīdzības, kas paši par sevi būtu slavējami kā pretspars nevienlīdzībai, pārprastā veidā ir izveidojuši nevis vienlīdzības situāciju, bet gan vienādību dzimumu starpā.

Guntars: Savukārt dzīvojot kristīgā pasaules uzskatā, mēs nemēģinām paši veidot laulāto amatu aprakstus, bet gan pieņemam par labiem tos, kurus Dievs mums devis un kuru pildīšanu apsolījies bagātīgi svētīt jau šeit virs zemes. Īpaši jau bērnu audzināšanas kontekstā runājot, ja mēs nemācām bērniem par laulību tā, kā Dievs to iedibinājis, tad mēs esam nederīgi skolotāji un slikti Dieva darbabiedri.

Jana: Kas būtu pāris pašas svarīgākās lietas, ko mums vajadzētu saviem bērniem iemācīt par vīra un sievas attiecībām laulībā?

Guntars: Apustulis Pāvils mums atstājis lielisku kopsavilkumu, kurā izceļ pašus svarīgākos aspektus vīra un sievas pienākumiem laulībā. Viņš raksta: “Un esiet paklausīgi cits citam Kristus bijībā. Sievas, esiet paklausīgas saviem vīriem kā Tam Kungam. Jo vīrs ir sievas galva, tāpat kā Kristus ir draudzes galva, būdams Savas miesas Pestītājs. Bet, kā draudze ir paklausīga Kristum, tāpat arī sievas saviem vīriem visās lietās. Vīri, mīliet savas sievas, tāpat kā Kristus ir mīlējis Savu draudzi, pats nododamies viņas labā” (Ef. 5:21–25; sk. arī Kol. 3:18–19 un 1. Pēt. 3:1–7).⁴²

Vispirms par “esiet paklausīgi cits citam”. Sengrieķu vārds, kas tulkots kā “paklausiet”, nozīmē “pakļaujieties”, arī

⁴² Vairāk par vīra un sievas atbildībām laulībā skatīt Guntara un Janas Baikovu grāmatā “*Laulība: starp radīšanu un mūžību*” (Rīga: Luterisma mantojuma fonds, 2009), 77.–105. lpp.

“pakārtojieties”.⁴³ Tā kā tiek runāts par savstarpēju pakļaušanos, tad šo Rakstu vietu varam labi izskaidrot jau iepriekš minēto aicinājumu jeb amatu kontekstā. Katram no mums ir savi amati, mūsu uzdevums un privilēģija ir ļauties Dieva iedibinātajai kārtībai, dzīvojot un kalpojot tuvākajiem saskaņā ar šiem amatiem.

Jana: Tad jau “paklausiet viens otram” pārfrāzējot varētu formulēt kā “dzīvojiet katrs saskaņā ar savu amatu”. Laulības kontekstā – vīrs saskaņā ar savu amatu, sieva – ar savējo.

Guntars: Tieši tā, tāpēc Pāvils uzreiz paskaidro, kāda tad ir Dieva iedibinātā kārtība vīra un sievas amatos. Šī Rakstu vieta ir tik bagātīga, ka visa nodaļa varētu būt tikai par to vien. Ja jāizvēlas pašas svarīgākās lietas, tad vīra amatam tā būtu “mīliet, kā Kristus ir mīlējis Savu draudzi”, savukārt sievai – “pakļaujieties kā Tam Kungam”. Apustulis Pāvils, lai izceltu laulāto attiecību būtību un dziļumu, salīdzina dažādus laulības aspektus ar Kristus un draudzes attiecībām.

Vispirms par sievas amata pienākumiem – “pakļaujieties kā Tam Kungam”. Jau iepriekš runājām, kāda ir Rakstu izpratne par valdīšanu. Valdnieks jeb kungs ir nevis tas, kuram citi kalpo, kurš savu varu izmanto savā labā, bet gan tas, kuram ir uzticēta gādība pār citiem, kurš ir atbildīgs par viņu labklājību. Tādēļ jau Pāvils min Kristu kā vispilnīgāko piemēru. Kristus ir “mūsu Kungs”, kā to apliecinām Apustuļu ticības apliecībā, Viņš ir tāds Kungs, kuram “dota visa vara debesīs un virs zemes” (Mt. 28:18), un šo varu Viņš izmanto, atdodams Savu dzīvību Sev uzticēto labā (Jņ. 10:11).

Kristus nāk, lai kalpotu mums, bet Viņš nevar to darīt, ja mēs paši gribam būt kungi pasaules izpratnē un nevēlamies pie-

⁴³ Sengrieķu darbības vārdu *HIPOTASSW* pasīva formā, kas tulkots kā “paklausiet”, precīzāk būtu tulkot kā “pakļaujieties” vai “pakārtojieties” (Bauer Walter, Danker Frederick William, *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, University of Chicago Press, Chicago, 2001. Turpmāk – BDAG). Runa nav par attiecībām, kurās viens ir noteicējs, šajā gadījumā vīrs, un otram, tas ir, sievai, ir jāpaklausa. Runa ir par labprātīgu nodošanos otram. Tas pats darbības vārds apraksta Jēzus un Tēva attiecības 1. Kor. 15:28.

ņemt Viņa rūpes. Tieši šo aspektu Pāvils izceļ sievas attieksmē pret vīru; Dievs ir uzticējies vīram rūpēties par sievu, kā Kristus rūpējas par Savu draudzi. Caur šo uzdevumu vīrs ir Dieva mas-ka, caur kuru Dievs pats rūpējas par sievu. Lai baudītu šo rūpju augli, Pāvils mudina sievas pieņemt šo dāvanu un pakļauties vīram, kā draudze pakļaujas Tam Kungam. Tā ir šīs pakļaušanās būtība – ļaut vīram, kuram Dievs uzticējies rūpes par sievu un par visu ģimeni, gādāt par viņu, vienlaikus cenšoties cik spēka būt vīra vislabākajam palīgam (1. Moz. 2:18).

Jana: Taču problēma ir tā, ka pēc grēkā krišanas gan mums, sievām, gan arī vīriem gribas darīt visu ko citu, tikai ne dzīvot pēc tās kārtības, kura patiesībā mums ir tikai un vienīgi par svētību. Pretošanās radišanas kārtībai mūs noved pie tā, ka sievas nevēlas pakļauties vīriem, bet gan pašas grib pakļaut vīrus.

Guntars: Savukārt vīri nevēlas mīlēt sievas, uzņemties atbildību un nodoties viņu labā, bet gan tik vien kā paši tikt aprūpēti. Tā nu rezultātā vīri nesaņem visbrīnīšķīgākos Dieva dotos palīgus, sievas – nebauda vīru mīlestību un rūpes. Tā kā vainīgi ir abi, tad arī apustulis Pāvils pamāca abus laulātos. Vīriem tiek noteikts “mīlēt sievas, kā Kristus ir mīlējis Savu draudzi”. Ja vien mazliet padomājam par šiem vārdiem, tad saprotam, ka tas ir tik augsts standarts, ka mēs to nespējam sasniegt. Mūsu mīlestībai pret mūsu sievām būtu jābūt tādai, ar kādu Kristus mīlēja Savu draudzi. Kā tad Viņš to darīja? Nododams Sevi pilnībā draudzes labā, atdodams Savu dzīvību mūsu dēļ. Turklāt Kristus to nedarīja tāpēc, ka nezinātu, kādi mēs esam savā sirdī. Viņš to darīja tādēļ, ka to zināja. Arī laulībā tieši tas ir viens no vīru izaicinājumiem. Mīlēsim mūsu sievas tādas, kādas viņas ir, mīlēsim tādēļ, ka viņas ir mūsu miesa, Dieva dota, mīlēsim viņas vairāk par sevi, arī tad, kad pazīstam viņas un redzam viņas viņu vajībās un nepilnībās. Jo tieši tad viņām mūsu mīlestība visvairāk vajadzīga.

Tieši tāpat, kā to runājām nodaļā par dievišķo pedagoģiju, attiecinātu uz bērniem, arī vīra attieksmei attiecībā pret sievu jābūt

balstītai mīlestībā. Var būt un būs nesaskaņas, var būt un būs pretēji viedokļi, dažādas pārlicības utt., bet mīlestībai kā mūsu sirds attieksmei ir jābūt pirms tā visa un pāri tam visam. “Mīliet, kā Kristus ir mīlējis Savu draudzi!” Visa dzīve ir mūsu rīcībā, lai uz to tiektos un mācītos to darīt.

Jana: Atcerēsimies, ka laulība ir tā vide, kurā parasti mēs pavadām lielāko daļu dzīves. Ja vēlamies, lai mūsu bērni šajā dzīvē varētu baudīt visu to labo, ko Dievs mums sagatavojis, pareiza izpratne par laulību un vīra un sievas attiecībām tajā ir viena no pamata lietām, kas mums viņiem jāiemāca. Lai Dievs svētī un palīdz, ka mūsu laulības ir tādas, lai bērni, tās uzlūkojot, varētu sacīt: “Tēti, mammu, es arī to vēlos!”

Literatūra

Baikovs G., Baikova J. *Laulība: starp radīšanu un mūžību*. – Rīga: Luterisma mantojuma fonds, 2009. – 77.–105. lpp.

Bryant M.D. *Parenting, Nurture, and Mission* // The Journal of Religious Thought, No 2, 1986–1987. – Pp. 83–93.

Capek A.D. *The Responsibilities of Christian Parenthood*. Delivered at Southern Pastoral Conference S.E. Wisconsin District, November 10, 1970. – Pp. 1–5.

Chartier M.R. *Christian Parenting: A Stewardship Responsibility* // Journal of Family Ministry, Vol. 10, No 2, Fall 1996. – Pp. 19–32.

Ellingsen M. *An Augustinian Approach to Parenting for the New Millennium* // Journal of the Interdenominational Theological Center, 30 no 1–2, Fall-Spring 2002–2003. – Pp. 65–75.

Gardner F.A. *Marriage, Parenting, and the Church* // Theology Today, 42 no 1, April 1985. – Pp. 72–77.

Glende P.A. *In the Light of the Fourth Commandment: What Is the Responsibility of the Parent, the Teacher, the Pastor and the Lay Person in Educating the Child?* Delivered in Pastor, Teacher, Lay Delegate Conference, Jenera, Ohio, January 21, 1986. – Pp. 1–12.

- Goodsir T.R.M. *One Parent Families and their Problems* // Modern Churchman, ns 17 no 3, Ap. 1974. – Pp. 144–159.
- Groh K. *The Spirituality of Breastfeeding* // Family Ministry, Vol 15, No 3, Fall 2001. – Pp. 48–60.
- Gushee D.P. *Christian Fatherhood: A Moral Paradigm for the Age of Fatherlessness* // Review and Expositor, 92, 1995. – Pp. 435–448.
- Habeck I.J., Matzke F.A. *Strengthening the Christian Family*. Delivered in A Workshop Report, June 21–25, 1982. – Pp. 1–24.
- Pfäfflin U. *The Abortion of Fathers: Reflections on the Construction of Parenting in Psychological, Sociological and Theological Perspectives* // Encounter, 54 no 1, Winter 1993. – Pp. 59–78.
- Plass E.M. *What Luther Says*. – Saint Louis: CPH, 1959.
- Trobisch W. *I Married You*. – Bolivar, Missouri: Quiet Waters Publication, 2000.
- Trobisch W. *The Meaning of Sex*. – LaVergne, TN: Quiet Waters Publication, 2004. – Pp. 1–40.
- Warren R.C. *Our Fathers Who Are on Earth* // Christianity Today, May 2005. – p. 53.

II daļa Ko tad audzināsim?

“Dzīvosim labajos darbos”

(Ef. 2:10)

“Mēs mācām, ka samierināt mūs ar Dievu, darīt ticīgus un iznīcināt grēku ir tik cildeni un godpilni darbi, ka tie jādara vienīgi Kristus.. Bet, ka labiem darbiem līdz ar to neesot nekādas vērtības, – kurš gan jebkad ir dzirdējis kādu to mācām, izņemot velna melīgās lūpas? Es nemainītu.. pat ne vismazāko labo darbu, ko jebkad esmu darījis, pret visiem šīs pasaules dārgumiem. Patiesībā es šos darbus uzskatu vērtīgākus par savu dzīvību, kura, galu galā, mums ir vēl svarīgāka nekā visa pasaule. Jo, ja tas ir labs darbs, tad to ir darījis Dievs manī un caur mani. Bet, ja Dievs to darījis un tas ir Dieva darbs, kas gan ir visa pasaule salīdzinājumā ar Dieva paša darbu? Es, protams, netopu ticīgs caur šādiem darbiem, bet es tos daru Dieva godam un slavai un mana tuvākā labumam un labklājībai.”⁴⁴

(Dr. Mārtiņš Luters)

Guntars: Kas ir viena no pirmajām lietām, ko cilvēki jautā viens otram, kad tikko kā ir iepazinušies?

Jana: Laikam jau – ko tu dari, kāds ir tavš darbs?

Guntars: Jā, jo tā ir tik svarīga lieta, ka aizņem lielu daļu no mūsu laika. Ne velti trešais Radīšanas stāstā aprakstītais cilvēku uzdevums ir noformulēts kā “pakļaut un valdīt”⁴⁵ (1. Moz. 1:28) un “kopt un sargāt” (1. Moz. 2:15). Šie divi darbības vārdu pāri – “sargāt un kopt” un “pakļaut un valdīt” – darbojas, savstarpēji paskaidrojot viens otru. 1. Mozus grāmatas 1. nodaļā radīšana

⁴⁴ *What Luther Says* – p. 1508.

⁴⁵ Saskaņā ar GESENIUS, 110. paragrāfa “c” apakšpunktu, šajā pantā darbības vārda pavēles izteiksmes lietojums norāda uz apsolījumu, jo pavēlētā darbība ir kas tāds, ko pavēles adresāts pats saviem spēkiem nespētu veikt bez pavēles devēja palīdzības.

aplūkota lielos vilcienos, piemēram, runājot par cilvēka radīšanu, teikts “Dievs radīja cilvēku pēc Sava tēla” (1. Moz. 1:27). Savukārt 2. nodaļā tie paši notikumi parādīti pietuvināti un cilvēka radīšana aprakstīta ar vārdiem “Dievs Tas Kungs radīja cilvēku no zemes pīšļiem un iedvesa viņa nāsīs dzīvības dvasi; tā cilvēks tapa par dzīvu dvēseli” (1. Moz. 2:7).

Šādi divējādi apraksti sastopami gan par cilvēka radīšanu, gan laulības iedibināšanu, gan arī par cilvēkiem uzticētajiem amatiem. Tā nu “kopt un sargāt” savā ziņā ir kā komentārs par “pakļaut un valdīt” nozīmi. Arī oriģinālā senebreju teksta gramatika palīdz labāk aptvert saistību starp šiem abiem formulējumiem. Kā jau minējām, runājot par “augļoties un vairoties”, tā ir nevis pavēle, bet gan Dieva Radītāja pavēles formā dots apsolījums, ka Viņš gādās, lai cilvēki vairotos zemes virsū un piepildītu to. Tieši tāpat tas ir ar vārdiem “pakļaut un valdīt”.⁴⁶ Pēc būtības tā ir nevis pavēle, bet apsolījums, ka Dievs mūs iecels pār visu radību kā Savus pārvaldniekus. Savukārt “kopt un sargāt” norāda uz mērķi, kādam Dievs cilvēku rada. Formulējot to citiem vārdiem, Dievs šajos divos pantos (1:28 un 2:15) pasaka, ka cilvēks tiek radīts, lai viņš rūpētos par radību, to koptu un sargātu. Savukārt no Savas puses Dievs apsola, ka pats svētīs cilvēka pūliņus šajā uzdevumā.

Arī radības pakļaušana nav tāda, kā šis vārds pirmajā brīdī mudina mūs iztēloties – ar spēku un varu un tad valdīšanu kā šīs varas izmantošanu savā labā. Tā ir pakļaušana un valdīšana kopjot un sargājot. Tas atspoguļo bibelisko izpratni par to, ko nozīmē valdīšana. Ne jau uz sevi, uz valdnieku vērsta darbošanās, bet gan uz tiem, kuri ir uzticēti tavai aprūpei. Nevis ņemoša, bet dodoša.

Jana: Ja šādi izprotam cilvēka uzdevumu, ja saprotam, ka cilvēks ir radīts ne tikai attiecībā ar Dievu, bet arī ar citiem cilvē-

⁴⁶ Sk. pēdas piezīmi Nr. 2.

kiem, ar sabiedrību, vai var sacīt, ka šis uzdevums pēc būtības ir pamats visam mūsu darbam sabiedrības labā?

Guntars: Jā, visam, ko plašākajā nozīmē varam saprast kā pārvaldīšanu, pakļaušanu, kopšanu un sargāšanu; ikvienam darbam, kuru darām, lai rūpētos par Dieva radību, ikvienam aicinājumam – dārznieka, mātes, karavīra, medmāsas, programētāja, audzinātāja, tēva, mācītāja, sievas, māsainieces, valstsvīra, uzņēmēja, pavāra utt.

Jana: Dažādos laikos un kultūrās priekšstats par darba vietu mūsu dzīvē ir bijis visai dažāds, nebūt ne vienmēr darbs uztverts kā cilvēkiem kopš radīšanas dots uzdevums. Pietiek, ja palūkojamies kaut vai uz viduslaiku praksi.

Guntars: Vēl daudz agrāk, jau Senajā Grieķijā darbu uzskatīja par kaut ko nicināmu, labākajā gadījumā par līdzekli ceļā uz mērķi. Kristīgajā pasaulē noteikta loma ir bijusi arī grēkā krišanas (1. Moz. 3) stāsta nepareizam skaidrojuma. Jo, ja reiz pēc novēršanās no Dieva visi cilvēka pūliņi ir apgrūtināti, kāds gan vairs prieks censties? Tā jau minētās grieķu kultūras ietekmē komplektā ar pārprastu Rakstu vēsti viduslaikos darbs mūsu dienīšajā aicinājumā kļuva par kaut ko zemāku. Zemāku nekā garīgās kārtas, zemāku nekā valsts pārvalde, par kaut ko tādu, ar ko Dieva priekšā jau nu galīgi nav ko lepoties.

Jana: Var jau šo attieksmi saprast – mūsu darbs taču pieder pie laicīgās, pārejošās pasaules. Arī Raksti paskaidro, ka ar darbiem neviens nevar izpelnīties labvēlību Dieva acīs (Gal. 2:16). Turklāt, ja vēl tam pievieno faktu, ka mūsu darbošanās pēc grēkā krišanas ir grēka apgrūtināta (1. Moz. 3:14–19), tad kāpēc gan lai kāds darbu vērtētu kā kaut ko cildenu?

Guntars: Jau iepriekš runājām par grieķu kultūrā pieņemto nošķirumu starp garu, dvēseli kā kaut ko augstām sfērām piederošu un miesu kā kaut ko zemāku. Tādēļ arī ikdienas darbs, kurš nepārprotami saistīts ar miesas nodarbināšanu, nevarētu būt nekas īpašs. Taču Rakstu skatījums uz darbu, uz mūsu

aicinājumu ir pavisam pretējs. Vispirms jau Dieva radībā nav šī mākslīgā pretstata starp labo garu, dvēseli un slikto miesu. Kad Dievs radīja cilvēku no zemes un iepūta viņā dzīvības dvasu (1. Moz. 2:7), Viņš atzina, ka cilvēks ir “ļoti labs” (1. Moz. 1:31). Turklāt Dieva uzdevumi cilvēkiem nav saistīti ar bēgšanu no radības, lai tiektos uz kādām augstākām sfērām. Uzdevumi “augļojieties un vairojieties! Piepildiet zemi un pakļaujiet sev to, un valdiet..”, kā arī “kopt un sargāt” ir vērsti uz aktivitāti radības ietvaros, nevis uz bēgšanu no radības. Dievs apsola, ka cilvēks būs Viņa labās radības pārvaldnieks.

Jana: Kā tad notiek šī pārvaldīšana, kopšana, sargāšana?

Guntars: Pavisam praktiski – katram savā aicinājumā, amatā, darbā. Radība ir radīta ļoti laba. Ja arī cilvēka novēršanās no Dieva ir sagandējusi ne tikai cilvēka dzīvi, bet arī radības eksistenci (1. Moz. 3:14–19), tad būtībā, pēc Dieva ieceres, tā vēl arvien ir laba. Turklāt bieži mēs pārprotam, ko nozīmē radīšana. Tas nav kaut kāds mirklīgs notikums pasaules iesākumā. Dievs turpina radīšanu ik brīdi. Ne velti mēs arī Apustuļu ticības apliecību sākam ar vārdiem “mēs ticam uz Dievu Tēvu, Visuvaldītāju”. Dieva klātbūtne Viņa radībā ir pilnīga, nekas nenotiek bez Viņa ziņas. Dievs ir aktīvs šajā pasaulē, un arī mums kā Viņa vietniekiem ir jābūt aktīviem. Viņš mūs ir iecēlis, lai mēs rūpētos par radību, – tas neizbēgami ietver arī mūs pašus. Mēs esam Viņa radība, svarīgi Dievam, un Viņš vēlas mums dot mūsu dienišķo maizi ik dienu.

Kā Viņš to dara? Pavisam vienkārši – caur mums. Jau minējām, ka Dr. Mārtiņš Luters izmantoja apzīmējumu “Dieva maskas”, lai raksturotu mūsu savstarpējo saistību Dieva turpinošajā radīšanas procesā. Dievs pats neparādās un nesniedz mums lietas, kas mums vajadzīgas. Tā vietā Viņš uztur un kārtu visu radību tā, lai caur to varētu sniegt ikvienam Savas Tēva rūpes. Audzinot bērnus, vecāki ir Dieva vietnieki, jo caur vecākiem Dievs rūpējas par bērniem. Jebkurā citā aicinājumā mēs tieši tāpat esam “Dieva

maskas” tiem, kuri bauda mūsu pūliņu augļus. Būt aktīviem šajā pasaulē, katram savā aicinājumā nozīmē ne vien mūsu aktivitāti, bet arī mūsu pienākumu un atbildību kā Dieva darbabiedriem.

Jana: Kā izpratne par mūsu divējādajām attiecībām, tas ir, vertikālajām ar Dievu un horizontālajām ar radību, palīdz saprast mūsu pienākumus, runājot par aicinājumu?

Guntars: Runājot par aicinājumu, divu veidu attiecību modelis ir ļoti noderīgs. No sākuma aplūkosim vertikālās attiecības, jo visa radība vispirms atrodas tieši šajās attiecībās. Mēs uzzinām no Kristus Evaņģēlija, ka Dievs Radītājs var nākt pie mums un mēs, par spīti mūsu samaitātajai dabai, varam iet pie Viņa, un mēs varam to darīt, jo Dievs pats ir uzņēmis mūsu grēkus. Kad Kristībā tiekam darīti par Viņa bērniem, mūsu attiecības ar Dievu ir sakārtotas. Te nu mēs, kā vienmēr tas ir vertikālajās attiecībās, esam tikai saņēmēji. Mēs paši nevaram nedz Dievu meklēt, nedz atrast, nedz izdarīt ko tādu, kas mūs padarītu Viņam pieņemamus. Tas viss paliek Dieva ziņā. Viņš novāc šķērslī mūsu starpā, tas ir, grēku, Viņš nāk un mūs meklē, Viņš mūs aicina un dara par Saviem bērniem. Mēs to visu varam tikai saņemt vai arī no tā atteikties.

Pavisam atšķirīgas ir horizontālās attiecības. Mums nekas nav jādara, lai nopelnītu Dieva labvēlību, bet tas nekādā ziņā nenozīmē, ka mums nekas nav jādara. Mūsu darbošanās nav vērsta uz Dievu, mēs necenšamies ar to izpelnīties labvēlību Viņa acīs. Darbošanās mūsu aicinājumos ir vērsta uz tuvāko. Te mēs esam “Dieva maskas” mūsu tuvākajiem. Mēs, attiecībā pret tuvāko, esam Dieva mīlestības izpausme. Visa sabiedrība tādējādi darbojas, lai savstarpēji palīdzētu ikvienam tās loceklim. Visam, ko mēs darām tuvākā labā, ir tikai viens avots – Dievs, un mēs esam Viņa instrumenti. Turklāt tas nāk par labu ne tikai tiem, kam mēs šādi kalpojam, bet ir arī par svētību mums pašiem, dodot jēgu un piepildījumu mūsu dzīvēm. Tā mēs varam gan pateikties Dievam par visu, ko Viņš dara mūsu labā, gan kalpot tuvākajam,

tā darot Dieva darbu. Ja mums caur Kristu ir jaunas attiecības ar Dievu, tad tās noteikti izpaudīsies, kalpojot tuvākajam.

Jana: Bet vai praksē tomēr nav tā, ka cilvēki, kuri nebūt netic Kristus Evaņģēlijam, savos darbos bieži vien tuvākajiem kalpo daudz labāk, nekā to dara kristieši?

Guntars: Runājot par attiecībām cilvēku starpā, tas bieži vien tieši tā arī ir. Te gan svarīgi saprast, ko nozīmē labs darbs Dieva acīs. Noteicošais ir nevis darbs, lai cik labs tas arī ārēji būtu, bet gan darītājs, tas ir, kāds ir viņa sirds stāvoklis. Jēzus izmantoja līdzību ar koku, lai ilustrētu Dieva izpratni par labajiem darbiem: “Labs koks nes labus augļus” (Mt. 7:17). Ja runājam par mūsu attiecībām ar Dievu, tad Dievs pats dara mūs labus caur Kristu. Kad ticībā paļaujamies uz Jēzus veikumu mūsu labā, mēs Dieva acīs tiekam darīti par labiem kokiem. Kad mūsu ticība ir tikko radusies, tad esam vēl pavisam mazi kociņi. Tad nevar arī cerēt, ka mēs varētu dot bagātīgus augļus. Taču pat pavisam mazs labs kociņš ir pilnībā labs. Visi augļi, kādus viņš dod, ir labi. Sākotnēji tie var būt pavisam niecīgi, taču tas nemazina to labumu. Dieva acīs tiem ir tāda pati vērtība, kāda vecāku acīs ir pāris ķeburiem un švikām uz papīra lapas, kurus bērniņš ir uzzīmējis, lai iepriecinātu savu tēti un mammu. Attiecībās ar Dievu persona nosaka darbu labumu, nevis darbi nosaka personas labumu. Turklāt tikai kristietis savu darbošanos izpratīs kā līdzdarbošanos Dieva radīšanas un valdīšanas darbā.

Bet par tevis jautāto, tas taisnība, ka, kalpojot tuvākajam, nekristieši var būt izdarīgāki un arī pašaieliedzīgāki nekā kristieši. Jo, kad darbojamies katrs savā aicinājumā tuvāko labā, tad nav iespējams nošķirt kaut kādus īpašos kristiešu darbus. Visu patiesu kalpošanu tuvākajam var dēvēt par kristīgu šī vārda visdziļākajā nozīmē, tas ir, ja apzināmies, ka Kristus ir Radītājs, ka Viņš ir iedibinājis kārtību, kā pasaulei un arī sabiedrībai darboties. Tātad katrs, kurš dzīvo saskaņā ar šo kārtību, dara Dieva darbu un, varētu teikt, kalpo tuvākajam kristīgi.

Jana: Ja koks ir darīts labs, tad taču ir tikai saprotami cerēt, kas tas pieaugs un dos labos augļus. Vai tas būtu mūsu pienākums, kad esam atjaunotās attiecībās ar Dievu, censties darboties tā, lai mēs nestu pēc iespējas vairāk augļu?

Guntars: Pārāk bieži mēs cenšamies izcelt tikai vienu no mūsu attiecību aspektiem. Citreiz tas ir vertikālais, tas ir, attiecības ar Dievu. Tad mēs ar mīlu prātu pieņemam, ka visā esam tikai saņēmēji, ka dzīvojam no Dieva žēlastības un ka mēs paši jau neko nevaram darīt, lai kaut ko šīm attiecībām pieliktu vai atņemtu. Tas viegli var novest pie bezdarbības vai nedarbu attaisnošanas un bezatbildības attiecībā pret tuvākajiem. Ko nu es, es jau esmu nabaga grēcinieks, neko labu jau no manis nevar sagaidīt! Tieši šādas mūsu attieksmes dēļ cilvēkiem, kuri Kristus Evaņģēliju vēl nav dzirdējuši, tiek likti pamatīgi šķēršļi ceļā pie Viņa. Ja redzu, ka tie, kuri sevi sauc par kristiešiem, savā dzīvē nebūt necenšas sekot Dieva iedibinātajai kārtībai, ka daudzi nekristieši ir daudz krietnāki savā aicinājumā pret tuvāko, tad kādu gan liecību mēs kā kristieši sūtām pasaulei?

Tā ir viena galējība, otra ir koncentrēties tikai uz horizontālajām attiecībām, domājot, ka, intensīvi un pašaieliedzīgi darbojoties tuvāko labā, mēs iemantosim arī Dieva labvēlību un mūžīgo dzīvību. Tā viegli varam aizmirst, ka attiecībās ar Dievu esam tikai saņēmēji, ka mūsu darbošanās šajā pasaulē ir vērsta uz tuvāko, nevis Dievu. Un, ja to piemirstam, tad tur vajadzīgs vairs tikai nedaudz, lai iedomātos, ka mēs paši soli pa solītim varam uzkāpt debesīs.

Kā tad vajadzētu dzīvot? Vai mums ir jācenšas pieaugt labajos darbos, vai ne? Atbilde viennozīmīgi ir “jā”! Tas ir mūsu uzdevums – “kopt un sargāt”. Šis uzdevums nav mainījies, tas nav ticis atcelts, tas šodien varbūt izpaužas citādi, nekā pirms kāda laika. Tas, protams, ir mūsu grēku apgrūtināts, taču vēl arvien spēcā. Pat maza ticība dara mūs attaisnotus Dieva priekšā, bet

visa mūsu ticības dzīve ir ceļš, kurā cenšamies tapt labāki, kalpojot tuvākajam.

Jana: Turklāt nekad nepiemirstot, no kā mēs paši visu esam saņēmuši un arvien ik dienu saņemam. Uzreiz gribas precizēt, ko tieši mums katram vajadzētu darīt?

Guntars: Uz šo jautājumu nav viennozīmīgas atbildes. Kāpēc? Katrs no mums ir dzimis savā ģimenē, katrs no mums ir audzis noteiktā vidē, un noteiktā sabiedrībā mēs dzīvojam arī tagad. Dabiska reakcija ir raudzīties, kā dzīvojuši svēti vīri un sievas pirms mums, kā tie dzīvo šodien, un tad ņemt no tiem piemēru. Taču piemēra ņemšana ir ļoti ierobežota, jo katrs no krietnajiem ļaudīm, kuriem mēs varētu gribēt līdzināties, ir dzīvojis un dzīvo tieši savā īpašajā situācijā. Jā, mēs varam censties sekot viņu piemēram tajā, cik uzticami viņi ir dzīvojuši savos aicinājumos, bet ne imitēt to, ko viņi darījuši un dara.

Kā apustulis Pāvils raksta, mēs visi kopā esam kā viens vesels (1. Kor. 12; Rom. 12). Viena miesa, bet daudz un dažādi locekļi, katrs ar savu funkciju. Mums katram var būt dažādi aicinājumi, turklāt tie mūsu dzīves laikā daudzkārt mainās. Kad esam mazi, mūsu aicinājums ir būt mūsu vecāku bērniem, vecvecāku mazbērniem, brāļiem un māsām un censties darīt, kas mūsu spēkos, lai šajā aicinājumā kalpotu tuvākajiem. Kaut vai iepriecinot vecākus, kad uzmanīgi apgūstam, ko viņi mums vēlas sniegt, kad rūpīgi veicam savus mazos pienākumus, kad esam atbalsts un palīgs saviem brāļiem un māsām. Kad paaugamies, tad dzīvojam skolēnu aicinājumam, vēlāk laulāto draugu, vecāku, darba devēju un darba ņēmēju, draudzes locekļu, draugu, kaimiņu, krustvecāku un citos aicinājumos. Katrā no šiem aicinājumiem mums ir bezgalīgas iespējas darboties tuvākā labā, katrā no tiem mūsu dzīve ir par īsu, lai varētu sacīt: esmu to veicis tik labi, ka labāk vairs nevar.

Jana: Ir lietas, kuras Dievs ir formulējis visai konkrēti, bet daudz kas Rakstos nemaz nav noteikts. Tā arī par aicinājumiem – ne jau par visiem ir darīts zināms, kā tieši mums tos labāk veikt.

Guntars: Tas tiesa, ne visiem. Un tas ir labi. Tas rāda Dieva uzticēšanos mums. Viņš dod mums vadlīnijas, kā Viņa iedibinātā kārtība darbojas un ko mums vajadzētu un ko nevajadzētu darīt, taču tas, kā tieši vienu vai otru lietu darīt, tiek atstāts mūsu ziņā. Piemēram, Dievs nosaka, ka mums būs rūpēties par savu laulāto draugu, taču tas, kā to darīt un kas tieši konkrētajam laulātajam draugam vajadzīgs, paliek mūsu pašu ziņā.

Šeit runājam par bērnu audzināšanu. Dievs ir uzdevis mums audzināt mūsu bērnus, Viņš arī ir atklājis, kādam būtu jābūt šim audzināšanas rezultātam, izpratnei par Viņa aicinājumiem, uzdevumiem un gatavībai tos veikt. Runājot par Dieva pedagoģiju, aplūkojām, kā Dievs audzina Savus bērnus, bet to, kā tieši mums katram jāaudzina savējais, tas paliek mūsu ziņā. Nav divu vienādu bērnu, nav divu vienādu situāciju, nav iespējams dot universālu un tajā pašā laikā pavisam konkrētu padomu.

Jana: Turklāt jāņem vērā, ka grēks ir sabojājis šo pasauli, un arī tādēļ mūsu aicinājumu veikšana ir apgrūtināta.

Guntars: Jā, apgrūtināta ir gan izpratne par aicinājumu, gan iespēja to pilnvērtīgi veikt. Nedz mēs paši, nedz tuvākie, kuriem kalpojam, nav brīvi no grēka. Tādēļ mums, protams, jāreķinās, ka mūsu kalpošana mūsu aicinājumā var nebūt ne viegla, ne patīkama. Ja audzinām bērnus, tad viņi to nemaz nevēlas. Pat tad, kad zinām, kā mums būtu pret bērniem jāizturas, to vieglāk ir zināt, nevis darīt. Tas rada kļūdas un neizdarības. Tad svarīgi ir nepielūgt savas kļūdas, necensties tās rādīt kā vienīgo pareizo risinājumu, bet gan atzīt savu kļūdīšanos un darīt visu, lai to labotu.

Jana: Bieži vien mēs domājam par to, kāds ir mūsu aicinājums. Vai tas, ko mēs darām, mūsu darbs tiešām ir uzskatāms par aicinājumu? Nav noslēpums, ka ne jau visi darbi dara tuvā-

kajam labu. Ko darīt, ja kāda darba darīšana ir apgrūtinoša mūsu sirdsapziņai?

Guntars: Ir nepareizi saprast aicinājumu pārāk šauri, to ierobežot tikai ar mūsu darbu. Ja daru šo vai citu darbu, tas ir mans aicinājums, viss pārējais vairs nav. Aicinājums ir nevis tikai konkrēta profesija vai ieņemamais amats, bet gan mūsu līdzatbildība par visu šībrīža situāciju sabiedrībā. Ja apzināmies, ka esam Dieva maskas un darbabiedri, tad mūsu aicinājums ir rūpēties par tuvāko visplašākajā nozīmē visās viņa vajadzībās. Tas mūsu darbošanās iespējas paplašina līdz bezgalībai. Kā tu vari teikt, ka visu esi izdarījis savā aicinājumā? Un kā tad ar palīdzību sociāli maznodrošinātajiem, kā ar rūpēm par ekoloģiju, kā ar nejēdzīgiem lēmumiem valsts pārvaldē utt.? Pat ja mums būtu 5 galvas, 10 rokas un 48 stundas diennaktī, mēs nespētu izdarīt visu, kas vajadzīgs. Kā radības pārvaldniekiem tieši tā mums arī jālūkojas uz savu aicinājumu. Katram jāmeklē, kā viņam Dieva dotos talantus izmantot citu labā.

Vai vienmēr varam uzskatīt, ka jebkurš darbs ir mūsu aicinājums? Realitāte ir tāda, ka ne visus darbus varam saukt par aicinājumu kalpot tuvākajam tā vienkāršā iemesla dēļ, ka ne visi darbi dara tuvākajam labu. Lai izvērtētu savu darbu, varam jautāt, kā ar to palīdzam saviem tuvākajiem, kā tas palīdz Dieva labajiem nodomiem pret cilvēkiem? Vai, to darot, neizniekojam savus talantus, vai, to darot, dodam godu Dievam vai tikai izniekojam mums atvēlēto laiku? Varētu teikt, ka katrs darbs, kas nav sabiedrībai kaitīgs un būtībā negodīgs, ir labs.

Jana: Bet ko tad, ja mans darbs neatbilst šādam aprakstam? Ja tas nedz dod labumu tuvākajiem, nedz godu Dievam?

Guntars: Nav viennozīmīgas atbildes, jo nav divu vienādu situāciju. Ja darbs ir tikai tuvākajiem par postu, tad labāk agrāk nekā vēlāk vajadzētu no tā atteikties. Ja darba darītājs nedzīvo viens, bet ir ģimenes apgādnieks, viņam jārēķinās ar atbildību pret sev uzticētajiem, pirms pieņemt lēmumu par darba maiņu.

No otras puses, arī darot brīnišķīgu un sabiedrībai noderīgu darbu, nevajag krist kārdinājumā un padarīt savu darbošanos par elku. Nereti gadās, ka tik ļoti pieķeramies savam darbam, ka tas sāk noteikt mūsu identitāti. Darbs nav mūsu galamērķis vai augstākā vērtība. Darba, aicinājuma vērtība un jēga nav pašā darba procesā, tā ir tik tālu, cik tas ļauj Dievam caur mums darboties tuvākā labā un mums izrādīt pateicību Dievam par Viņa devumu. Īpaši svarīgi to atcerēties, darbu zaudējot vai dodoties pensijā. Mēs nezaudējam nedz sevi, nedz savu dzīvi, vien pārtraucam noteiktu kalpošanu.

Jana: Tātad visas mūsu ikdienas gaitas, visu, ko darām savu tuvāko labā, mēs varam uztvert par savu aicinājumu un par līdzdarbošanos Dieva darbā?

Guntars: Tas tiešām tā ir. Reizēm arī draudzēs mēs piemirstam, ka Dievs ir Radītājs, ka Viņš veidojis un uztur ne tikai baznīcu, bet visu pasauli. Ka abas valstības, gan tā, kas ir mūžīga, gan šī, kas ir pārejoša, pieder Viņam. Dievs darbojas gan svētdienās, gan visās pārējās nedēļas dienās. Ja saprotam, ka Dievs nav tikai svētdienas Dievs, bet gan Kungs pār visu laiku un radību, tad ieraugām, cik liela nozīme ir arī mūsu darbam mūsu ikdienas aicinājumā. Ja viss pieder Dievam, tad nav vairs kādu īpašu svētu aicinājumu un parastu aicinājumu. Visi aicinājumi, kurus dara Dieva svētie, ir svēti.

Kā Dieva bērni mēs esam aicināti ne tikai svētdienās nākt uz baznīcu, tieši otrādi, kā Dieva bērni, ar Dieva Vārdu svēti darīti, mēs esam aicināti iet pasaulē un būt tai par svētību ik dienu un ikvienā vietā. Baznīca mūsu dzīvē ir ne tikai svētdienās un tikai dievnamā, tai jābūt pasaulē katru dienu – darbā, atpūtā, mājās un sabiedrībā. Ja to saprotam, tad arī vieglāk ir pārvarēt lielo atšķirību starp svētdienu un citām nedēļas dienām. Tad visi mūsu aicinājumi kļūst par ticības izpausmi. Dievs Radītājs grib būt kopā ar mums ne tikai vienu reizi nedēļā, bet ik dienu, lai kurp mēs dotos.

Tāpēc arī draudzēs ir svarīgi lūgt un mācīt, lai Dieva bērni, no grēkiem šķīstīti un ar Svēto Garu pildīti, spētu būt par Jēzus lieciniekiem un Dieva darbabiedriem ik dienu, ikviens savā aicinājumā. Ja izprotam mūsu stāvokli divējādās attiecībās, vertikālajās ar Radītāju un horizontālajās ar radību, tad skaidri varam saskatīt arī savu atbildību.

Jana: Un tomēr, arī zinot, ka darboties tuvākā labā ir Dievam tikami, ka tādējādi esam Viņa darbabiedri, tas tik un tā bieži vien prasa lielu piespiešanos. Nebūt jau nav tā, ka, uzzinot par Dieva žēlastību Kristus dēļ, mēs spējam no sirds rūpēties par tuvāko un darīt to ar prieku. Patiesībā reizēm šķiet, ka tas ir pat grūtāk nekā censties darīt labu, lai izpelnītos Dieva labvēlību. Ne vienmēr gribas būt labai mammai, sevišķi, kad bērni neuzvedas, kā mēs vēlamies, labai sievai, kad vīrs uzvedas tā, it kā tikai viņa dzīves notikumi būtu tie svarīgie, labai darbabiedrenei, draudzenei utt.

Guntars: Āmen. Tas tiešām tā ir. Bet kurš gan mums ir solījis, ka būs viegli? Dr. Mārtiņš Luters mūsu stāvokli aprakstīja, sacīdams, ka Evaņģēlija apgaismotā dvēsele jau ir debesīs, taču grēka varā esošajai miesai vēl vajadzīga bauslība. Tā ir tāda pārprasta ticība, ja domājam, ka pēc Kristības mēs kā svētie eņģeļi darīsim vien svētas lietas un to visu no laba prāta, no tīras sirds mīlēdami savu tuvāko. Šeit mēs gan to iesākam, bet pilnībā to spēsim darīt tikai pēc Kristus atnākšanas. Bet tas nenozīmē, ka tas mums nav jā dara.

Rakstīdams par Kristības nozīmi, Dr. Mārtiņš Luters uzsvēra, ka mums katru dienu jāatgriežas pie mūsu Kristības, katru dienu jāslīcina vecais Ādams, katru dienu jāmirst un katru dienu jādzimst kā jaunam cilvēkam.

Jana: Kā saprast šo miršanu? Vai tā ir grēku nožēla un atkal un atkal atgriešanās no mūsu ļaunajiem darbiem, un grēku piedošanas saņemšana ticībā uz Kristībā doto apsolījumu?

Guntars: Pārāk bieži mēs esam jau minētās grieķu kultūras upuri, kad cenšamies savu dzīvi padarīt pārlietu garīgu. Tā arī

šajā situācijā miršanu grēkam labprātāk saprotam kā metaforu, nevis kā pavisam reālu notikumu. Visas lietas, kuras uzskaitīji, tiešām pieder pie šīs “ikdienas miršanas”. Bet kā tas notiek praktiski?

Tas notiek mūsu ikdienā, katram dzīvojot un pēc labākās gribas pildot savus aicinājumus. To katrs labi zinām, ka ne vienmēr mums ir liels prieks darīt to, ko mums pienāktos darīt pēc mūsu amata. Vai viegli būt labiem vecākiem, labiem brāļiem un māsām savā ģimenē? Vai bieži vien nemeklējam patvērumu citos, mūsu sirdij patīkamākos pienākumos? Bērniņ, tagad tētis nevar ar tevi palasīt, nevar pamācīties, nevar paspēlēties, jo... jo... jo tētim jāizlasa jaunākās ziņas vai jāizdara kāds cits tikpat svarīgs darbs. Ja mums ir grūti piespieties darboties savos aicinājumos, tas nav tādēļ, ka esam slikti kristieši, tas ir tādēļ, ka, būdami kristieši, mēs vēl arvien esam arī labi grēcinieki.

Ticībā Kristus Evaņģēlijam atjaunotais cilvēks zina un vēlas dzīvot pēc Dieva iedibinātās kārtības un arī darboties citu labā, savukārt vecais Ādams nevēlas mainīties un sevi velti apgrūtināt. Tā nu jaunais cilvēks pateicībā Dievam vēlas kalpot tuvākajam un vecais ir jāpiespiež ar bauslību, ar disciplinēšanu. Darbošanās mūsu aicinājumā ir vienlaikus arī Dieva svētdarošais darbs, kad vecais Ādams katru dienu tiek “mērdēts” un “slīcināts”. Mūsu aicinājumā mēs darbojamies gan saskaņā ar radišanas kārtību, tā kalpodami tuvākajam, un vienlaikus arī pestīšanas kārtībā, disciplinējot sevi. Tikmēr mūsu jaunais cilvēks cīnās ar mūsu veco “es”, lai mēs kalpotu nevis sev, bet tuvākajam. Kalpotu līdz nāvei. Tā nu mūsu svēttapšana ir apslēpta mūsu ikdienas aicinājumā sabiedrībā.

Jana: Tad sanāk, ka kristieši nedara kaut kādas īpašas, jaunas lietas, bet gan dara tās pašas lietas, dzīvo savos aicinājumos, tikai dara to jaunā veidā – lai pagodinātu Dievu, lai līdzdarbotos Dieva radišanas un uzturēšanas darbā pie mūsu tuvākajiem un lai vienlaikus arī taptu darīti svēti?

Guntars: Jā, šis ir veids, kā nonāvējam veco sevi. Pašlaik gan ir populāri iedomāties, ka nodošanās kādiem reliģiskiem vingrinājumiem un praksēm vai arī centieni apzināties savu grēku un tad tā “pa īsto” to nožēlot, vai arī sevis pilnveidošana caur gavēņiem un garīgiem vingrinājumiem, ka tas ir īstais ceļš vecā Ādama nonāvēšanai.

Mīlie cilvēki, tam taču nav nekāda pielietojuma Dieva rūpēs par pasauli! Tas tikai palielina risku, ka visas šīs aktivitātes var kļūt par sevis pilnveidošanas un sevis attaisnošanas programmām. Tās ir divas diametrāli pretēji vērstas aktivitātes – rūpēties par Dieva radību, par mūsu tuvākajiem, vai arī koncentrēties uz sevi. Pavērojiet, kā cilvēkiem, kas šādi aizraujas ar sevis pilnveidošanu, padodas viņu tiešo aicinājumu veikšana – kā laulātajiem draugiem, kā vecākiem, kā bērniem, kā darba veicējiem utt.?

Patiesā vecā cilvēka nonāvēšana notiek mūsu katra ikdienas aicinājumos, kad mēs cenšamies nonāvēt veco sevi, mīlot mūsu tuvākos un kalpojot viņiem saskaņā ar mūsu aicinājumu. Jo tieši aicinājumā mūsu mīlestība uz Kristu var tā kārtīgi izpausties un tieši aicinājumā vecais, sev vien uzticīgais Ādams var tikt disciplinēts un pamazām pievārēts.

Jana: Ja tik ļoti fokusējamies uz sava aicinājuma veikšanu šeit, virs zemes, vai mēs neriskējam pazaudēt mūžīgās dzīvības kā kristiešu galamērķa nozīmi?

Guntars: Var teikt, ka mēs dzīvojam spriedzē starp divām galējībām – pievērsties tikai garīgajai pasaulei vai pievērsties tikai laicīgajai pasaulei. Ja pārlietu iegrimstam pārpasaulīgās lietās, tad nevaram vairs adekvāti uztvert savus pienākumus šeit. Ja fokusējamies tikai uz zemes lietām, uz aicinājumu, tad pazaudējam skatījumu uz pasaules garīgumu un uz mūsu pašu grēcīgumu un nepieciešamību pēc pestīšanas.

Baznīcai ir svarīgi savā vēstījumā pateikt, cik nozīmīgs ir katra draudzes locekļa aicinājums, jo citādi mēs ātri vien varam nonākt pie tā sauktās “lētās žēlastības”, kad ticību saprot tikai kā zināša-

nu, kas nepieprasa nedz milestību uz tuvāko, nedz vecā Ādama nonāvēšanu, kad cilvēki meklē augšāmcelšanos, bet negrib uzņemties krustu, kad grib piedošanu, bet nav gatavi nožēlai, vēlas debesis, bet aizmirst par zemi, tiecas pie Radītāja, taču neliekas ne zinīs par radību. Tāpēc pareiza izpratne par aicinājumu ir tik ļoti vajadzīga, lai Baznīca spētu veikt savu uzdevumu virs zemes, lai tās locekļi varētu tikt darīti svēti – vispirms Kristībā un ticībā, tad kalpojot tuvākajam.

Jana: Viss, ko šeit pārrunājam, ir par bērnu audzināšanu. Ja mēs ar dievpalīgu spētu šādu izpratni par aicinājumu izdzīvot paši, to rādīt kā piemēru saviem bērniem un viņiem to iemācīt, tad šo ģimenē iegūto izpratni viņi caur savu dzīvi kā svētību nesīs tālāk sabiedrībā.

Guntars: Nobeigumā vēl atcerēsimies, ka gatavošanās mūsu aicinājumam kā kalpošanai ir labs iemesls, lai mūs motivētu pieaugt zināšanās un prasmēs it visās dzīves jomās. Tā mudina mūs kļūt arvien labākiem – labākiem laulātajiem draugiem, labākiem vecākiem, labākiem bērniem, labākiem skolniekiem, labākiem darbiniekiem, draudzes locekļiem utt. Tas viss ved uz mūsu pilnveidošanos, lai, būdami pēc iespējas labāki paši, mēs spētu darīt pēc iespējas vairāk laba citiem. Neaizmirsīsim, ka ticībā darīti darbi ir Dieva paša darbi. Bet, ja tie ir Dieva darbi, tie neiznīks, bet pavadīs mūs mūžībā. Tā ir priecīga ziņa mums, un tas ir prieks par Saviem bērniem arī mūsu visu Debesu Tēvam.

Literatūra

Almen L.T. *Vocation in a Post-Vocational Age* // Word & World, 4 no 2 Spr 1984. – Pp. 131–140.

Bayer O. *Nature and Institution: Luther's Doctrine of the Three Orders* // Lutheran Quarterly, Volume XII (1998). – Pp. 125–159.

Bennethum M.D. *Listen! God is Calling! Luther Speaks of Vocation, Faith and Works*. – Minneapolis: Augsburg Fortress, 2003.

Froehlich K. *Luther on Vocation* // Lutheran Quarterly, Volume XIII (1999). – Pp. 195–207.

Heinecken M.J. *Luther and the Orders of Creation in Relation to a Doctrine of Work and Vocation* // Lutheran Quarterly, 4 no 4 N 1952. – Pp. 393–414.

Kleinhans K. *The Work of a Christian: Vocation in Lutheran Perspective* // Word & World, Volume 25, Number 4, Fall 2005. – Pp. 394–402.

Kolb R., Arand C. *The Genius of Luther's Theology*. – Grand Rapids, Michigan: Baker Academic, 2008. – Pp. 1–128.

Kolb R. *God Calling, "Take Care of My People": Luther's Concept of Vocation in the Augsburg Confession and Its Apology* // Concordia Journal, 8 no 1 Jan 1982. – Pp. 4–11.

Kolden M. *Creation and redemption, ministry and vocation* // Currents in Theology and Mission, 14 no 1 F 1987. – Pp. 31–37.

Kolden M. *Luther on vocation* // Word & World, 3 no 4 Fall, 1983. – Pp. 382–390.

Kolden M. *Vocation, work, and identity and the church's mission* // Word & World, 9 no 4 Fall 1989. – Pp. 367–371.

Lindberg C. *The ministry and vocation of the baptized* // Lutheran Quarterly, ns 6 no 4 Wint 1992. – Pp. 385–401.

Plass E.M. *What Luther Says*. – Saint Louis: CPH, 1959.

Wingren G. *Luther on Vocation*. – Eugene, Oregon: Wipf & Stock, 2004. – Pp. 162–213.

“Mēs esam Dieva bērni”

(1. Jņ. 3:2)

“Nekas nenodara kristietībai lielāku ļaunumu kā nolaidība bērnu audzināšanā. Ja vēlamies situāciju uzlabot, vispirms jāsāk ar bērniem. Tādēļ ir tik ļoti nepieciešams, lai katrs laulātais rūpētos par sava bērna dvēseli ar vēl lielāku rūpību nekā par viņa miesu, kas nākusi no mums pašiem; lai katrs bērns tiktu uzskatīts par nenovērtējamu, mūžīgu dārgumu, kuru Dievs uzticējis mūsu pasargājumam, lai ne velns, ne pasaule, nedz miesas prāts to nespētu nolaupt un pazudināt. Jo pēdējās tiesas dienā katram vecākam būs jādod ļoti strikts norēķins par savu bērnu.”⁴⁷

(Dr. Mārtiņš Luters)

Guntars: Sešas dienas Dievs darbojās radīdams, un septītajā dienā Viņš atpūtās un iesvētīja septīto dienu par svētu dienu (1. Moz. 2:2–3). Laiks septītajā dienā ir pirmā svētā lieta, par kuru mēs lasām Rakstos. Tā sanācis, ka sešas sarunas esam veltījuši radības jautājumiem jeb horizontālajām attiecībām, un septīto varam veltīt svētajām lietām jeb vertikālajām attiecībām, attiecībām ar Dievu. Ja iepriekšējo nodaļu saturs lielākoties attiecās uz šīs zemes dzīvi, tad šīs nodaļas skatījums iesniedzas mūžībā. Cik bezgalīgi pārāka ir mūžība pār laiku, tik bezgalīgi svarīgāka ir šī nodaļa, salīdzinot ar pārējām.

Reformācijas laikā un arī vēlāk bija izplatīts kāds uzskats, kas labi paskaidro mūsu kā kristiešu dzīves realitāti. Tas skan šādi: “Mēs vienmēr esam tikai vienu paaudzi no ticības zaudēšanas.” Tas ir, mēs paši esam baudījuši Kristus žēlastību, mēs esam darīti par Dieva bērniem (1. Jņ. 3:2), taču, ja mēs nenodosim Kristus

⁴⁷ *What Luther Says* – p. 141.

Evaņģēliju mūsu bērniem, tad pats lielākais dārgums viņiem var būt zudis. Un kāda tad vairs nozīme visiem pārējiem?

Jana: Kad Dievs dāvā mums bērnus, tad no mums viņi saņem savu identitāti, kā to jau pārrunājām nodaļā par laba un ļauna atšķiršanu. Tas, ko tu saki, parāda, ka mums ir svarīgi nodot bērniem ne tikai savu ģimenes, nacionālo un citas identitātes, bet – un tas ir pats svarīgākais – dāvināt bērniem Dieva bērnu identitāti. Jēzus paša vārdiem sakot: “Darait par mācekļiem visas tautas, tās kristīdami Tēva, Dēla un Svētā Gara Vārdā, tās mācīdami turēt visu, ko Es jums esmu pavēlējis” (Mt. 28:19–20).

Guntars: Tieši tā, dot bērniem Dieva bērnu identitāti un arī mācīt, kā mums veidot attiecības ar Dievu. Attiecībās ar Dievu mēs vienmēr esam saņēmēji. Tas sākas jau ar mūsu fiziskās dzīvības dāvanu. Savukārt mūsu Dieva bērnu identitātes pamats ir Kristība (Rom. 8:14–16; Gal. 4:6). Kristībā Dievs pieņem mūsu bērnus par Savējiem, apņemas par viņiem gādāt gan vieglās, gan, jo īpaši, grūtās dienās un darīt viņus par Kristus līdzmantiniekiem mūžībā. Tā no Kristības brīža līdz pat pēdējai stundiņai visa mūsu dzīve izriet no Kristībā saņemtās jaunās Dieva bērna identitātes.

Kristība ir mūsu spēka avots, jo Kristībā Dievs mums dāvā Svēto Garu. Tā ir mūsu dzīves jēgas avots, jo, darīti par Dieva bērniem caur Kristu, mēs nedzīvojam vairs sev, bet dzīvojam, lai kā Dieva bērni kalpotu citiem katrs savā aicinājumā (1. Jņ. 4:7, 11). Lai kas ar mums notiktu pēc tam, lai kā mums klātos, mēs zinām, ka mums ir vislabākais Tēvs, kurš ik brīdi ir par mums nomodā un kurš nepieļaus, ka atgadās kas tāds, kas nāktu mums par ļaunu. Tā ir laba apziņa, ar to ir viegli dzīvot.

Jana: Kristība ir sākums mūsu ticības ceļā, bet ar to viss nebeidzas. Mēs taču nepamostamies nākamajā rītā, zinādami, kā vadīt kristīgu dzīvi.

Guntars: Protams, ka ne. Kristīt bērnus – tas ir mūsu kā vecāku uzdevums, bet, kā lasām Jēzus vārdos, tas ir tikai pirmais

solis. Nereti var dzirdēt pārmetumus, ka Kristībai jau neesot nekāds liels spēks, jo, redzi, daudzi, kas bērībā kristīti, nemaz nedzīvojot ticīgu cilvēku dzīvi. Patiesībā tas ir pārmetums nevis Kristībai un tās uzticīgajam veicējam Trīsvienīgajam Dievam, bet gan mums, vecākiem, kuri neesam pildījuši to, kas mums uzticēts un ko Kristību brīdī Dieva priekšā apsolījām, proti, mācīt un vadīt mūsu bērnus ticības patiesībās un kristīgā dzīvesveidā.

Dievs Savu daļu vienmēr uzticīgi pilda, kā apsolījis, – Viņš mazgā mūsu grēkus, Viņš ar Savu spēkpilno vārdu dara mūs par jauniem cilvēkiem, Viņš pieņem mūs par Saviem bērniem, Viņš dāvā Svēto Garu, Viņš apsola rūpēties par mums un to arī dara – tas viss ir Dieva darbs (Tit. 3:5; Gal. 4:6). Bet kopā ar Kristību nāk arī otra daļa Kristus pavēlē, proti, “māciet turēt visu, ko Es jums esmu pavēlējis” (Mt. 28:20).

Jana: Šie vārdi tiek sacīti apustuļiem, nevis visiem Kristus mācekļiem. Vai tas nozīmē, ka tikai mācītājiem kā draudzes ganiem ir uzticēts mācīšanas uzdevums?

Guntars: Gan Vecajā, gan Jaunajā Derībā ticīgie tiek saukti par “ķēnišķiem priesteriem” (2. Moz. 19:6; 1. Pēt. 2:9). Turklāt visi ticīgie, ne tikai tie, kam uzticēts mācītāja amats. Viena no mūsu kā ķēnišķo priesteru funkcijām ir mācīšana. Kā Dr. Mārtiņš Luters sacījis, tad mēs kā vecāki esam bīskapi un bīskapes saviem bērniem. Mācīt bērnus ticības patiesībās un kristīgā dzīvesveidā – tas nav nekāds izvēles jautājums. Dievs Rakstos daudzviet atgādina, ka tas ir mūsu uzdevums (5. Moz. 4:9; 6:6–7; Sal. pam. 3:1; Ef. 6:4; 2. Tim. 3:14–15 u. c.). Saprotams, ka vecākiem šajā darbā noder palīgi, bet tas neatbrīvo mūs no atbildības. Palīgi tiek sūtīti, lai tie, kuriem ir dāvanas un aicinājums mācīt, piemēram, mācītāji un svētdienas skolu skolotāji, kalpotu arī mūsu bērniem, bet ne tāpēc, lai mēs kā vecāki varētu nolikt šo pienākumu malā. Bērns var iemācīties par Dievu svētdienas skolā, bet ieaukt kristīgā dzīvesveidā viņš var tikai ģimenē.

Interesanti, bet mēs pat varam izmantot socioloģisko pētījumu datus, lai parādītu, cik nopietni mums jāuztver šis Dieva uzdevums. Tas pierādās praksē: ja vecāki nedzīvo kristīgu dzīvesveidu mājās, tas ir, arī sešās nedēļas dienās, kuras viņi pavadā ārpus draudzes, tad arī bērni visbiežāk aiziet no draudzes.⁴⁸ Protams, Dievs gaida uz mums un aicina mūs, kamēr vien mēs esam šajā pasaulē, un, ja vecāki pavisam noniecina šo uzdevumu, Kristus piemeklēs citus ceļus, lai mūsu bērnus uzrunātu, bet vai! mums, ja nedarām, kas mums uzticēts.

Jana: Bieži vien, pat ja viens no vecākiem cenšas, cik spēj, otrš pienākumu – audzināt bērnus ticībā – atstāj novārtā. Ja citos vecāku uzdevumos varam dalīt pienākumus – tu dari šo, es darīšu to, tad, audzinot bērnu ticībā, šādas izvēles diemžēl nav. Bērns kā jau grēcinieks labprātāk sekos tam vecākam, kurš no Dieva turas pa gabalu.

Guntars: Jā, un šis pārmetums visvairāk jau adresēts mums, tēviem. Mēs paši vislabāk zinām, kā mums padodas bērnu mācīšana un cik daudz laika tai veltām. Šī ir tā skarbākā daļa, pārmetums, ka nedarām tā, kā vajadzētu. Ne es, ne, visdrīzāk, arī tu, kas lasi šīs rindiņas.

Bet ir arī priecīgais aspekts. No vienas puses, bērnu audzināšana ticībā ir tik liela atbildība, ka tā var būt pat nomācoša. No otras puses, mums dzīvē nav dots daudz lielāks prieks kā laiks, kuru pavadām kopā ar saviem bērniem, stāstot un lasot viņiem par Kristu, par Viņa darbiem mūsu labā un visiem kopā lūdzot, tā mācot viņiem saņemt un pateikties par Dieva labajām dāvanām. Tie ir mirkļi, bagātīgi piesātināti ne tikai ar mūsu savstarpējo mīlestību, bet arī ar Dieva paša klātbūtni. Tie ir kā pērles mūsu ikdienā, un to vērtība ir mūžīga.

⁴⁸ Dati no organizācijas “Youth and Family Institute” veiktā pētījuma par vecāku ietekmi uz bērnu ticību “Child in our hands” // <http://www.youthandfamilyinstitute.org/index.html>.

Kad bērni vēl ir bērni, mēs esam viņiem doti Dieva vietā. Kad vien viņiem rodas kāda vajadzība, viņi steidz meklēt mūs. Bieži vien tas ir pat kaitinoši – nu cik tad var! Taču mums jāierauga, cik liela ir mums izrādītā uzticība. Mums varbūt ir jāpiedomā, lai apzinātos sevi kā Dieva vietniekus, bērniem tas nav jādodomā. Dievs mūs ir radījis attiecībām ar Viņu. Bērņībā lielā mērā šīs attiecības aizpilda vecāki. Mūsu uzdevums ir cik vien agri iespējams vadīt mūsu bērnus pie mūsu visu Tēva. Ja laicīgās dzīves jautājumos mums jācenšas bērnus audzināt būt pēc iespējas patstāvīgākiem, tad ticībā tas ir tieši otrādi – pēc iespējas atkarīgākiem no Kristus. Ja attiecībās ar tuvākajiem un visu radību mums bērni jāaudzina būt aktīviem, būt devējiem, tad attiecībās ar Kristu mums viņiem jā māca būt saņēmējiem. Vislabāk to darīt ar mūsu pašu piemēru.

Jana: Šodien tik daudzi runā par garīguma kopšanu, ir tik daudz dažādas interesantas metodes, kā varam kļūt vēl garīgāki. Kā mums ar savu piemēru būtu jā māca mūsu bērniem kristīgais dzīvesveids?

Guntars: Neesmu atradis labāku atbildi uz šo jautājumu kā to, kuru savā grāmatā “Žēlastība un vēlreiz žēlastība” sniedz Austrālijas izcelsmes luterāņu teologs Džons Klainigs: “Kad runāju par garīgumu, es neiedomājos kaut ko neparastu – kādu pārāku kristieša esamības veidu, kas būtu atvērts tikai reliģiskajai elitei vai būtu garīgās dzīves augstāka pakāpe. Es iedomājos to, kas ir dots katram ticīgajam. Kristīgais garīgums ir gaužām vienkāršs – sekot Jēzum. Tā ir parasta ticības dzīve, kurā saņemam Kristību, apmeklējam dievkalpojumu, saņemam Svēto Vakarēdienu, lasām Svētos Rakstus, lūdzam par mums un par citiem, cīnāmies ar kārdinājumiem un strādājam kopā ar Jēzu tur, kur esam likti. Mūsu garīgumā mēs netiekam pacelti augstākās sfērās pāri pār parastu, miesīgu ikdienas dzīvi, bet saņemam Svēto Garu no Kristus, lai varam dzīvot Dieva klātbūtnē katru mūsu dzīves dienu, kad saskaramies ar cilvēkiem, darbu, grēku, pāri-

darījumiem, neērtībām un sirdsēstiem, grūtībām un traģēdijām. Mēs neesam aicināti būt garīgāki, attālinoties no zemes dzīves, bet vienkārši paļaujoties uz Jēzu, kad darām to, kas mums uzticēts, piedzīvojot to, ko mums dots piedzīvot, priecājoties par to, par ko mums ir dots priecāties.⁴⁹

Jana: Tātad dzīvojam katrs savos aicinājumos un pieaugam kā Dieva bērni, kas mācās visu ar pateicību saņemt no sava Debesu Tēva. Šeit minētās lietas – Kristība, dievkalpojums, Vakarēdiens – tās visas ir saistītas ar draudzes dzīvi, ar baznīcas apmeklējumu. Savukārt viens no biežāk uzdotajiem jautājumiem, runājot par ticību, ir: “Bet kāpēc gan man jāiet uz dievkalpojumu?” Šis grāmatas kontekstā to varētu pārfrāzēt kā: “Kāpēc man būtu jāved mani bērni uz dievkalpojumu? Kam tas vajadzīgs?”

Guntars: Gribētu atbildēt divās daļās. Pirmā – par to, kādas ir izvēles iespējas. Lasīju par kādu notikumu. Vecmamma viesojās pie savas meitas ģimenes. Ceļā no stacijas uz mājām viņi brauca garām kādai baznīcai. Mazdēliņš priecīgs iesaucās: “Skat, ome, tā ir mana baznīca!” Vecmamma jautāja viņam: “Vai tā arī iekšā ir tikpat skaista kā no ārpusēs?” Mazdēls vērās viņā neizpratnē, un meita sūtīja viņai zīmīgus skatienus. Vēlāk meita savai mammai paskaidroja, ka šo baznīcu par savu zēns izvēlējies, jo viņa draugiem ir savas draudzes un arī viņam to gribējies. Bet, tā kā viņi ar vīru uzskata, ka nedrīkst bērnam uzspiest jēlkādus reliģiskus uzskatus, lai pieaudzis bērns pats varētu izvēlēties, kādu pasaules uzskatu pieņemt par savējo, tad viņi savu dēlu uz draudzi nekad nebija veduši. Pavisam vienkārši – šis mazais puisēns “savā baznīcā” nekad nebija pat kāju spēris. Vecmamma meitai uzdeva tikai vienu jautājumu: “Meitiņ, uz kā pamata tad tavš bērns izdaris izvēli? Uz nezināšanas?”⁵⁰

⁴⁹ Kleinig J.W. *Grace upon Grace [Žēlastība un vēlreiz žēlastība]*. – Saint Louis: CPH, 2008. – p. 23.

⁵⁰ Crafton B. *We Want Them to Make Up Their Own Minds When They're Older // The Living Pulpit*, October-December 2003. – p. 32.

Šie vecāki laikam nespēja iedomāties, ka reliģisko uzskatu it kā nemācīšana arī ir reliģisko uzskatu mācīšana. Ka viņi kā sava dēla vissvarīgākie cilvēki, no kuriem bērns sagaida visu to labāko, ir mācījuši, ka ir labi dzīvot bez Dieva; ja arī Viņš kaut kur eksistē, kāda gan mums gar to daļa! Tā vietā, lai “neuzspiestu” savam bērnam ticību Kristum, kurš vēlas būt mūsu Dievs un bagātīgi mūs svētīt, viņi uzspieda savam bērnam pasauli, kurā Kristum nav vietas. Viņi atņēma savam bērnam lielāko, ko kā vecāki būtu varējuši viņam dot.

Cilvēks nevar izvēlēties no lietām, kuras viņš nepazīst. Ja mēs nezinām, ko nozīmē būt draudzē, ko nozīmē baudīt brāļu un mūsu mīlestību un sadraudzību Kristū, piedošanu, drošību, mieru un prieku kā Dieva bērniem, kā gan mēs to varētu izvēlēties? Tas, ko šie vecāki patiesībā bija darījuši – sargājuši savu dēlenu no Dieva žēlastības un gādības, no visām bagātīgajām svētībām, kādas Kristus mums jau šeit, virs zemes, vēlas dot.

Jana: Tātad mūsu rīcībā ir izvēle – mācīt bērnam dzīvi ar Kristu vai mācīt dzīvi bez Kristus; tādas iedomātas neitrālas dzīves nav, kuras laikā vari izvēlēties vienu vai otru, jo mēs nedzīvojam ārpus pasaules uzskatiem, mēs dzīvojam saskaņā ar noteiktiem pasaules uzskatiem.

Guntars: Tieši tā. Un nu otrā atbildes daļa jautājumam “kāpēc gan man būtu jāved mans bērns uz dievkalpojumu”. Šim jautājumam jeb, pareizāk būtu teikt, iebildumam pret dievkalpojuma apmeklēšanas nepieciešamību parasti ir vismaz divas saknes. Viena ir mūsos mītošais vecais, grēcīgais Ādams, kurš jebkuram mūsu solim Dieva virzienā saka sparīgu “nē!”. Otra ir neizpratne par to, kas patiesībā dievkalpojumā notiek. Ar veco Ādamu Dievs mums palīdz tikt galā Kristībā, dodot mums Svēto Garu un darot mūs par jauniem cilvēkiem, savukārt ar skaidrojumu varam mēģināt palīdzēt. Palūkosimies, ko Svētie Raksti māca par dievkalpojuma būtību.

Ja lūkojamies Svēto Rakstu pašā sākumā, Radīšanas stāstā, lasām, ka Dievs radīja cilvēku, svētīja to un ļāva cilvēkam baudīt Dieva klātbūtni Ēdenes dārzā. Cilvēks ir radīts, lai būtu kopā ar Dievu un baudītu šīs kopības svētību. Bet Raksti arī atklāj, kas notika pēc tam – cilvēks izvēlējās nepaklausīt Dievam. Tā šīs tuvas attiecības un visa līdzī nākošā svētība tika zaudēta. Cilvēkam nācās pamest Ēdenes dārzu, jo viņš vairs nespēja atrasties svētā Dieva tuvumā (1. Moz. 3). Taču Dievs nebūtu Dievs, ja Viņam nebūtu risinājums šai bēdīgajai situācijai. Ja dodamies no Svēto Rakstu sākuma uz pašām beigām, tad ieraugām ko pazīstamu. Dievs atkal mājō cilvēku vidū (Jņ. atkl. 21), viņi atkal ir kopā, un cilvēki bauda Dieva klātbūtnes svētību – prieku, dzīvību, veselību, labklājību, mieru un visus citus labumus.

Jana: Tā nu mēs redzam, ka vismaz cilvēces eksistences sākumā un arī pēc Kristus atnākšanas cilvēki ir kopā ar savu Radītāju. Diemžēl mēs dzīvojam pa vidu starp sākumu un beigām.

Guntars: Tas tiesa, pēc Kristus otrās atnākšanas dzīve Dieva klātbūtnē kļūs par pastāvīgu realitāti, bet šīs realitātes iesākums ir šeit, virs zemes. Kā tā? Kā lasām 1. Mozus grāmatā, Dievs vēlas mūs svētīt (1. Moz. 1:28). Pirmā lieta, ko Viņš dara pēc radīšanas, ir svētīšana. Kad saraujam attiecības ar Dievu, Viņš pirmais meklē, kā tās atjaunot. Lai to izdarītu, Viņš jau Ādamam un Ievai apsola sagādāt risinājumu, kas spēs pārņemt tiltu pār radušos plaisu Radītāja un Viņa neapdomīgās radības attiecībās (1. Moz. 3:15). Iet laiks, un Dievs izredz Mesopotāmijas iemītnieku Ābrahāmu no Ūras, dievbijīgu un uzticamu vīru, sacīdams: “Es tevi darišu par lielu tautu, Es tevi svētīšu un darišu lielu tavu vārdu, un tu būsi par svētību. Es svētīšu tos, kas tevi svētī, un nolādēšu tos, kas tevi nolād, un tevī būs svētītas visas zemes ciltis” (1. Moz. 12:2–3).

Ābrahāma izredzēšana nebija viņa paša dēļ, bet gan tādēļ, lai caur viņu Dievs varētu svētīt visas zemes ciltis, arī mūs. Viss notika, tieši kā Dievs to bija apsolījis – Ābrahāma pēcnācēji vai-

rojās un tiem atkal un atkal tika atkārtots Dieva apsolījums “ta- vos pēcnācējos visas zemes tautas tiks svētītas” (1. Moz. 26:3–4; 28:14). Līdz pienāca brīdis, lai Dievs spertu nākamo soli – pats mājotu viņu vidū.

Jana: Tātad Dieva mērķis, izredzot Ābrahāmu, bija iesākt at- jaunot to svētību, kādu cilvēki baudīja iesākumā Dieva klātbūtnē un kādu atkal baudīsim pēc Kristus otrās atnākšanas?

Guntars: Jā, tādēļ tika izredzēts Ābrahāms, tāpēc tika izredzēti viņa pēcnācēji, Israēla tauta, tāpēc no viņu vidus nāca arī Kristus, Dieva Dēls un Ābrahāma atvase (Gal. 3:16). Bet, runājot par pašu Dieva svētību, vispirms jāmēģina saprast, ko tā nozīmē. Nevienš nespēj pilnībā aprakstīt, ko īsti nozīmē “svēts”.

Jana: Šķiet, parasti to skaidro kā nošķirtu Dievam.

Guntars: Tas ir pareizi, bet tas tomēr nepaskaidro, kas tieši svētums ir. Svētie Raksti mums rāda, ka ir tikai viens, kas pats par Sevi ir svēts, tas ir Dievs Radītājs. “Svēts” ir Vecajā Derībā at- tiecībā uz Dievu visbiežāk lietotais apzīmētājs. Dievs nosaka, kas ir svēts. Svētums ir kaut kas tāds, kas pats par sevi piemīt tikai Dievam, tikai no Viņa iziet, tikai no Viņa ir saņemams. Dieva svētums ir tas, no kā nāk viss labais – dzīvība, prieks, miers, ve- selība, labklājība, pārticība un tā joprojām. Un Viņš grib tajā ar mums dalīties (3. Moz. 11:45; Ebr. 12:10).

Nelaieme tikai tā, ka nekas grēcīgs nevar nākt svētā Dieva tu- vumā un palikt dzīvs (2. Moz. 33:20). Tā nu, lai kā Dievs gribētu mūs svētīt, lai kā mēs alkту pēc visām tikko minētajām brīniš- ķīgajām lietām, mēs nevaram viens otram tuvoties, jo rezultāts būtu mūsu nāve un iznīcība.

Jana: Diezgan bēdīgi, ja svētības avotam pat tuvoties neva- ram. Kāda tur gan svētības saņemšana?

Guntars: Šajā nespējā tuvoties svētajam Dievam mēs skaidrāk par skaidru ieraugām, ko nozīmē grēks. Kad Dievs radīja pasauli, Viņš atzina, ka tā ir “ļoti laba” (1. Moz. 1:31). Viss darbojās sa- skaņā ar radīšanā iedibināto kārtību. Dievs mājoja pie cilvēkiem,

un viņi saņēma svētību no Dieva klātbūtnes. Tad pirmie cilvēki novērsās no Dieva un sāka rīkoties pretēji radīšanas kārtībai, caur viņiem Dieva labā radība tika sagandēta. Dieva svētums, kas labai, nesabojātai radībai ir dzīvības un labklājības avots, sabojātai, grēcīgai radībai ir nāves briesmas un iznīcība. Tā kopš izraidīšanas no Ēdenes cilvēki vairs nevar tuvoties Dievam.

Šo situāciju labāk saprast palīdz Bībeles skatījums uz pasauli. Visu, kas pasaulē eksistē, var iedalīt trīs grupās. Vispirms, svētais Dievs. Kā pretpols Dieva svētumam ir sātans un viņa eņģeļi. Nosacīti pa vidu atrodas radība. Tā pati par sevi nav svēta, bet gan ir “ļoti laba”, kā jau Radītājs to iesākumā atzina. Tā nu radība, atrazdamās pa vidu starp svēto Dievu un nešķīstajiem gariem, var tikt vai nu svētīta, ja tā nonāk Dieva tuvumā, vai sabojāta un padarīta nešķīsta, ja tā nonāk saskarē ar sātanu, viņa eņģeļiem vai jebko, kas atrodas šīs daļas ietekmē. Dieva svētumu varam salīdzināt ar uguni; tieši šāda valoda Rakstos bieži ir izmantota, runājot par Dievu. Uguni var būt divējāda ietekme – tā var dot gaismu un siltumu, tā var šķīstīt no sārņiem, taču tā var arī iznīcināt. Ja kaut kas, kas ir nešķīsts vai grēcīgs, nāk Dieva tuvumā, Dieva svētums to iznīcina. Ja kaut kas, kas ir šķīstīts un labs, nāk Dieva klātbūtnē, tad Viņa svētums ir kā dzīvības avots. Uztverot pasauli caur šo Rakstu skatījumu, varam vieglāk saprast, kāpēc grēcinieki nedrīkst tuvoties svētajam Dievam.

Vieglāk arī ieraudzīt Dieva gudrību un mīlestību pret mums. Lai mūsu grēki, mūsu nešķīstība nekļūtu par mūsu posta un nāves iemeslu, kad tuvojamiem Dievam dievkalpojumā vai kad Viņš atkal nāks visā Savā godībā un svētumā, tos visus uzņemas Dieva Dēls Jēzus Kristus. Viņa krusta nāve mums kļūst par durvīm uz dzīvību. Kad esam kristīti Jēzus vārdā, mūsu grēki un samaitātība ir nomazgāti, mēs esam ietērpti Kristū un Dievs mūs redz Kristus, Sava Dēla, svētumā, nevis mūsu grēka nešķīstībā. Tādi mēs droši varam jau tagad tuvoties Dieva svētumam un baudīt tā dzīvu darošo, atjaunojošo un priecējošo spēku. Turklāt, ar Dieva

svētumu aplāti, varam arī bez bažām gaidīt Kristus otro atnākšanu godībā.

Jana: Bet kā tad ar Dieva klātbūtni Vecās Derības laikā? Mozus grāmatas apraksta Dieva klātbūtni draudzes vidū un Dieva iedibinātos mielastus (3. Moz.), caur kuriem Viņš svētīja Savus ļaudis. Kā viņi varēja tuvoties Dieva svētumam?

Guntars: Tieši Vecās Derības dievkalpošanā mēs īpaši skaidri ieraugām, cik ļoti mums vajadzīgs Kristus. Katram mielastam, kurā Dievs svētīja Savus ļaudis, bija jāsākas ar grēku piedošanas rituālu. Katru reizi grēku piedošanā viņiem tika mācīts, ka grēcīgs cilvēks nevar tuvoties svētajam Dievam. Kā dāvanu cilvēkiem Dievs pats iedibināja kārtību, kurā Vecās Derības dievkalpojumā cilvēku dzīvība tika aizvietota ar dzīvnieku dzīvību, cilvēku grēki tika uzlikti upura dzīvniekam. Iedibinot šādu kārtību, Dievs mācīja par vietnieciskā, samierinošā upura nepieciešamību, ja vēlamies tuvoties Dievam. Jo tikai tad, kad cilvēku grēki bija piedoti, viņi varēja piedalīties svētajā mielastā, kurā viņiem tika dāvāts Dieva svētums.

Jaunās Derības dievkalpojumā mēs piedzīvojam tieši to pašu. Pirmā daļa dievkalpojumā, ja gatavojamies svinēt Kristus mielastu, tas ir, tuvoties svētajam Dievam, ir tieši grēku piedošana jeb absolūcija. Vecajā Derībā grēku piedošanu cilvēkiem deva upura dzīvnieku vietnieciskā nāve, kura bija darbīga Kristus dēļ. Jaunās Derības laikā nāvi, kas mūs, grēciniekus, sagaidītu, tuvojoties Dieva svētumam, mūsu vietā ir uzņēmis Kristus pats, Dieva Dēls. Vairs nav vajadzīgi vietnieciskie upuri, jo Dievs pats to ir pienesis vienu reizi par visām (Ebr. 7:27). Kad dzirdam grēku piedošanas pasludinājumu, tas iespējams tikai tādēļ, ka Kristus ir stājies mūsu vietā un ļauj mums stāties Savējā. Viņš izlēja Savas asinis, atdeva Savu dzīvību, lai mēs varētu baudīt Dieva svētumu, pieeju pie Tēva, dzīvību, prieku un pārpilnību.

Jana: Tātad Vecās Derības dievkalpošana bija kā norāde uz Jaunās Derības dievkalpošanu?

Guntars: Vecās Derības dievkalpošana ir viena no lietām, kuras Jaunās Derības baznīca saņēma mantojumā (Rom. 9:4).⁵¹ Tieši tādēļ Jaunajā Derībā neatrodam pārāk daudz par dievkalpojuma norisi, tas nebija vajadzīgs. Starpība Vecās un Jaunās Derības dievkalpošanā ir tā, ka to rituālu vietā, kuri norādīja uz Kristu, mēs dievkalpojumā saņemam Kristu pašu. Kā jau aplūkojām, grēku piedošana bija pirmais nepieciešamais solis Vecās Derības laikā, un tieši tāpat tas ir arī tagad. Vecās Derības laikā Dieva godība iemājoja Saiešanas telti (2. Moz. 40:34). Jaunās Derības laikā Dieva godība mums tika atklāta Jēzū Kristū (Jņ. 1:14). Vecās Derības laikā pēc grēku piedošanas rituāla Dieva ļaudis baudīja mielastu Dieva tuvumā un caur šo mielastu Dievs viņus svētīja. Jaunās Derības laikā Kristus pats aicina mūs Savā mielastā un ne tikai dāvā Dieva svētību, bet pats ir klātesošs. Pats svētais Dievs ir miesā klātesošs Vakarēdiena maizē un vīnā. Viņš, kura parādīšanās grēciniekam nozīmē nāvi, visā Savā svētumā nāk mūsu vidū!

Jana: Ir pat mazliet biedējoši domāt par Vakarēdienu kā svētā Dieva klātbūtni mūsu vidū. Īpaši, ja palasām, kas Vecās Derības laikā noticis ar tiem, kas nāca Viņa svētuma tuvumā, pienācīgi nesagatavojušies, kā tas notika ar Ārona dēliem Abiju un Nadabu, kurus Dieva svētuma klātbūtne uz vietas iznīcināja (3. Moz. 10:2).

Guntars: Tieši tādēļ apustulis Pāvils pret Kristus mielastu mudina izturēties ar vislielāko nopietnību un bijību. Viņa vārds 1. vēstulē Korintas draudzei norāda uz iespējamām sekām, ja baudīsim Vakarēdienu, nesaprazdami, ka šajā mielastā esam Dieva svētuma klātbūtnē: “Tādēļ jūsu starpā ir daudz vāju un neveselu un diezgan daudz ir mirušu” (1. Kor. 11:30). Tieši tādēļ dievkalpojumā tik svarīga ir grēku piedošanas jeb absolūcijas

⁵¹ Rom. 9:4 Pāvils izmanto vārdu *LATREIA*, kas apzīmē rituālu kalpošanu, citiem vārdiem sakot, dievkalpojumu). Šis pats vārds parādās arī Rom. 12:1, Ebr. 9:1, 6 u. c. (BDAG).

daļa, jo tajā mēs tiekam šķīstīti no mūsu grēkiem, atjaunoti kā Dieva labā radība un darīti cienīgi ņemt dalību Dieva svētajā mielastā. Šādi mēs Kristus mielastā saņemam to, ko svētā Dieva klātbūtne mums dod, – dzīvību, prieku, veselību, laimi, pārticību un visu citu svētību.

Jana: Tā nu mēs esam aicināti atlicināt vienu dienu, lai tajā būtu kopā ar Dievu, lai dotu Viņam iespēju dāvēt mums Savas klātbūtnes svētību. Tā ir vēl viena līdzība starp Vecās un Jaunās Derības baznīcu, proti, sabats un svētdiena.

Guntars: Taisnība, abas šīs dienas ir atlicinātas Dievam, tomēr Vecās Derības laikā sabats bija kaut kas cits, nekā šodien ir svētdiena. Dievkalpojuma vieta bija noteikta Saiešanas teltī, vēlāk templī. Taču dievkalpojumi, kā mēs to saprotam, nenotika katru svētdienu. Katram Israēla vīrietim bija jānāk Dieva priekšā trīs lielajos svētkos (3. Moz. 23), ārpus šiem trim svētkiem svētos mielastus varēja svinēt pēc pašu izvēlas – cik vien bieži Dieva ļaudis to vēlējās un varēja atļauties.

Sabats bija diena, kuru Dievs pavēlēja atlicināt Viņam. Taču tajā pašā brīdī Viņš šo dienu atdeva cilvēkiem atpakaļ. Tā kā sabata dienā nekāds darbs nebija atļauts, ģimene varēja šo dienu pavadīt kopā. Diena, kura bija jāveltī Dievam, patiesībā tika dota cilvēkiem kā ģimenes diena. Laiks, lai būtu kopā, lai pārrunātu Dieva žēlastības darbus, lai mācītu bērnus un vienkārši baudītu kopību ar saviem mīļajiem.

Jana: Tad jau mūsu svētdienas dievkalpojumi ir Vecās Derības svētku un sabata apvienojums, jo esam kopā gan ar Dievu, gan ģimeni.

Guntars: Jā, mums ir tikusi tā labāka daļa. Ja Vecās Derības laikā kopā pulcējās radnieki, tad mums ir vismaz divas reizes lielāks prieks – mēs vienlaikus sanākam kopā gan kā mūsu šīs zemes ģimene, gan arī kā garīgā ģimene, brāļi un māsas, tēvi, mātes un bērni Kristū. Turklāt arī svētku mielasts mums ir daudz pāriāks. Ja Vecās Derības laikā Dievs caur mielastu svē-

tija tā baudītājus, tad mēs tiekam svētīti no Kristus, svētā Dieva paša klātbūtnes, un pat vēl vairāk – no miesīgas vienības ar Viņu Svētā Vakarēdiena maizē un vīnā. Mielasts, kurā mēs kā Kristus ģimene sanākam kopā, ir iesākums apsolītajam mielastam mūžībā, kurā mēs atkal pilnībā baudīsim Dieva svēto klātbūtni, redzēdami Viņu vaigā (1. Jņ. 3:2).

Jana: Šo apzinoties, šķiet, ka jautājums “kāpēc gan man vajadzētu savu bērnu vest uz dievkalpojumu” vai arī “kāpēc man pašam būtu jāiet” nav visai prātīgs.

Guntars: Parasti jau šis jautājums netiek uzdots, lai saņemtu atbildi, bet gan – lai parādītu, ka nav jau īsti nekādas vajadzības iet uz dievkalpojumu. Cilvēki bieži saka: “Es varu Dievu lūgt jebkurā vietā.” It kā mēs katrs varētu noteikt, kur Dievam būt un ko darīt. Ja par dievkalpojuma apmeklējumu jautā, lai saprastu, vai, ejot uz dievkalpojumu, es veicu kādu labu darbu, tad atbilde ir “nē”. Tāds dievkalpojums, kuru apmeklējot tu domā esam izdarījis labu darbu, tiešām nevienam nav vajadzīgs – nedz Dievam, nedz tuvākajam, nedz arī tev pašam.

Dieva svētums nav kaut kas tāds, ko vienreiz saņemam un pietiek visam mūžam. Kamēr paliekam Dieva klātbūtnē, tikmēr saņemam Viņa svētumu, kad tur vairs neesam, tad arī nesaņemam. Līdzīgi kā ar skābekli. Tas ir absolūti nepieciešams mūsu dzīvei, tomēr mēs paši to neražojam, mums pašiem tā nav, tas mums ik brīdi tiek dots. Tieši tāpat ir ar Svēto Garu.⁵² Tas ir absolūti nepieciešams mūsu ticības dzīvei, taču mums pašiem tā nav, mēs to saņemam Dieva Vārdā un Sakramentos.⁵³ Kamēr saņemam, tikmēr mūsu ticība un attiecības ar Dievu tiek uzturētas dzīvas.

Tāpēc, ja tikšanās ar Dievu, Viņa klātbūtnes piedzīvošana, Viņa svētības saņemšana, ģimenes diena gan tavas miesīgās, gan

⁵² Kleinig J.W. *Grace upon Grace*. – Saint Louis: CPH, 2008. – p. 46.

⁵³ Ne velti Reformācijas laikā Vārdu un Sakramentus dēvēja par Svētā Gara līdzekļiem (no J.W. Kleinig lekcijām ASV, 2005).

garīgās ģimenes lokā ar līdzīgu nākošo piedošanu, izlīgumu, mīlestību un prieku gan Dieva priekšā, gan ar tuvāko – ja šīs lietas šķiet svarīgas, ja vēlies baudīt šīs dāvanas, kuras Tas Kungs mums sagatavojis jau šeit, virs zemes, tad jautājums par dievkalpojuma apmeklējumu ir jāuzdod citādi. Nevis – kādēļ gan man vajadzētu iet uz dievkalpojumu, bet – kā gan es varētu no tā atteikties?!

Dievkalpojums ir durvis uz mūžību, vai nu mēs piedalāmies Dieva mielastā jau tagad un paliekam šī mielasta viesi arī pēc Kristus atnākšanas mūžīgi, vai arī nonicinām Dieva aicinājumu un tā paši sevi izraidām no Dieva valstības.

Jana: Dievkalpojumam gan nav nekāda acīm redzama ārējā spožuma un diženuma, kā tas ir lietām, kas pasaules acīs var šķist lielas un nozīmīgas vai vienkārši interesantas. Dievkalpojuma godību mēs ieraugām ar ticības acīm, kad saprotam, ka pats svētais Dievs ir to iedibinājis, lai nāktu un jau šeit laikā būtu kopā ar tevi.

Guntars: Jā, gan Dievs ir kopā ar mums, gan mēs paši esam kopā ar saviem mīļajiem, ar savu mazo un arī ar savu lielo ģimeni. Šāda izpratne par draudzi paver nebeidzamas iespējas Dieva klātbūtnes arvien piesātinātākai dzīvei. Ne velti Dr. Mārtiņš Luters “Lielajā katehismā” tieši tā arī runā par mācītājiem – kā par mūsu garīgajiem tēviem.⁵⁴ Ja saprotam, ka draudze ir mūsu garīgā ģimene, mēs tur varam arī dzīvot kā ģimenē.

Un kā mēs izturamies pret saviem ģimenes locekļiem? Ja ar mums viss ir kārtībā, ar mīlestību un vislielākajām rūpēm nesavtīgi dodot no sevis, ja ar ģimeni viss ir kārtībā, tad to pašu saņemam pretī no saviem mīļajiem. Kā Dievs ir dodošs Dievs, tā arī mēs esam radīti, lai vislielāko prieku gūtu dodot. Ja apzināmies, ka draudze ir mūsu Kristus ģimene, tas mūsu priekam un rūpēm par draudzi paver neierobežotas iespējas. Kad varam būt noderīgi saviem mīļajiem ģimenē, tas ir brīnišķīgi. Ja varam dot no sevis savā garīgajā ģimenē, katrs no tā, ar ko Dievs mūs

⁵⁴ LK – 386.–387. lpp.

svētījis, tad iespēju kalpot tuvākajam patiesi ir tik daudz, ka pat ar piecām rokām un desmit galvām nepietiks.

Vecās Derības laikā sabats bija atpūtas diena; kad sešas dienas bijām pūlējušies, septītajā baudījām mieru. Jaunās Derības laikā svētdiena ir pirmā nedēļas diena. Mums tā sākas ar Dieva nama apmeklējumu un Dieva svētības baudīšanu, kas ir mūsu spēka avots pārējām sešām dienām, dzīvojot Dieva svētītu dzīvi, audzinot bērnus un kalpojot tuvākajam.

Jana: Tā tomēr nav vienlīdzīga proporcija – vienu dienu esam draudzē, sešas pasaulē. Turklāt, kā jau minējām, Dieva svētums nav kaut kas tāds, ko vienreiz saņem un ar to pietiek, mums tas jāsaņem atkal un atkal.

Guntars: Jau Vecās Derības laikā Dievs iedibināja noteiktu svētbrīžu kārtību, kas bija piesaistīta mūsu ikdienas dzīves pašam pamata aktivitātēm. Tieši kurām? Viena no tām ir dienakts cikls – no rīta ceļamies dienas darbiem, vakarā dodamies atpūtā, no rīta ceļamies, vakarā guļamies... Otra nozīmīga mūsu dienas ritma sastāvdaļa ir ēdienreizes. Trešā zīmīgā lieta ir nedēļas cikls, – sešas dienas darbs, viena diena atpūtai, sešas darbs, viena atpūtai...

Kā šī svētbrīžu kārtība darbojas? Dievs bija pavēlējis priesteriem katru rītu un katru vakaru svinēt noteiktus rituālus, lai pats tajos būtu kopā ar Savu tautu un to svētītu (2. Moz. 29:38–46). Tā nu sanāca, ka cilvēku ikdienas dzīves cikli, celšanās, gulētiešana un ēdienreizes, laika ziņā atbilda Dieva iedibinātajiem svētības rituāliem. Turklāt šajā laikā, pie ēdienreizēm rītos un vakaros, Dieva ļaudīm bija jāpiesauc Dieva svētais Vārds un jāsaaka ticības apliecība (5. Moz. 6:4–7).⁵⁵ Tā nu dievkalpošana templī notika vienā ritmā ar mājas svētbrīžiem, ļaujot arī Dieva tautai izdzīvot šo saikni – apzinoties, ka tajā laikā, kad viņi, Dieva Vārdu pie-

⁵⁵ Senatnē cilvēki nedzīvoja tādā labklājībā kā šodien; parasti viņi baudīja divas maltītes, no rīta un vakarā, nevis trīs, kā tas pieņemts šodien (no *J.W. Kleinig* lekcijām ASV, 2005).

saucot, baudīja dienišķo maizi, Dievs pats pildīja Savu solījumu būt ar viņiem un dāvāt Savu svētību.

Jana: Lietošanai ļoti līdzīgā veidā – rīta, vakara un ēdienreižu lūgšanām – izveidots arī Reformācijas laikā Dr. Mārtiņa Lutera sarakstītais “Mazais katehisms”.

Guntars: Precīzi, turklāt jāpiebilst, ka mūsu ikdienas svētbrīžiem ir ļoti praktisks raksturs. Tie balstās Rakstu vārdos no apustuļa Pāvila vēstules Timotejam: “Jo katra Dieva radība ir laba, un nekas nav atmetams, ko saņem ar pateicību; jo svētumu tam piešķir Dieva vārds un lūgšana” (1. Tim. 4:4–5). Ja atceramies, ka tikai Dievs ir svēts, ka tikai no Viņa nāk svētums, ka svētums ir dzīvības, prieka, miera, drošības, laimes un citu labo lietu avots, tad varam ieraudzīt, kāda ir šo mūsu ikdienas ciklu svētbrīžu nozīme.

Proti, katru dienu, no rīta pieceļoties, mēs ģimenes lokā pateicamies par nakts pasargājumu (rīta lūgšana), apliecinām ticību Trīsvienīgajam Dievam (ticības apliecība), kurš mūs pieņēmis par Saviem bērniem, un ar Dieva Vārdu un lūgšanu (Mūsu Tēvs lūgšana) piesaucam Dieva klātbūtni un līdz ar to – svētību visām mūsu dienas gaitām. Lai kur mēs ietu, lai ko mēs darītu, mēs to darīsim Svētā Gara vadībā un pasargājumā. Vakarā, kad gatavojamies atpūtai, mēs pateicamies par Dieva rūpēm un dāvanām, kādas esam dienas gaitā saņēmuši (vakara lūgšana), apliecinām savu ticību (ticības apliecība) un izlūdzamies Dieva pasargājumu naktij (Mūsu Tēvs lūgšana). Tā mūsu Kungs Kristus ir ar mums ik brīdi, mūs sargādam, par mums gādādam un mūs svētīdam.

Katra ēdienreize ir kā atgādinājums par dienišķo maizi, kuru Debesu Tēvs mums apsolījis dot ik dienas. Par to lūgšanā pateikdamies, mēs gan atzīstam, ka visu labo saņemam no Dieva, gan arī izlūdzamies Viņa klātbūtni, kas nenozīmē neko citu kā Dieva svētību mūsu namam (lūgšanas pirms un pēc ēdienreizēm).

Jana: Savukārt katrs iknedēļas cikls sākas ar Dieva nama apmeklējumu, kurā baudām Dieva klātbūtni pilnībā.

Guntars: Jā, un Dieva klātbūtne Vārdā un Sakramentā mūs gan svētī, gan arī dziedina un atjauno kā Dieva bērnus. Ja pirms Dieva nama apmeklējuma pārdomājam Dieva dotos baušļus, tie mums skaidri parāda, kas nav kārtībā ar mūsu dzīvi, gan attiecībās ar Dievu, gan ar cilvēkiem.

Mēs esam paraduši domāt, ka atjaunošanās, ko Dievs mums sniedz dievkalpojumā, ir vajadzīga tikai tiem, kuri paši darījuši ko sliktu tuvākajam. Diemžēl vainīgais ir tikai monētas viena puse. Kad grēks ir izdarīts, tad abu divu sirdsapziņas ir ievainotas – gan vainīgā, gan cietušā. Vaina par izdarīto un apziņa, ka tev nodarīts pāri, – tās abas var nospiegt sirdsapziņu vienlīdz smagi. Vainīgā cilvēka sirdsapziņa grēka dēļ atgrūž viņu gan no cietušā, gan no citiem, kas zina par šo nodarījumu, un, protams, arī no Dieva. Arī cietušā sirdsapziņa ir ievainota, jo viņš jūt, ka ir piedzīvojis netaisnību un ir pazemots. Caur pāridarījumu arī viņš, tāpat kā vainīgais, ir nācis saskarē ar sātana jomu un tā ticis apgānīts. Tas savukārt apgrūtina piedošanu un rada vainas izjūtu Dieva priekšā. Tā nu šis pats grēks posta arī cietušā sirdsapziņu. Grēks ir triumfējis pār abiem, un abiem vajadzīga dziedināšana.

Apustulis Pāvils raksta, ka “sludināšanas mērķis ir mīlestība, kas nāk no skaidras sirds un labas apziņas un neliekuļotas ticības” (1. Tim. 1:5). Arī tas ir mūsu ieguvums dievkalpojumā. Kad esam Dieva klātbūtnē, Viņa dzīvības spēks, Viņa svētums dziedina un atjauno mūsu sirdsapziņu un mūsu attiecības. Bijušais ļaunums Dieva klātbūtnē tiek padarīts par nebijušu. Miers tiek iemantots gan ar tuvāko, gan ar Dievu.

Katrs pats var pārdomāt, ko viņš novēl saviem bērniem – kādu dzīvi šeit, kādu dzīvi mūžībā. Mēs nevaram iecelt mūsu bērnus debesu valstībā, to var izdarīt tikai Kristus. Taču mēs varam vai nu aizvest viņus pie Kristus, vai izlikties, ka neko par Viņu nezina. Dievs ir mums parādījis lielu uzticību, nododams Savus bērnus mūsu rokās, lai Viņš pats arī palīdz, ka mēs, Kristum atnākot, varētu stāvēt Viņa priekšā kopā ar saviem bērniem un

sacīt ar Rakstu vārdiem: “Še Es esmu un bērni, ko Dievs Man devis” (Ebr. 2:13).

Literatūra

Grunde A. *Kas mēs esam – devēji, vai ņēmēji?* // Biķeru Draudzes Avīze, 2009, Nr. 3, Rīga, 4.–5. lpp.

Luters M. *Liels katehisms* // Vienprātības grāmata. – Rīga: Augsburgas Institūts, 2001. – 379.–388. lpp.

Aasgaard R. *Paul as a Child: Children and Childhood in the Letters of the Apostle* // Journal of Biblical Literature, 126 no 1 Spring 2007. – Pp. 129–159.

Capek A.D. *The Responsibilities of Christian Parenthood*, Delivered at Southern Pastoral Conference S.E. Wisconsin District November 10, 1970. – Pp. 1–5.

Chartier M.R. *Christian Parenting: A Stewardship Responsibility* // Journal of Family Ministry, Vol. 10, No 2, Fall 1996. – Pp. 19–32.

Crafton B. *We Want Them to Make Up Their Own Minds When They're Older* // The Living Pulpit, October-December 2003. – Pp. 32–33.

Ellingsen M. *An Augustinian Approach to Parenting for the New Millennium* // Journal of the Interdenominational Theological Center, 30 no 1–2 Fall–Spring 2002–2003. – Pp. 65–75.

Gardner F.A. *Marriage, Parenting, and the Church* // Theology Today, 42 no 1 April 1985. – Pp. 72–77.

Gushee D.P. *Christian Fatherhood: A Moral Paradigm for the Age of Fatherlessness* // Review and Expositor, 92, 1995. – Pp. 435–448.

Kastens G.F. *A Changing World,... An Unchanging Challenge: God's Plan for Rearing Children*, Delivered at the Joint Metro-North Pastoral Conference and Dodge-Washington Pastoral Conference, Inn on Maritime Bay, Manitowoc, Wisconsin, January 20–21, 1992. – Pp. 1–8.

Kleinig J.W. *Grace upon Grace*. – Saint Louis: CPH, 2008. – Pp. 1–86.

Kleinig J.W. *Sharing in God's Holiness* // Lutheran Theological Review, 8:1/2, 1995. – Pp. 105–118.

Kleinig J.W. *The Glory and the Service: Worship in the Old Testament*, A transcript of the lectures given at Westfield House, Cambridge England, June 20–23, 1989.

Kleinig J.W. *Holiness Theology*, The lectures given in US, 2005.

Plass E.M. *What Luther Says*. – Saint Louis: CPH, 1959.

Wright W.M. *The Charism of Parenting* // Journal of Family Ministry, 13 no 1 Spring 1999. – Pp. 6–21.

NOVĒLĒJUMS VECĀKIEM

Vēlreiz sakām, mīļo lasītāj, dari kā berojieši (Ap. d. 17:11), pārbaudi ik dienas Svētajos Rakstos visu, ko šeit lasīji. Tur tu atradīsi vēl daudz, daudz vairāk, nekā ietverts šajā nelielajā grāmatiņā. Gan par laulību, gan par vecāku amatu, gan par Dieva paša pedagoģiju, gan mūsu visu pienākumiem un atbildībām šajā Dieva radītajā pasaulē.

Vēl gribētos piebilst vien pāris lietu. Dievs mūs ir radījis attiecībām ar Viņu un uzdevumiem radības pārvaldīšanā (1. Moz. 1:28). Mēs, vecāki, kā Dieva vietnieki, esam pirmie, kas bērniem šīs lietas mācām. Mums jāsniedz viņiem gan Dieva un vecāku autoritātē balstīta instrukcija, kā vadīt dzīvi šajā pasaulē, gan arī jābūt viņiem par patvērumu un balstu, par miera, mīlestības un iedrošinājuma ostu, ar kuru bērns pilnībā var rēķināties jebkurā dzīves situācijā un kurā viņš vēlas atgriezties. Tā mēs sagatavosim mūsu bērnus dzīvei pasaulē un attiecībām ar mūsu visu Debesu Tēvu.

Šo apzināsimies visā nopietnībā, saprazdami, ka mūsu pūļu mērķis ir laimīga mūsu bērnu nākotne gan šeit, gan mūžībā. Ja ceļa zīme rāda nepareizā virzienā, tad maz cerību nonākt pie iecerētā mērķa. Ja bērnu audzināšana nenotiek saskaņā ar mūsu Radītāja un Glābēja Jēzus Kristus paša iedibināto kārtību, tad tā nav mācīšana, bet gan maldināšana. Tā ved mūsu bērnus nevis uz labu, bet prom no tā; un lai nu kam mēs vēlētu labu, bet saviem bērniem mēs to vēlam. Ja būsīm vieglprātīgi savu bērnu audzināšanā, ja neuztversim visā nopietnībā Kristus pamācības, arī gribētais labais rezultāts izpaliks.

Savukārt visas lietas, kuras Dieva vārds rada, ir ļoti labas (1. Moz. 1:31). Ļausim, lai Dieva vārds ir tas, kurš rada un veido arī mums uzticētos bērnus. Lai Viņš pats, kurā mājā visa gudrības un atziņas pilnība (Kol. 2:3), apgaismo mūs un vada šajā lielajā uzdevumā, kuru Viņš mums, necienīgajiem, ir uzticējis. Lai mūsu Kungs Jēzus Kristus, drīzumā atnākdams Savā debesu godībā, varētu uzlūkot mums uzticētos bērnus un sacīt: “Viņi ir ļoti labi!”

Dieva Svētā Gara gudrību, pacietību un mīlestību Jums šajā ceļā vēlēdami,

Guntars un Jana Baikovi, 2010. gada augustā

SVĒTO RAKSTU RĀDĪTĀJS

1. Moz.

1:26–28	33
1:27	100
	11, 12, 13, 32, 48, 83, 99,
1:28	122, 135
	29, 71, 102,
1:31	123, 136
2. nod.	87
2:2–3	115
	17, 71, 100,
2:7	102
2:15	83, 99
2:15–20	33
2:18	95
2:21	71
2:21–22	17
	29, 32, 81, 83, 87, 88
2:24	87, 88
3. nod.	48, 101, 122
3:14–19	101, 102
3:15	122
3:8–13	73
4:1	89
8:21	21
9:1	12

12:2–3	122
17:8	51, 74
24:16	91
26:3–4	123
28:14	123

2. Moz.

19:6	117
20:2–17	29
20:6	51
20:12	27, 28
29:38–46	130
29:45	74
29:45–46	51
29:46	71
33:20	123
34:6–7	50, 51
40:34	126

3. Moz.

10:1–3	73
10:2	126
11:45	123
19:18	32, 76
23. nod.	127

4. Moz.

14:18	50
--------------	----

5. Moz.

1:39	65
4:9	117
5:6–21	29
5:16	28
6:4–7	130
6:6–7	117
30:15	57

Ps.

1:2–3	31
14:1–3	30
14:3	21
24:1	33
36:10	15–17
50:10–12	33
53:2–4	30
53:4	21
139:13	15
139:13–16	14, 18
139:16	16

Sal.
pam.

3:1	117
3:12	56, 66
6:23	56, 57
13:24	56, 66
21:31	39
22:6	5, 65
23:13–14	57
27:4	59
29:15	55

Jes.

7:16	65
-------------	----

Jer.

1:5	18
------------	----

Dan.

3:17–18	77
----------------	----

Mt.

1:23	61
5.–7. nod.	76
5:45	70
7:17	104
7:17–18	5
10:30	16, 39
18:22	60
19:5	87
19:12	15
22:37	32
26:26–27	27
28:18	37, 94
28:19	27
28:19–20	116
28:20	61, 78, 117

Mk.

10:7–8	87
---------------	----

Lk.

2:52	12
10:27	76
12:20	16

Jņ.

1:14	126
3:16	46, 50

	10:11	94
Ap. d.		
	17:11	11, 135
	17:25	17, 70
Rom.		
	2:15	30
	3:10–12	30
	3:12	21
	8:14–16	116
	8:15	70
	8:28–39	77
	9:4	126
	12. nod.	106
	13:1–7	59
1. Kor.		
	4:7	16
	6:16	87
	11:28	73
	11:30	126
	15:28	94
2. Kor.		
	3:6	50
Gal.		
	2:16	101
	3:16	123
	4:6	70, 116, 117
Ef.		
	2:10	99
	5:21–25	93
	5:31	87
	5:31–32	89

	6:1–4	39
	6:2–3	31
	6:4	117
	6:10–13	78
Kol.		
	1:16–17	46
	3:18–19	93
	3:21	39
1. Tes.		
	5:21	11
1. Tim.		
	1:5	132
	3:2–5	22
	4:4–5	131
2. Tim.		
	3:14–15	117
	3:16–17	4
Tit.		
	3:5	117
Ebr.		
	2:13	133
	5:13–14	65
	5:14	65
	7:27	125
	12:6	56
	12:10	123
1. Pēt.		
	2:9	117
	3:1–7	93

1. Jņ.

3:2 *115, 128*

4:7, 11 *116*

4:8 *45*

Jņ. atkl.

21. nod. *87, 122*

GUDRĪBAS

SĀKUMS

“Bijība Tā Kunga priekšā ir visas gudrības sākums”
(Ps. 111:10)

Ko visi meklē, bet tikai daži atrod?

Vai kristieši tic vēsturei, vai Bībelei?

Kurš un kāpēc sarakstīja Bībeli?

Kurš paslēpa citus evaņģēlijus?

Vai kāds var saprast, kas Bībelē rakstīts?

IESKATS ŠAJOS UN DAUDZOS CITOS JAUTĀJUMOS

KURUS VĒRTS IZZINĀT KATRAM

KURAM INTERESĒ GRĀMATU-GRĀMATAS NOSLĒPUMI

